ONDERZOEKSPROJECT MOGA FOUNDATION
ONDERZOEKSRAPPORT

Huiselijk geweld en de bescherming van het kind *in Nederlandse teruggeleidingsprocedures* onder het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980

Een empirische analyse van de gepubliceerde Nederlandse rechtspraak, 2015–2026

Nadia Rusinova

Oktober 2026

Dit onderzoeksproject is uitgevoerd met een onderzoeksbeurs van de MoGa Foundation, die academisch onderzoek op het gebied van het familierecht wil bevorderen.

Onderzoeksmedewerker: Natali Dimitrova

Dankwoord

Dit onderzoek is mogelijk gemaakt door een onderzoeksbeurs van de MoGa Foundation. Ik ben de Foundation erkentelijk voor haar steun en voor het vertrouwen dat zij in dit project heeft gesteld, waardoor ik een systematisch onderzoek heb kunnen verrichten naar Nederlandse teruggeleidingsprocedures waarin huiselijk geweld aan de orde wordt gesteld.

Het rapport is tevens tot stand gekomen met ondersteuning van het Centrum Internationale Kinderontvoering (Centrum IKO). Het Centrum IKO is al ongeveer twintig jaar het Nederlandse expertisecentrum op het gebied van internationale kinderontvoering. Het biedt ouders gratis en onafhankelijk advies, zet zich in voor het voorkomen van ontvoeringen en heeft via zijn Mediationbureau grensoverschrijdende mediation tot een vast onderdeel van Nederlandse teruggeleidingsprocedures gemaakt. Daarnaast verzorgt het trainingen voor de rechterlijke macht, de politie, Veilig Thuis en andere professionals, en zijn werk richt zich in toenemende mate ook op huiselijk geweld en dwingende controle. Ik ben het team erkentelijk voor de tijd, kennis en praktijkervaring die het gedurende het project met mij heeft gedeeld. Hun inbreng heeft geholpen de juridische analyse te verbinden met de wijze waarop deze zaken zich in de praktijk voor kinderen, ouders en professionals voltrekken.

De analyse, conclusies en aanbevelingen in dit rapport, en eventuele fouten, komen voor mijn rekening. Zij geven niet noodzakelijkerwijs de opvattingen weer van de MoGa Foundation, het Centrum IKO of enige andere hier genoemde organisatie.

Nadia Rusinova
Den Haag, oktober 2026

Inhoud

Dankwoord **1**

Samenvatting **5**

De zaken 5

Kernbevindingen 5

Conclusie 7

1 Inleiding **8**

1.1 Achtergrond en probleemstelling 8

1.2 Internationale ontwikkelingen 9

1.3 Doel van het project en onderzoeksvragen 10

1.4 Aanpak en bijdrage 11

1.5 Opbouw van het rapport 11

2 Juridisch kader en beleidscontext **12**

2.1 Het HKOV: het teruggeleidingsmechanisme en de uitzonderingen 12

2.2 De EU-laag: van Brussel II-bis naar Brussel II-ter 12

2.3 De Nederlandse uitvoering 13

2.4 De mensenrechtelijke laag 13

2.5 Internationaal soft law en beleidsontwikkelingen 14

2.6 Het Verdrag in de wereldwijde praktijk 14

2.7 Nederland: zaaksaantallen en instellingen 16

2.8 De EU-laag in de praktijk: Brussel II-ter en het bredere EU-kader 17

2.9 Het internationale beleidsdebat en rechtsvergelijkende antwoorden 20

3 Methodologie **23**

3.1 Opzet 23

3.2 Reikwijdte en selectie 23

3.3 De publicatie van teruggeleidingsbeslissingen 23

3.4 Analyse en verificatie 24

3.5 Analyse-eenheden 24

3.6 Reikwijdte van de bevindingen 25

4 De onderzochte rechtspraak **27**

4.1 Uitspraken en procedures 27

4.2 Wie neemt het kind mee, en wat wordt gesteld 27

4.3 Staten van terugkeer en juridische kaders 28

4.4 De kinderen 29

5 Uitkomsten van de teruggeleidingsprocedures **30**

5.1 Algemene uitkomst 30

5.2 Uitkomst naar soort stelling en naar ontvoerende ouder 30

5.3 Hoe weigeringen tot stand komen 30

5.4 Uitkomst naar juridisch kader en in de tijd 32

5.5 Uitkomst en de HKBV-status van de staat van terugkeer 33

6 Artikel 13 lid 1 sub b: uitleg en toepassing **34**

6.1 Beroep en uitkomst 34

6.2 De drempel: een restrictieve uitleg 34

6.3 Het vaststellen van de feiten 35

6.4 Het verband tussen geweld en risico voor het kind....36
6.5 Incidenten, patronen en dwingende controle....37
6.6 Een toekomstgerichte beoordeling....38
6.7 De route via scheiding....38
6.8 Consistentie....40

7 Beschermende ontvoering....41
7.1 Wordt het begrip erkend?....41
7.2 Hoe de rechters reageren....41
7.3 Implicaties....42

8 Bewijs en feitenonderzoek in een summiere procedure....43
8.1 Het bewijs waarover de rechter beschikt....43
8.2 De doorslaggevende rol van onafhankelijk bewijs....43
8.3 Hoe bepaalde soorten bewijs worden gewogen....45
8.4 Feitenonderzoek binnen de summiere procedure....46

9 Het perspectief van het kind....47
9.1 Participatie van het kind....47
9.2 Het gebruik van de mening van het kind....47
9.3 De blootstelling en het welzijn van het kind als zelfstandige overwegingen....48
9.4 Participatie en bescherming....49

10 Beschermende maatregelen en veiligheid na terugkeer....50
10.1 Van bespreking naar verificatie....50
10.2 Teruggeleidingsbeslissingen die op bescherming vertrouwen....51
10.3 Soorten beschermende voorzieningen....55
10.4 Waar de effectiviteit wordt beoordeeld....57
10.5 Voorwaarden, adequate voorzieningen en beschermende maatregelen: artikel 27 lid 3 en lid 5 Brussel II-ter....58
10.6 Erkenning en grensoverschrijdende werking van bescherming....62
10.7 Het HKBV als beschikbaar instrument....63
10.8 Praktische voorzieningen voor de terugkeer....63

11 Samenwerking en communicatie....65
11.1 Gebruikte instrumenten....65
11.2 Informatie over bescherming in de staat van terugkeer....65
11.3 Rechtstreekse rechterlijke communicatie....66
11.4 Na een weigering: artikel 11 lid 6 Brussel II-bis en artikel 29 Brussel II-ter....66
11.5 Mediation....66

12 Mensenrechten en artikel 20....68
12.1 Artikel 20: een restwaarborg....68
12.2 EVRM en IVRK....68
12.3 Het Verdrag van Istanbul....69
12.4 Positieve verplichtingen en secundaire victimisatie....69

13 Toetsing in hoger beroep....71
13.1 Uitkomsten in hoger beroep....71
13.2 Het patroon van omkeringen....71
13.3 Reikwijdte van de toetsing....73
13.4 Het hof en de rechtsontwikkeling....73

14 Het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996: een instrument met onbenut potentieel....74

14.1 Wat het HKBV biedt in teruggeleidingszaken....74
14.2 Beschikbaarheid in de onderzochte procedures....75
14.3 Het HKBV in de uitspraken....75
14.4 Het potentieel van het HKBV....75

15 De Nederlandse praktijk en de HCCH Guide to Good Practice....77
15.1 De Guide als gemeenschappelijk referentiepunt....77
15.2 Vergelijking per onderdeel....77
15.3 Beoordeling....79

16 Verdere patronen in de rechtspraak....80
16.1 De strafrechtelijke dimensie van teruggeleiding....80
16.2 Wanneer vaders het kind meenemen....80
16.3 Staten die geen partij zijn bij het Verdrag....81
16.4 Broers en zussen....81
16.5 Expertise op het gebied van huiselijk geweld in teruggeleidingsprocedures....81
16.6 Andere weigeringsgronden....82

17 Conclusies en aanbevelingen....83
17.1 Antwoorden op de onderzoeksvragen....83
17.2 Algemene beoordeling....84
17.3 Aanbevelingen....85
17.4 Publicaties bij dit rapport....86

Bijlage A — Analysekader....89

Bijlage B — Bronnen....90
Verdragen en wetgeving....90
Rechtspraak....90
HCCH-documenten....91
Nederlandse literatuur over internationale kinderontvoering....92
Other sources....86

Samenvatting

Dit rapport onderzoekt hoe Nederlandse rechters omgaan met stellingen van huiselijk geweld in teruggeleidingsprocedures onder het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980. Het analyseert alle 93 gepubliceerde uitspraken van de Rechtbank Den Haag en het Gerechtshof Den Haag, gewezen tussen januari 2015 en augustus 2026, waarin huiselijk geweld of kindermishandeling aan de orde was. Samen betreffen deze uitspraken 59 teruggeleidingsprocedures. Omdat beslissingen op verzoeken tot teruggeleiding onder het Verdrag in de regel volledig worden gepubliceerd op rechtspraak.nl, benadert het onderzoek een volledig beeld van de Nederlandse rechtspraak op dit terrein, in plaats van een steekproef daaruit. Elke uitspraak is geanalyseerd aan de hand van een gestructureerd kader van 79 variabelen, en de volledige teksten van de uitspraken zijn gelezen om de analyse te verifiëren en het gebruik van internationale instrumenten te onderzoeken.

De zaken

De zaken sluiten nauw aan bij het patroon dat in het internationale debat wordt beschreven. In 50 van de 59 procedures was de ouder die het kind meenam of achterhield de moeder. Geweld tussen de ouders of binnen het huishouden werd gesteld in 37 procedures – in alle op één na door een moeder – en mishandeling van het kind zonder partnergeweld in nog eens 16. De stellingen zijn vaak ernstig: rechtstreekse mishandeling van het kind wordt gesteld in 53 van de 93 uitspraken, een herhaald of structureel patroon van geweld in 60, en in 56 uitspraken verklaarde de ontvoerende ouder haar vertrek als een vlucht naar veiligheid. Bijna twee derde van de procedures betrof een terugkeer naar een andere EU-lidstaat, en 43 van de 59 betroffen een staat die ook partij is bij het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996. Dit profiel weerspiegelt het wereldwijde beeld: in 2021 was 75% van de ontvoerende personen wereldwijd moeder, van wie 94% primaire of mede-primaire verzorger, en was artikel 13 lid 1 sub b de vaakst toegepaste weigeringsgrond geworden (hoofdstuk 2.6).

Kernbevindingen

1. **Stellingen van huiselijk geweld leiden wel tot weigering van teruggeleiding, maar meestal langs een indirecte route.** Teruggeleiding werd geweigerd in 19 van de 58 procedures die tot een einduitspraak leidden (33%), en in 15 van de 37 procedures waarin partnergeweld aan de orde was (41%). In drie van de weigeringen was het geweld doorslaggevend, en in acht maakte het deel uit van een samenstel van omstandigheden. In de overige acht berustte de weigering op andere overwegingen, zoals het bezwaar van een kind of de scheiding van het kind van een ouder die niet kan terugkeren.
2. **Het vaststellen van de feiten is de belangrijkste drempel.** Het gestelde geweld werd in 13 van de 93 uitspraken geheel of gedeeltelijk vastgesteld; in 54 werd het niet vastgesteld geacht. In de overige 26 liet de rechter de vraag open (11), hoefde hij er niet aan toe te komen (10), of noemde hij het geweld aannemelijk zonder een vaststelling te doen dan wel deed hij geen uitdrukkelijke vaststelling (5). Het summiere karakter van de procedure en de onderbouwingseis tegenover een gemotiveerde betwisting wegen zwaar voor de ouder die geweld stelt.
3. **Het verband tussen geweld en risico voor het kind staat centraal.** In 63 uitspraken zag de rechter geen voldoende verband tussen het gestelde geweld en een ernstig risico voor het kind. Ten minste acht uitspraken overwegen dat het gestelde geweld, *ook als* het zou vaststaan, op zichzelf geen dergelijk risico zou opleveren – een standpunt dat in lijn is met de HCCH Guide to Good Practice, die echter ook aandacht vraagt voor de blootstelling van het kind aan geweld en het effect daarvan op het vermogen van de verzorger om voor het kind te zorgen.

4. **De blootstelling van het kind aan geweld verdient een zichtbaardere plaats.** Blootstelling werd gesteld in 34 uitspraken, maar slechts in 21 van de 93 als feitelijke vraag behandeld.
5. **Dwingende controle is een opkomend thema.** Patronen van dwingend of controlerend gedrag werden als zodanig geanalyseerd in vier uitspraken, alle uit 2025–2026, die zowel de mogelijkheden van gestructureerde risicotaxatie-instrumenten laten zien als de bewijsproblemen bij het beoordelen van controle binnen een summiere procedure.
6. **De scheiding van het kind van de primaire verzorger is de meest voorkomende route naar weigering.** De meeste aanvaardingen van artikel 13 lid 1 sub b berusten op het vooruitzicht dat het kind zou worden gescheiden van de primaire verzorger – omdat zij arrestatie of detentie riskeert, niet rechtmatig in de staat van terugkeer kan verblijven of in een psychische crisis verkeert – of van broers of zussen wier bezwaar is gehonoreerd.
7. **Onafhankelijk bewijs is doorslaggevend.** Waar materiaal dat onafhankelijk was van de ouders de stelling ondersteunde, werd artikel 13 lid 1 sub b aanvaard in 11 van de 14 uitspraken; waar het de andere kant op wees, in geen van de 18; waar zulk materiaal ontbrak, in 4 van de 44, telkens op andere gronden dan het geweld zelf.
8. **Kinderen zijn nauw betrokken.** In 63 uitspraken was een bijzondere curator benoemd, en in 49 werd het kind rechtstreeks door de rechter gehoord. Op de eigen mening van het kind werd in 48 uitspraken in de motivering ingegaan; in 32 vermeldt de uitspraak geen mening van het kind, meestal omdat de kinderen zeer jong waren. Verklaringen van kinderen over geweld worden zorgvuldig afgewogen tegen de mogelijkheid van een loyaliteitsconflict; het rechtstreeks horen door de appelkamer heeft er meermaals toe geleid dat zulke verklaringen als authentiek werden aanvaard.
9. **Beschermende maatregelen worden vaak besproken en minder vaak diepgaand onderzocht.** Maatregelen werden in 68 uitspraken besproken. Hun beschikbaarheid werd in 7 aan de hand van een concrete bron geverifieerd, hun toegankelijkheid in 5 beoordeeld, en hun afdwingbaarheid en grensoverschrijdende werking in elk één uitspraak. De volledigste beoordelingen van de effectiviteit zijn te vinden in uitspraken waarin teruggeleiding werd geweigerd; teruggeleidingsbeslissingen zijn tot nu toe niet afhankelijk gesteld van specifieke beschermende maatregelen. In de meeste van de 36 teruggeleidingsbeslissingen die op bescherming steunden, had de rechter al geoordeeld dat een ernstig risico niet was aangetoond, en werd de bescherming in algemene termen behandeld; de beschikbaarheid ervan werd in negen geheel of gedeeltelijk geverifieerd. De bescherming waarop wordt gesteund, is vastgelegd in de overwegingen en niet in het dictum, en de instrumenten waarlangs zij in de staat van terugkeer werking zou kunnen krijgen, zijn voor dat doel nog niet gebruikt.
10. **Samenwerkingsinstrumenten bieden verdere mogelijkheden.** Het kanaal van de Centrale Autoriteit wordt routinematig gebruikt voor de doorzending van verzoeken en beslissingen; rechtstreekse communicatie tussen rechters en verzoeken om informatie over bescherming in de staat van terugkeer maken tot nu toe zelden deel uit van de motivering. Geen van de teruggeleidingsbeslissingen die op bescherming steunen, vermeldt een verzoek aan de staat van terugkeer om informatie over de daar beschikbare bescherming; in de weigeringen waarin zulke informatie werd ingewonnen, behoorde de verkregen informatie, of het uitblijven van een reactie, tot de redenen voor de uitkomst.
11. **Bescherming wordt gerealiseerd via artikel 13 lid 1 sub b.** Op artikel 20 werd in 22 uitspraken een beroep gedaan, maar het diende niet als zelfstandige weigeringsgrond. Argumenten op grond van het EVRM, het IVRK en het Verdrag van Istanbul gaan doorgaans op in de beoordeling van het ernstige risico.

12. **Het hoger beroep functioneert als een daadwerkelijke tweede blik.** Het Gerechtshof draaide 11 van de 42 uitkomsten in eerste aanleg om. Alle zeven omkeringen in de richting van weigering gingen gepaard met een nieuwe beoordeling van het geweld, het risico of de beschikbare bescherming, vaak op basis van nieuwe informatie of na het horen van het kind.
13. **Het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 biedt onbenutte mogelijkheden.** Het werd in drie uitspraken aangehaald, telkens om het recht te bepalen dat de ouderlijke verantwoordelijkheid beheerst. Zijn bepalingen over spoedeisende beschermende maatregelen, erkenning, uitvoerbaarheid en samenwerking bieden een rechtsgrondslag om beschermende voorzieningen met het kind mee te laten reizen.
14. **De HCCH Guide to Good Practice kan dienen als gemeenschappelijk referentiepunt.** De Nederlandse praktijk sluit nauw aan bij de Guide wat betreft de drempel van artikel 13 lid 1 sub b en de bewijslast. De Guide wordt echter in geen van de 93 uitspraken bij naam aangehaald. Een explicietere aansluiting bij de stapsgewijze analyse van de Guide en bij haar richtsnoeren over beschermende maatregelen zou de consistentie en de internationale afstemming verder versterken.

Conclusie

Nederlandse rechters passen artikel 13 lid 1 sub b zorgvuldig toe, in een procedure waarin kinderen in hoge mate worden betrokken en die voorziet in een betekenisvolle toetsing in hoger beroep. De analyse laat ook zien waar verdere ontwikkeling mogelijk is. Waar geweld wordt gesteld, worden de kernvragen voor de veiligheid van het kind – wat is er gebeurd, hoe raakt het het kind en de verzorger, is het waarschijnlijk dat het voortduurt, en wat beschermt hen na terugkeer – niet altijd uitdrukkelijk in de motivering behandeld. Een teruggeleiding met concrete, geverifieerde en afdwingbare bescherming, en een weigering die berust op een duidelijke beoordeling van het geweld en het effect ervan op het kind, zijn beide volledig in overeenstemming met het Verdrag. De aanbevelingen in hoofdstuk 17 richten zich op een gestructureerde, stapsgewijze beoordeling naar het model van de HCCH Guide, op uitdrukkelijke aandacht voor blootstelling en voor het risico van voortzetting, op de concrete verificatie van beschermende maatregelen, en op de instrumenten die daarvoor al bestaan: het HKBV, artikel 27 lid 5 van de Brussel II-ter-verordening, Verordening (EU) nr. 606/2013 betreffende civielrechtelijke beschermingsmaatregelen en rechtstreekse communicatie tussen rechters. Zij liggen ook ten grondslag aan de twee publicaties bij dit rapport, in het Nederlands en het Engels: Huiselijk geweld in Nederlandse teruggeleidingsprocedures: bevindingen uit de gepubliceerde rechtspraak onder het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980, 2015–2026, en de onderzoeksnotitie Beschermende maatregelen in Nederlandse teruggeleidingsprocedures: beoordeling, vorm en grensoverschrijdende werking in de rechtspraak onder het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980, 2015–2026.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en probleemstelling

Het Haags Verdrag van 25 oktober 1980 inzake de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen (hierna: het HKOV) voorziet in een versnelde procedure voor de onverwijlde terugkeer van kinderen die ongeoorloofd naar een andere verdragsstaat zijn overgebracht of daar worden vastgehouden. Het berust op het uitgangspunt dat beslissingen over gezag en verzorging moeten worden genomen door de autoriteiten van de staat van de gewone verblijfplaats van het kind, en dat een onverwijlde terugkeer in beginsel in het belang van kinderen in het algemeen is, zowel door het herstel van de situatie van vóór de overbrenging als door het afschrikken van ontvoering.[1]

Bijna vijftig jaar na de totstandkoming ervan functioneert het Verdrag in een ingrijpend veranderde maatschappelijke en juridische context. Een aanzienlijk deel van de hedendaagse teruggeleidingsprocedures betreft stellingen van huiselijk geweld, doorgaans aangevoerd door moeders die de primaire verzorger van hun kinderen zijn en die met hen een grens zijn overgestoken in wat zij omschrijven als een poging om aan geweld te ontkomen. Zulke zaken brengen spanningen aan het licht die de kern van het Haagse stelsel raken: tussen snelheid en bescherming, tussen de bevoegdheidsrechtelijke neutraliteit van het Verdrag en de geleefde werkelijkheid van geweld, en tussen de veronderstellingen waarop het Verdrag is gebouwd en de hedendaagse normen van kinderbescherming en mensenrechten. Het Verdrag zelf verwijst niet uitdrukkelijk naar huiselijk of gendergerelateerd geweld. De rapporteur, Elisa Pérez-Vera, heeft erkend dat met gendergerelateerd geweld bij de totstandkoming geen rekening is gehouden, omdat het toen niet werd erkend als een verschijnsel van systemische betekenis, en heeft ertoe opgeroepen het Verdrag te lezen in het licht van de hedendaagse maatschappelijke werkelijkheid.[2] De maatschappelijke werkelijkheid waarop het Verdrag eind jaren zeventig inspeelde, was er een waarin ontvoeringen meestal werden gepleegd door vaders zonder gezag die kinderen bij hun moeder weghaalden. De hedendaagse praktijk laat het omgekeerde patroon zien: de meeste overbrengingen en achterhoudingen worden verricht door moeders die primaire verzorger zijn, vaak met (gezamenlijk) gezag, en die geregeld verklaren dat zij voor huiselijk geweld zijn gevlucht.

Algemeen wordt aanvaard dat de kernvraag niet is *of* artikel 13 lid 1 sub b – de uitzondering voor een ernstig risico dat het kind door zijn terugkeer wordt blootgesteld aan een lichamelijk of geestelijk gevaar, dan wel op enigerlei andere wijze in een ondraaglijke toestand wordt gebracht – op huiselijk geweld van toepassing kan zijn, maar *hoe* het moet worden toegepast in procedures die summier, spoedeisend en grensoverschrijdend zijn. In het internationale debat keren vier spanningen terug, en zij structureren dit rapport.

- **De blootstelling van het kind aan geweld.** Steeds meer wordt erkend dat een kind slachtoffer van huiselijk geweld kan zijn, ook wanneer het geweld tegen een ouder is gericht, meestal de moeder. Blootstelling aan zulk geweld kan daarom een gevaar voor het kind in de zin van artikel 13 lid 1 sub b opleveren, ook als het kind zelf niet het rechtstreekse doelwit is.[3]

[1] Verdrag inzake de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, 's-Gravenhage, 25 oktober 1980, preambule en art. 1, 12 en 16. Zie ook E. Pérez-Vera, *Explanatory Report on the 1980 Hague Child Abduction Convention* (HCCH, 1982), par. 16–25 en 34.

[2] P. Álvares, 'Exclusive: The 1980 Hague Convention's rapporteur proposes "to reinterpret" the treaty, considering GBV', *la diaria*, 10 februari 2024.

[3] C. Bernasconi, openingswoord, Second Forum on Domestic Violence and the 1980 Child Abduction Convention (Fortaleza, 27–30 oktober 2025), p. 3, https://assets.hcch.net/docs/e70eea3d-8025-418b-b92a-0e18c6ae2110.pdf.

- **Bewijs.** Een stelling van geweld is op zichzelf niet voldoende. De rechter moet ervan overtuigd raken dat geweld heeft plaatsgevonden en dat terugkeer het kind aan een ernstig risico zou blootstellen. Huiselijk geweld kenmerkt zich echter doorgaans door beperkt, gefragmenteerd of moeilijk te verkrijgen bewijs, terwijl de versnelde procedure weinig ruimte laat voor uitgebreid feitenonderzoek.
- **Beschermende ontvoering.** Steeds meer wordt erkend dat sommige overbrengingen voortkomen uit een oprechte wens het kind te beschermen. Het Verdrag maakt geen onderscheid naar motief: eerst wordt de ongeoorloofdheid vastgesteld, daarna worden de uitzonderingen onderzocht. Een beschermend motief kan de risicobeoordeling kleuren, maar neemt de ongeoorloofdheid van de overbrenging niet weg. Huiselijk geweld en kinderontvoering heffen elkaar niet op; samen vormen zij het kader waarbinnen de rechter moet beoordelen of terugkeer het kind in een ondraaglijke toestand zou brengen.[4]
- **Beschermende maatregelen.** Van rechters wordt verwacht dat zij nagaan of beschermingsmaatregelen in de staat van de gewone verblijfplaats de terugkerende ouder, en via haar het kind, adequaat zouden beschermen. In het internationale debat bestaat de aanhoudende zorg dat aan de *formele* beschikbaarheid van zulke maatregelen doorslaggevend gewicht wordt toegekend zonder voldoende aandacht voor de vraag of zij in de praktijk toegankelijk, afdwingbaar en effectief zijn – een zorg die wordt verwoord in het begrip ‘zachte landing’, dat vereist dat maatregelen in werkelijkheid beschermen en niet alleen op papier.[5]

Samen beschrijven deze elementen de praktische opgave waarvoor rechters staan in teruggeleidingsprocedures waarin huiselijk geweld wordt gesteld. Van hen wordt gevraagd een verdrag dat is ontworpen voor snelheid en bevoegdheidsrechtelijke duidelijkheid toe te passen op zaken die worden gekenmerkt door complexe dynamieken van geweld, bewijsproblemen en ernstige beschermingsvragen. De opgave is niet te kiezen tussen teruggeleiding en bescherming als tegenover elkaar staande waarden, maar het Verdrag zorgvuldig, consistent en transparant toe te passen – in het besef dat een goed gemotiveerde beslissing om een kind niet terug te geleiden in passende gevallen volledig in overeenstemming kan zijn met het doel en de strekking van het Verdrag.

1.2 Internationale ontwikkelingen

De Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht (HCCH) heeft zelf erkend dat het Verdrag niet altijd functioneert zoals het zou moeten wanneer overlevenden van huiselijk geweld met hun kinderen een grens overgaan. Zij organiseerde twee fora over dit onderwerp, in Sandton, Zuid-Afrika (juni 2024), en Fortaleza, Brazilië (oktober 2025), waar rechters, Centrale Autoriteiten, praktijkjuristen, onderzoekers, maatschappelijke organisaties en ervaringsdeskundigen uit uiteenlopende rechtsstelsels bijeenkwamen.[6] De fora brachten terugkerende zorgen naar voren over inconsistentie in de rechtspraak, de beoordeling van bewijs van huiselijk geweld en de veronderstelling dat formeel beschikbare beschermende maatregelen voldoende bescherming bieden. In maart 2026 nam de Council on General Affairs and Policy van de HCCH kennis van de verslaglegging over het tweede forum en gaf zij, op voorstel van het Verenigd Koninkrijk, een werkgroep de opdracht een mogelijk toekomstig verdrag inzake de grensoverschrijdende erkenning en tenuitvoerlegging van beschermingsbevelen te verkennen.[7]

[4] Bernasconi, openingswoord, Fortaleza 2025 (hiervoor), p. 3–4.

[5] HCCH, *1980 Child Abduction Convention: Guide to Good Practice. Part VI – Article 13(1)(b)* (Den Haag, 2020) (hierna: *Guide to Good Practice*), par. 43–48, beschikbaar op https://assets.hcch.net/docs/225b44d3-5c6b-4a14-8f5b-57cb370c497f.pdf.

[6] HCCH, Forum on Domestic Violence and the Operation of Article 13(1)(b) of the 1980 Child Abduction Convention (18–21 juni 2024), https://www.hcch.net/en/news-archive/details/?varevent=980; HCCH, Second Forum on Domestic Violence and the 1980 Child Abduction Convention – with a focus on the Operation of Article 13(1)(b) (Fortaleza, 27–30 oktober 2025), https://www.hcch.net/en/news-archive/details/?varevent=1114.

Nederland neemt actief deel aan deze discussies en beschikt over een sterk, gespecialiseerd institutioneel kader: verzoeken tot teruggeleiding zijn geconcentreerd bij de Rechtbank Den Haag, met hoger beroep bij het Gerechtshof Den Haag, en worden ondersteund door de Centrale Autoriteit, de Raad voor de Kinderbescherming en het Centrum Internationale Kinderontvoering (Centrum IKO), het Nederlandse expertisecentrum op het gebied van internationale kinderontvoering. Dit kader vormt een waardevolle basis om te onderzoeken hoe de internationaal gesignaleerde vragen zich in de Nederlandse rechtspraktijk voordoen.

1.3 Doel van het project en onderzoeksvragen

Dit praktijkgerichte onderzoeksproject onderzoekt hoe Nederlandse rechters met deze spanningen omgaan in teruggeleidingsprocedures onder het HKOV waarin huiselijk geweld wordt gesteld. Het richt zich op de wijze waarop huiselijk geweld wordt herkend, beoordeeld en juridisch gekwalificeerd; hoe beschermingsbelangen een plaats krijgen binnen een procedure die van nature spoedeisend en grensoverschrijdend is; en hoe consistent de rechtspraak is. Het project beoogt bij te dragen aan consistente, transparante en kindgerichte besluitvorming, en zijn bevindingen via publicaties in het Nederlands en het Engels toegankelijk te maken voor advocaten, rechters en andere professionals in Nederland en daarbuiten. De tien onderzoeksvragen van het project zijn opgenomen in tabel 1, met de hoofdstukken van dit rapport waarin zij worden beantwoord.

Tabel 1. Onderzoeksvragen en waar zij worden beantwoord

Nr.	Onderzoeksvraag	Beantwoord in
1	Hoe leggen Nederlandse rechters artikel 13 lid 1 sub b uit en passen zij het toe in teruggeleidingsprocedures waarin huiselijk geweld wordt gesteld?	Hoofdstuk 6; hoofdstuk 5 (uitkomsten)
2	Komt het begrip ‘beschermende ontvoering’ uitdrukkelijk of impliciet voor in de Nederlandse rechtspraak?	Hoofdstuk 7
3	Hoe beoordelen Nederlandse rechters stellingen van huiselijk geweld binnen het versnelde en summiere karakter van teruggeleidingsprocedures?	Hoofdstuk 8
4	Hoe wordt rekening gehouden met het perspectief van het kind?	Hoofdstuk 9
5	Hoe gebruiken Nederlandse rechters beschermende of risicobeperkende maatregelen om een veilige terugkeer mogelijk te maken?	Hoofdstuk 10
6	In hoeverre beoordelen rechters of beschermende maatregelen in de staat van de gewone verblijfplaats daadwerkelijk effectief zijn?	Hoofdstuk 10; hoofdstuk 14
7	In hoeverre gebruiken rechters samenwerkings- en communicatie-instrumenten om de veiligheid na terugkeer te beoordelen?	Hoofdstuk 11
8	Welke rol speelt artikel 20, en hoe beïnvloeden het EVRM, het IVRK en het Verdrag van Istanbul de beoordeling?	Hoofdstuk 12
9	Hoe toetst de appelrechter de beoordeling van huiselijk geweld, risico en beschermende maatregelen?	Hoofdstuk 13
10	Hoe verhoudt de Nederlandse praktijk zich tot recente internationale ontwikkelingen?	Hoofdstukken 14 en 15

De onderzoeksvragen zijn verkort weergegeven; hun deelvragen komen in de betreffende hoofdstukken aan de orde.

[7] HCCH, Council on General Affairs and Policy, *Conclusions & Decisions* (maart 2026), C&D nrs. 22–25 en 38, https://assets.hcch.net/docs/02477490-2f8a-47ff-b17c-fed725e6ff3b.pdf.

1.4 Aanpak en bijdrage

Het rapport berust op een systematische analyse van alle gepubliceerde Nederlandse teruggeleidingsbeslissingen van januari 2015 tot en met augustus 2026 waarin huiselijk geweld of kindermishandeling aan de orde was, samen met elke gepubliceerde uitspraak in dezelfde procedurele keten: 93 uitspraken in 59 teruggeleidingsprocedures. Naast beschrijvende statistiek steunt de analyse steeds op de motivering van de uitspraken zelf, die volledig zijn gelezen.

Het rapport beantwoordt de tien onderzoeksvragen en vestigt daarnaast de aandacht op enkele patronen die uit de rechtspraak naar voren komen en die van rechtstreeks belang zijn voor de praktijk: de centrale rol van de *scheiding van het kind van de primaire verzorger* in uitspraken waarin teruggeleiding wordt geweigerd (hoofdstuk 6.7); het doorslaggevende gewicht van bewijs dat *onafhankelijk* is van de eigen verklaringen van de ouders (hoofdstuk 8); de samenhang tussen de diepgang van de beoordeling van beschermende maatregelen en de uitkomst van de zaak (hoofdstuk 10); het patroon van omkeringen in hoger beroep (hoofdstuk 13); de mogelijkheden van het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 (hoofdstuk 14); en de strafrechtelijke dimensie die veel zaken vergezelt (hoofdstuk 16).

1.5 Opbouw van het rapport

Hoofdstuk 2 zet het juridisch kader uiteen en plaatst het onderzoek in zijn praktische en beleidsmatige context – de werking van het Verdrag wereldwijd, de Nederlandse praktijk en instellingen, het EU-kader en het internationale beleidsdebat – en hoofdstuk 3 beschrijft de methodologie. Hoofdstuk 4 beschrijft de onderzochte rechtspraak, en hoofdstuk 5 de uitkomsten van de 59 procedures. De hoofdstukken 6 tot en met 13 behandelen achtereenvolgens de onderzoeksvragen 1 tot en met 9. Hoofdstuk 14 is gewijd aan het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996, en hoofdstuk 15 plaatst de Nederlandse praktijk naast de HCCH Guide to Good Practice. Hoofdstuk 16 bespreekt overige patronen in de rechtspraak. Hoofdstuk 17 trekt conclusies, formuleert aanbevelingen en introduceert de publicaties die bij het rapport horen. De bijlagen bevatten een overzicht van de onderzochte uitspraken, een beschrijving van het analysekader en de gebruikte bronnen.

2 Juridisch kader en beleidscontext

2.1 Het HKOV: het teruggeleidingsmechanisme en de uitzonderingen

Wanneer een kind jonger dan zestien jaar ongeoorloofd is overgebracht of wordt vastgehouden in de zin van artikel 3 – dat wil zeggen in strijd met een gezagsrecht dat volgens het recht van de staat van de gewone verblijfplaats daadwerkelijk werd uitgeoefend – moet de autoriteit van de aangezochte staat de onverwijlde terugkeer van het kind gelasten (artikel 12). Teruggeleiding kan alleen worden geweigerd op de beperkte gronden die het Verdrag noemt: het verstrijken van een jaar in combinatie met het ingeburgerd zijn van het kind in zijn nieuwe omgeving (artikel 12 lid 2); het niet uitoefenen van het gezagsrecht, of toestemming of berusting (artikel 13 lid 1 sub a); een ernstig risico dat het kind door zijn terugkeer wordt blootgesteld aan een lichamelijk of geestelijk gevaar, dan wel op enigerlei andere wijze in een ondraaglijke toestand wordt gebracht (artikel 13 lid 1 sub b); het bezwaar van een kind dat een leeftijd en mate van rijpheid heeft bereikt waarop het passend is met zijn mening rekening te houden (artikel 13 lid 2); en de fundamentele beginselen van de aangezochte staat met betrekking tot de bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (artikel 20). Het Explanatory Report benadrukt dat de uitzonderingen restrictief moeten worden toegepast, wil het Verdrag geen dode letter worden.[8]

De uitzonderingen maken van de teruggeleidingsprocedure geen gezagsprocedure. De teruggeleidingsrechter beslist alleen of het kind moet terugkeren naar de staat van de gewone verblijfplaats, waar de rechters bevoegd blijven om over gezag en verblijfplaats te beslissen (artikel 16). De vraag onder artikel 13 lid 1 sub b is dus niet welke regeling het kind op lange termijn het best zou dienen, maar of de terugkeer zelf – in afwachting van een beslissing van de rechters van de staat van de gewone verblijfplaats – het kind aan een ernstig risico zou blootstellen.

In de Nederlandse rechtspraak is de restrictieve benadering verankerd in de rechtspraak van de Hoge Raad, in het bijzonder diens beschikking van 20 januari 2006, die in 21 van de 93 onderzochte uitspraken wordt aangehaald.[9] Twee elementen keren in de motivering terug: artikel 13 lid 1 sub b moet restrictief worden uitgelegd – sommige uitspraken voegen daaraan toe dat het is voorbehouden aan ‘extreme situaties’ – en de last om de uitzondering aan te tonen rust op de ouder die zich tegen teruggeleiding verzet. Zoals latere hoofdstukken laten zien, wordt dit laatste toegepast als de eis om de gestelde feiten te onderbouwen tegenover de *gemotiveerde betwisting* van de achtergebleven ouder.

2.2 De EU-laag: van Brussel II-bis naar Brussel II-ter

Wanneer het kind moet terugkeren naar een andere EU-lidstaat (met uitzondering van Denemarken), wordt het HKOV aangevuld door het EU-recht. Op grond van artikel 11 lid 4 van de Brussel II-bis-verordening kon een gerecht de terugkeer niet op grond van artikel 13 lid 1 sub b weigeren ‘indien is aangetoond dat er adequate maatregelen zijn getroffen om de bescherming van het kind na zijn terugkeer te waarborgen’.[10] Sinds 1 augustus 2022 is de Brussel II-ter-verordening van toepassing. Artikel 27 lid 3 handhaaft en verfijnt deze regel: een gerecht dat overweegt de terugkeer *uitsluitend* op grond van artikel 13 lid 1 sub b te weigeren, weigert de terugkeer niet indien de partij die om terugkeer

[8] Pérez-Vera, *Explanatory Report* (1982), par. 34.

[9] HR 20 januari 2006, ECLI:NL:HR:2006:AU4795. Andere vaak aangehaalde beschikkingen van de Hoge Raad zijn HR 9 december 2011, ECLI:NL:HR:2011:BU2834 (23 uitspraken), HR 28 september 2007, ECLI:NL:HR:2007:BB3193 (6 uitspraken, over artikel 20 en artikel 8 EVRM) en HR 17 juni 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ4833.

[10] Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 (Brussel II-bis), art. 11 lid 4; zie ook art. 11 lid 6–8 over de procedure na een beslissing tot niet-terugkeer.

verzoekt het gerecht ervan overtuigt, of het gerecht anderszins ervan overtuigd is, dat adequate voorzieningen zijn getroffen om de bescherming van het kind na zijn terugkeer te waarborgen. Artikel 27 lid 4 stelt het gerecht in staat te communiceren met de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van de gewone verblijfplaats, en artikel 27 lid 5 staat het gerecht dat de terugkeer beveelt toe op grond van artikel 15 voorlopige, waaronder beschermende, maatregelen te nemen om het kind tegen het ernstige risico te beschermen. Aldus genomen maatregelen circuleren binnen de Unie. Artikel 29 regelt de procedure na een beslissing tot weigering van de terugkeer, en artikel 86 voorziet in samenwerking en communicatie tussen gerechten.[11]

Van de 59 onderzochte procedures betroffen er 38 (64%) een terugkeer naar een EU-lidstaat en vielen zij onder Brussel II-bis (26) of Brussel II-ter (12). Nog eens 11 betroffen verdragsstaten van het HKOV buiten de EU (waaronder Denemarken), en 8 betroffen staten die geen partij zijn bij het Verdrag; in 2 zaken werd de staat in de publicatie niet vermeld.

2.3 De Nederlandse uitvoering

De Uitvoeringswet internationale kinderontvoering concentreert de rechtsmacht over verzoeken tot teruggeleiding bij de Rechtbank Den Haag. De rechtbank behandelt het verzoek met voorrang; hoger beroep staat open bij het Gerechtshof Den Haag en moet binnen twee weken worden ingesteld. Het hoger beroep omvat een volledige herbeoordeling van feiten en recht, *ex nunc*. Sinds de herziening van de wet in 2012 staat tegen de beslissing van het hof geen gewoon rechtsmiddel open, zodat cassatie bij de Hoge Raad in beginsel is uitgesloten.[12] De Hoge Raad heeft geoordeeld dat deze uitsluiting niet geldt wanneer het hof zich onbevoegd verklaart, en heeft verduidelijkt dat in zaken met betrekking tot staten die geen partij zijn bij het Verdrag de rechtsmacht wordt bepaald door de algemene regels van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.[13] In zulke niet-verdragszaken passen de Nederlandse rechters de criteria van het Verdrag naar analogie of als oriëntatiepunt toe.

De procedure omvat doorgaans een vroege zitting waarin grensoverschrijdende mediation via het Mediationbureau van het Centrum IKO wordt aangeboden – mediation wordt in 30 van de 93 uitspraken genoemd – en vaak de benoeming van een bijzondere curator die de belangen van het kind behartigt. De Raad voor de Kinderbescherming kan om een rapportage worden gevraagd en kan, wanneer teruggeleiding wordt gelast, de kinderbeschermingsautoriteiten in de staat van terugkeer inlichten (*zorgmelding*). Deze kenmerken verklaren verschillende van de in dit rapport beschreven patronen, met name de grote mate van participatie van kinderen (hoofdstuk 9) en het steunen op zorgmeldingen als beschermende voorziening (hoofdstuk 10).

2.4 De mensenrechtelijke laag

In teruggeleidingsprocedures wordt regelmatig een beroep gedaan op drie mensenrechteninstrumenten. Op grond van artikel 8 EVRM, zoals uitgelegd door de Grote Kamer in *X t. Letland*, moeten rechters verdedigbare stellingen van een ernstig risico voor het kind daadwerkelijk onderzoeken en daarover een specifiek gemotiveerde beslissing geven; een mechanische toepassing van het Verdrag is onverenigbaar met artikel 8.[14] Het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind vereist dat het belang van het kind een

[11] Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 (Brussel II-ter), art. 2 lid 1, 15, 26, 27 lid 3–5, 29 en 86.

[12] Uitvoeringswet internationale kinderontvoering, art. 13 lid 7 en 8, zoals herzien bij de wet van 2011 (Stb. 2011, 530). De uitsluiting volgde op het advies van de Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht, *Knelpunten bij de uitvoering van het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980 in Nederland* (2008), Kamerstukken II 30072, nr. 15, bijlage.

[13] HR 5 juli 2019, ECLI:NL:HR:2019:1085.

[14] EHRM (GK) 26 november 2013, *X t. Letland*, nr. 27853/09, §§ 106–107; zie ook EHRM (GK) 6 juli 2010, *Neulinger en Shuruk t. Zwitserland*, nr. 41615/07.

eerste overweging vormt (artikel 3), waarborgt het recht van het kind om te worden gehoord (artikel 12) en beschermt het kind tegen alle vormen van geweld (artikel 19). Het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul) verplicht staten om bij de vaststelling van gezags- en omgangsrechten rekening te houden met incidenten van geweld en ervoor te zorgen dat de uitoefening van die rechten de rechten en de veiligheid van het slachtoffer of de kinderen niet in gevaar brengt (artikel 31). Het verplicht ook tot bescherming en ondersteuning van kinderen die getuige zijn (artikel 26) en tot een beoordeling van het risico op dodelijk geweld, de ernst van de situatie en het risico op herhaling van het geweld (artikel 51).[15]

2.5 Internationaal soft law en beleidsontwikkelingen

De HCCH Guide to Good Practice over artikel 13(1)(b), in december 2019 door de leden van de HCCH goedgekeurd en op 9 maart 2020 gepubliceerd, is het belangrijkste internationale referentiepunt voor de uitleg van de weigeringsgrond van het ernstige risico.[16] Zij beveelt een stapsgewijze analyse aan. De rechter gaat eerst na of de stellingen van zodanige aard en voldoende concreet en onderbouwd zijn dat zij een ernstig risico *zouden kunnen* opleveren. Zo ja, dan bepaalt hij of het ernstige risico is komen vast te staan, met inachtneming van alle omstandigheden, waaronder de beschermende maatregelen die in de staat van de gewone verblijfplaats beschikbaar zijn. De Guide besteedt ook specifiek aandacht aan huiselijk geweld en beschermende maatregelen.[17] De inhoud ervan wordt in hoofdstuk 15 naast de Nederlandse praktijk gelegd.

Het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 (HKBV), dat sinds 1 mei 2011 voor Nederland in werking is, vult het HKOV aan. Het staat de autoriteiten van de staat waar het kind zich bevindt toe spoedeisende beschermende maatregelen te nemen (artikel 11), die van rechtswege in de andere verdragsstaten worden erkend (artikel 23) en daar uitvoerbaar kunnen worden verklaard (artikel 26), en het biedt een uitgewerkt kader voor samenwerking tussen autoriteiten.[18] De rol ervan in Nederlandse teruggeleidingsprocedures wordt onderzocht in hoofdstuk 14.

2.6 Het Verdrag in de wereldwijde praktijk

Het HKOV behoort met 103 verdragspartijen tot de meest geratificeerde instrumenten van de HCCH.[19] De werking ervan wordt gevolgd via periodieke statistische onderzoeken naar de verzoeken die Centrale Autoriteiten in een bepaald jaar ontvangen, die voor de HCCH worden uitgevoerd door Nigel Lowe en Victoria Stephens. Het vijfde en meest recente onderzoek, over verzoeken die in 2021 zijn ontvangen, documenteert zowel het profiel van hedendaagse zaken als een duidelijke verschuiving in de uitkomsten ervan.[20]

---

[15] Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, CETS nr. 210 (Istanbul, 11 mei 2011), art. 26, 31 en 51.

[16] HCCH, 'Publication of the Guide to Good Practice under the Child Abduction Convention: Part VI – Article 13(1)(b)', 9 maart 2020, https://www.hcch.net/en/news-archive/details/?varevent=725.

[17] *Guide to Good Practice*, par. 38–48 en 57–59.

[18] Verdrag van 19 oktober 1996 inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, art. 7, 11, 16, 23, 26 en 30–37; statustabel: https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=70 (Nederland: bekrachtiging 31 januari 2011, inwerkingtreding 1 mei 2011).

[19] N.V. Lowe & V. Stephens, 'Global Trends in the Operation of the 1980 Hague Abduction Convention: The 2021 Statistics', *Family Law Quarterly* 59(1) (2025) (103 verdragsstaten per 1 augustus 2025), https://www.americanbar.org/groups/family_law/resources/family-law-quarterly/2025-december/global-trends-operation-1980-hague-abduction-convention-2021-statistics; HCCH-statustabel van het HKOV, https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=24.

[20] Lowe & Stephens (2025), hiervoor. Het onderzoek omvat 2.191 verzoeken tot teruggeleiding die in 2021 zijn ontvangen door de Centrale Autoriteiten van 77 van de toen 101 verdragsstaten.

Het profiel van de zaken is in de loop van de tijd scherper geworden. Bij de verzoeken tot teruggeleiding die in 2021 werden ontvangen, was 75% van de ontvoerende personen moeder, 23% vader en 2% een ander familielid, en was 94% van de ontvoerende moeders de primaire of mede-primaire verzorger van het kind (91% in 2015). De in dit rapport onderzochte Nederlandse rechtspraak, waarin de moeder in 50 van de 59 procedures de ontvoerende ouder was (hoofdstuk 4), weerspiegelt dit wereldwijde profiel nauwkeurig.

Ook de uitkomsten zijn verschoven. Het totale teruggeleidingspercentage daalde tot 39%, het laagste cijfer in de vijf onderzoeken (45% in 2015). Van de verzoeken waarover een rechter besliste, eindigde 59% in een bevel tot teruggeleiding en 35% in een weigering, tegenover 65% en 28% in 2015. Artikel 13 lid 1 sub b is de vaakst toegepaste weigeringsgrond geworden: het werd ingeroepen in 45% van de rechterlijke weigeringen, tegenover 25% in 2015, gevolgd door het bezwaar van het kind (23%), inburgering na meer dan een jaar (20%) en de vaststelling dat het kind geen gewone verblijfplaats had in de verzoekende staat (19%). De procedures zijn ook langer geworden: verzoeken waarover een rechter besliste, namen gemiddeld 220 dagen in beslag vanaf de ontvangst door de Centrale Autoriteit (179 dagen in 2015), en het aandeel rechterlijke zaken waarin hoger beroep werd ingesteld, steeg van 31% naar 42%.[21] De statistieken vermelden niet of huiselijk geweld werd gesteld, maar de toename van weigeringen op grond van het ernstige risico past bij de groeiende betekenis van zulke stellingen die de HCCH zelf heeft erkend (hoofdstuk 1.2).

De wereldwijde cijfers en de bevindingen van dit onderzoek zijn niet rechtstreeks vergelijkbaar. De onderzoeken tellen verzoeken, met inbegrip van verzoeken die door vrijwillige terugkeer zijn opgelost of zijn ingetrokken, en omvatten alle weigeringsgronden, terwijl dit onderzoek rechterlijke procedures telt waarin geweld of kindermishandeling werd aangevoerd. De vergelijking is niettemin leerzaam: het aandeel weigeringen in de onderzochte Nederlandse procedures (19 van 58; 33%) ligt dicht bij het wereldwijde aandeel weigeringen onder de door een rechter beslechte verzoeken in 2021 (35%), en in Nederlandse procedures waarin partnergeweld aan de orde was, ligt het hoger (41%; hoofdstuk 5).

Empirisch onderzoek documenteert al lang de overlap tussen ouderlijke kinderontvoering en huiselijk geweld. De analyse van Weiner uit 2000 was een van de eerste die liet zien dat veel ‘ontvoerende’ moeders op de vlucht waren voor geweld, en die de vraag opwierp of het teruggeleidingsmechanisme hen en hun kinderen diende.[22] Het Hague Domestic Violence Project in de Verenigde Staten, gebaseerd op interviews met 22 moeders en een analyse van 47 gepubliceerde uitspraken, stelde vast dat de meeste moeders te maken hadden gehad met ernstig fysiek en seksueel geweld; dat de kinderen vaak zelf waren mishandeld of waren blootgesteld aan veelvuldig geweld tegen hun moeder; dat de meeste kinderen niettemin werden teruggeleid; en dat bijna de helft van de vrouwen en kinderen die terugkeerden opnieuw met geweld of bedreigingen werd geconfronteerd. Slechts in één van de zaken van de moeders erkende een rechter uitdrukkelijk dat de blootstelling van het kind aan geweld schadelijk kon zijn.[23] In Europa onderzocht het door de EU gefinancierde POAM-project hoe moeders die hun kinderen wegens huiselijk geweld ontvoeren in teruggeleidingsprocedures kunnen worden beschermd, onder meer via de EU-instrumenten voor het grensoverschrijdend verkeer van beschermingsmaatregelen.[24] Deze onderzoeken komen samen in de drie vragen die in dit rapport centraal staan: hoe de blootstelling van het kind aan geweld wordt beoordeeld, hoe geweld binnen een

[21] Lowe & Stephens (2025), hiervoor. Een weigering kan op meer dan één grond berusten; 24% van de rechterlijke weigeringen in 2021 noemde er meer dan één.

[22] M.H. Weiner, ‘International Child Abduction and the Escape from Domestic Violence’, *Fordham Law Review* 69 (2000), p. 593.

[23] J.L. Edleson, T. Lindhorst, G. Mehrotra, W. Vesneski, L. Lopez & S. Shetty, *Multiple Perspectives on Battered Mothers and Their Children Fleeing to the United States for Safety: A Study of Hague Convention Cases*, Final Report to the National Institute of Justice (2010), p. vii–xi, https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/232624.pdf.

summiere procedure kan worden vastgesteld, en of de bescherming waarop bij terugkeer wordt gesteund reëel is.

2.7 Nederland: zaaksaantallen en instellingen

Nederland is sinds 1 september 1990 partij bij het HKOV. De taken van de Centrale Autoriteit worden uitgeoefend door de Centrale autoriteit Internationale Kinderaangelegenheden (Ca IKA), onderdeel van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, die verzoeken tot teruggeleiding ontvangt en doorzendt. Het Centrum Internationale Kinderontvoering (Centrum IKO) is het nationale expertisecentrum dat ouders en professionals kosteloos adviseert, zich inzet voor preventie en via zijn Mediationbureau grensoverschrijdende mediation binnen teruggeleidingsprocedures organiseert.[25]

De jaarcijfers van het Centrum IKO geven een indicatie van het aantal zaken. Het aantal kinderen dat betrokken was bij internationale kinderontvoeringszaken met een Nederlandse component bedroeg 292 in 2022, 260 in 2023, 200 in 2024 en 270 in 2025. In 2025 betroffen deze cijfers 190 zaken: 137 uitgaande zaken met 188 kinderen en 42 inkomende zaken met 65 kinderen, alsmede 11 zaken met 17 kinderen die een Nederlandse component hadden maar zich buiten Nederland afspeelden (2024: 88 uitgaande en 42 inkomende zaken). In 75% van de zaken in 2025 was de ontvoerende ouder de moeder (77% in 2023).[26] Inkomende zaken – waarin een kind naar Nederland is overgebracht of hier wordt vastgehouden – zijn de zaken die tot een teruggeleidingsprocedure bij de Rechtbank Den Haag kunnen leiden. Veel daarvan worden zonder rechterlijke beslissing opgelost, door vrijwillige terugkeer, overeenstemming of intrekking, en dit onderzoek omvat alleen procedures waarin geweld of kindermishandeling werd aangevoerd. De 59 onderzochte procedures over een periode van elfenhalf jaar moeten tegen deze achtergrond worden gelezen.

Mediation is een integraal onderdeel van de Nederlandse procedure, maar de resultaten ervan in ontvoeringszaken zijn bescheiden. In 2025 ontving het Mediationbureau 27 verzoeken in ontvoeringszaken; 16 mediations gingen van start, waarvan er één eindigde in een volledige overeenkomst.[27] Dit strookt met de bevinding in hoofdstuk 11.5 dat mediation in de onderzochte uitspraken in de meeste gevallen niet tot overeenstemming had geleid. Brussel II-ter erkent zelf dat mediation ‘niet altijd passend [kan] zijn, met name in gevallen van huiselijk geweld’.[28]

Het Nederlandse beleid inzake huiselijk geweld heeft zich naast, maar grotendeels los van, het ontvoeringskader ontwikkeld. Het Verdrag van Istanbul is op 1 maart 2016 voor Nederland in werking getreden. In haar basisevaluatie van 2020 merkte GREVIO op dat Nederlandse familierechters vaak ervan uitgaan dat geweld na de scheiding ophoudt en dat er geen richtlijnen bestonden over de wijze waarop met huiselijk geweld gericht tegen de moeder rekening moet worden gehouden bij beslissingen over gezag en omgang, en riep zij ertoe op gedrag uit het verleden mee te wegen.[29] Dezelfde vragen – of geweld in het verleden relevant is voor de toekomst, en hoe geweld tegen de moeder het kind raakt –

[24] K. Trimmings, A. Dutta, C. Honorati & M. Župan (red.), *Domestic Violence and Parental Child Abduction. The Protection of Abducting Mothers in Return Proceedings*, Intersentia 2022; projectinformatie op https://research.abdn.ac.uk/poam/book/.

[25] Centrum Internationale Kinderontvoering, *Jaarverslag 2025* (juni 2026), op 23 juni 2026 aan de Eerste Kamer gezonden, https://www.eerstekamer.nl/nonav/brief_in/20260623/jaarverslag_centrum_iko_2025/f=/vmyodq4od67r.pdf.

[26] Centrum IKO, *Jaarverslag 2025*, hiervoor. Voor 2022 en 2023: ‘Aantal internationale kinderontvoeringen Nederland gedaald in 2023’, *NJB*, 2 april 2024, https://www.njb.nl/nieuws/aantal-internationale-kinderontvoeringen-nederland-gedaald-in-2023/.

[27] Centrum IKO, *Jaarverslag 2025*, hiervoor.

[28] Brussel II-ter (hiervoor), overweging 43.

[29] GREVIO, *Baseline Evaluation Report: Netherlands*, GREVIO/Inf(2019)19, gepubliceerd op 20 januari 2020, samenvatting en het onderdeel over artikel 31, https://rm.coe.int/09000016809a61f1.

keren terug in teruggeleidingsprocedures (hoofdstukken 6.4 en 6.6). De aandacht die binnen het Centrum IKO in 2025 werd besteed aan dwingende controle en intieme terreur, en het gebruik van de *signalenwijzer femicide en intieme terreur* in een teruggeleidingsbeslissing uit datzelfde jaar (hoofdstuk 6.5), wijzen erop dat de deskundigheid op het gebied van huiselijk geweld aansluiting begint te vinden bij de ontvoeringspraktijk.[30]

2.8 De EU-laag in de praktijk: Brussel II-ter en het bredere EU-kader

De herschikking van de Brussel II-bis-verordening werd voor een belangrijk deel ingegeven door de werking van de regels over kinderontvoering. In haar verslag van 2014 over de toepassing van Brussel II-bis wees de Commissie de duur van teruggeleidingsprocedures, waaronder het niet naleven van de termijn van zes weken, en de tenuitvoerlegging van teruggeleidingsbeslissingen aan als probleemgebieden.[31] Het herschikkingsvoorstel van 2016 beoogde de teruggeleidingsprocedure sneller en doeltreffender te maken,[32] en Verordening (EU) 2019/1111 (Brussel II-ter) is van toepassing op procedures die op of na 1 augustus 2022 zijn ingeleid.[33] De belangrijkste kenmerken ervan voor teruggeleidingsprocedures zijn samengevat in kader 1.

[30] Centrum IKO, *Jaarverslag 2025*, hiervoor. Rb. Den Haag 25 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18246.

[31] Verslag van de Commissie over de toepassing van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad, COM(2014) 225 final, 15 april 2014.

[32] Voorstel voor een verordening van de Raad betreffende de bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering (herschikking), COM(2016) 411 final, 30 juni 2016.

[33] Brussel II-ter (hiervoor), art. 100 lid 1; tekst op https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/1111/oj.

Kader 1. Brussel II-ter en de teruggeleidingsprocedure: belangrijkste kenmerken

- **Snelheid.** Gerechten in eerste aanleg en in hoger beroep moeten, behalve wanneer uitzonderlijke omstandigheden dit onmogelijk maken, binnen zes weken nadat de zaak bij hen aanhangig is gemaakt een beslissing geven (artikel 24); ook de tenuitvoerlegging van een teruggeleidingsbeslissing moet snel plaatsvinden, met een richtsnoer van zes weken (artikel 28).
- **Concentratie.** Lidstaten worden aangemoedigd de rechtsmacht in ontvoeringszaken te concentreren (overweging 41), zoals Nederland sinds 2012 heeft gedaan.
- **Mediation.** Het gerecht nodigt de partijen zo vroeg mogelijk uit mediation of een andere vorm van alternatieve geschillenbeslechting te overwegen, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind, niet passend is of de procedure onnodig zou vertragen (artikel 25); overweging 43 merkt op dat mediation in gevallen van huiselijk geweld niet passend kan zijn.
- **De stem van het kind.** Het kind moet een daadwerkelijke en effectieve gelegenheid krijgen zijn mening te uiten (artikelen 21 en 26).
- **Adequate voorzieningen en beschermende maatregelen.** De terugkeer kan niet uitsluitend op grond van artikel 13 lid 1 sub b worden geweigerd indien adequate voorzieningen zijn getroffen om de bescherming van het kind na zijn terugkeer te waarborgen (artikel 27 lid 3); het gerecht kan communiceren met de autoriteiten van de staat van de gewone verblijfplaats (artikel 27 lid 4) en kan op grond van artikel 15 voorlopige, waaronder beschermende, maatregelen nemen om het kind tegen het ernstige risico te beschermen (artikel 27 lid 5), die in de andere lidstaten circuleren (artikel 2 lid 1).
- **Uitvoerbaarheid bij voorraad.** Een teruggeleidingsbeslissing kan, niettegenstaande hoger beroep, uitvoerbaar bij voorraad worden verklaard (artikel 27 lid 6).
- **Na een weigering.** Wanneer de terugkeer wordt geweigerd op grond van artikel 13 lid 1 sub b of lid 2, kunnen de gerechten van de staat van de gewone verblijfplaats het gezagsvraagstuk onderzoeken; een daaruit voortvloeiende beslissing die de terugkeer van het kind meebrengt, circuleert met een certificaat (artikel 29).
- **Samenwerking.** Centrale Autoriteiten werken in specifieke zaken samen (artikelen 76–84), en gerechten kunnen rechtstreeks of via het Europees justitieel netwerk samenwerken en communiceren (artikel 86).

De overwegingen geven concrete inhoud aan het begrip adequate voorzieningen. Overweging 45 noemt bij wijze van voorbeeld een rechterlijke beslissing van de staat van de gewone verblijfplaats die de verzoeker verbiedt het kind te naderen, een voorlopige maatregel van die staat op grond waarvan het kind bij de ontvoerende ouder die de primaire verzorger is kan verblijven totdat na de terugkeer over het gezag is beslist, en het aantonen dat medische voorzieningen beschikbaar zijn voor een kind dat behandeling nodig heeft. Het zwaartepunt ligt bij concrete maatregelen in het individuele geval en niet bij de algemene beschikbaarheid van bescherming in de staat van terugkeer – een punt dat rechtstreeks van belang is voor de bevindingen in hoofdstuk 10.

Het Hof van Justitie heeft de EU-regels over kinderontvoering uitgelegd in een reeks prejudiciële beslissingen in spoedprocedures. Drie lijnen zijn hier van belang. Ten eerste berust het stelsel op wederzijds vertrouwen: de gerechten van de aangezochte staat mogen een gecertificeerde beslissing van de staat van de gewone verblijfplaats die de terugkeer van het kind gelast niet toetsen, en gestelde tekortkomingen, ook bij het horen van het kind, moeten in de staat van herkomst worden aangevoerd.[34] Ten tweede krijgen drempelvragen zoals de gewone verblijfplaats een autonome uitleg die is gericht op de feitelijke situatie van het kind.[35] Ten derde strekt het vereiste van snelheid zich uit tot de tenuitvoerlegging van teruggeleidingsbeslissingen: een nationale regel die de automatische schorsing van

[34] HvJ EU 11 juli 2008, C-195/08 PPU, *Rinau*; HvJ EU 1 juli 2010, C-211/10 PPU, *Povse*; HvJ EU 22 december 2010, C-491/10 PPU, *Aguirre Zarraga*.
[35] HvJ EU 8 juni 2017, C-111/17 PPU, *OL t. PQ*; HvJ EU 17 oktober 2018, C-393/18 PPU, *UD t. XB*.

de tenuitvoerlegging zonder rechterlijke toetsing toestaat, is onverenigbaar met het EU-recht.[36] Geen van deze uitspraken betreft huiselijk geweld als zodanig, maar samen bepalen zij de context waarbinnen artikel 27 lid 3 werkt: een sterk vermoeden ten gunste van een onverwijlde terugkeer tussen lidstaten, getemperd door het vereiste dat de bescherming in het individuele geval is gewaarborgd.

De EU beschikt ook over instrumenten die de terugkerende ouder beschermen in plaats van het kind. Verordening (EU) nr. 606/2013, van toepassing sinds 11 januari 2015, bepaalt dat een in burgerlijke zaken in een lidstaat gelaste beschermingsmaatregel – bijvoorbeeld een verbod op contact met of het benaderen van de beschermde persoon – in de andere lidstaten zonder bijzondere procedure wordt erkend en daar zonder uitvoerbaarverklaring uitvoerbaar is, op basis van een standaardcertificaat; de rechtsgevolgen van de erkenning zijn beperkt tot twaalf maanden. Maatregelen die binnen de werkingssfeer van de Brussel-verordening inzake ouderlijke verantwoordelijkheid vallen, zijn daarvan uitgezonderd, maar een maatregel ter bescherming van de terugkerende ouder niet.[37] De strafrechtelijke tegenhanger is het Europees beschermingsbevel op grond van Richtlijn 2011/99/EU.[38] Geen van beide instrumenten wordt in een van de 93 onderzochte uitspraken genoemd, hoewel het POAM-onderzoek heeft gewezen op hun mogelijkheden in teruggeleidingszaken (paragraaf 2.6).

Richtlijn (EU) 2024/1385 inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, die de lidstaten uiterlijk op 14 juni 2027 moeten omzetten, voegt verplichtingen toe die rechtstreeks van belang zijn. De definitie van ‘slachtoffer’ omvat uitdrukkelijk kinderen die schade hebben geleden doordat zij getuige zijn geweest van huiselijk geweld (artikel 2, onder c). De richtlijn vereist een individuele beoordeling van de beschermingsbehoeften van slachtoffers (artikel 16) en de beschikbaarheid van noodbevelen tot uithuisplaatsing, contactverboden en beschermingsbevelen (artikel 19). Artikel 32 verplicht de lidstaten ervoor te zorgen dat de bevoegde autoriteiten toegang hebben tot informatie over geweld tegen vrouwen of huiselijk geweld waarbij kinderen betrokken zijn, zodat die kan worden betrokken bij de beoordeling van het belang van het kind in civiele procedures over die kinderen, en te voorzien in veilige plaatsen voor contact tussen een kind en een ouder die dader of verdachte is.[39] Teruggeleidingsprocedures zijn civiele procedures over kinderen. De richtlijn wijst daarmee in dezelfde richting als de HCCH Guide: informatie over geweld moet beschikbaar zijn voor, en worden gebruikt door, de rechter die over de terugkeer van het kind beslist.

Het Europees Parlement verwelkomde in zijn resolutie van 6 oktober 2021 over de gevolgen van partnergeweld en voogdijrechten voor vrouwen en kinderen de herziene regels van Brussel II-ter als een versterking van de samenwerking tussen rechtsstelsels, en riep op tot een doeltreffende uitvoering ervan en tot een snellere afhandeling van grensoverschrijdende familiezaken.[40]

---

[36] HvJ EU 16 februari 2023, C-638/22 PPU, *Rzecznik Praw Dziecka e.a.*; zie het commentaar op https://conflictoflaws.net/2023/the-cjeu-on-procedural-rules-in-child-abduction-cases-private-international-law-and-childrens-rights-law/.

[37] Verordening (EU) nr. 606/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013 betreffende de wederzijdse erkenning van beschermingsmaatregelen in burgerlijke zaken, art. 2 lid 3, 3 lid 1, 4 lid 1, 4 lid 4 en 22, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/606/oj.

[38] Richtlijn 2011/99/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende het Europees beschermingsbevel.

[39] Richtlijn (EU) 2024/1385 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, art. 2 onder c, 16, 19, 31, 32 en 49, https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.

[40] Resolutie van het Europees Parlement van 6 oktober 2021 over de gevolgen van partnergeweld en voogdijrechten voor vrouwen en kinderen (2019/2166(INI)); verslag A9-0254/2021, par. 47–48, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0254_NL.html.

2.9 Het internationale beleidsdebat en rechtsvergelijkende antwoorden

Binnen de HCCH is de verhouding tussen huiselijk geweld en het Verdrag van de marge naar het centrum van de agenda verschoven. Tijdens de Achtste Bijeenkomst van de Bijzondere Commissie over de praktische werking van het HKOV en het HKBV (10–17 oktober 2023) benadrukte de Bijzondere Commissie dat de Guide to Good Practice als geheel moet worden gelezen en dat de uitzondering van artikel 13 lid 1 sub b niet vereist dat het kind het rechtstreekse of primaire slachtoffer is (C&R nr. 25). Zij stelde dat beschermende maatregelen alleen moeten worden overwogen of bevolen waar dat nodig is, dat hun doeltreffendheid afhangt van de vraag of zij in de staat van de gewone verblijfplaats afdwingbaar kunnen worden gemaakt, dat vrijwillige toezeggingen niet gemakkelijk of niet altijd afdwingbaar zijn, dat toezeggingen waar mogelijk in de teruggeleidingsbeslissing moeten worden opgenomen, en dat informatie over de in de staat van de gewone verblijfplaats beschikbare beschermingsmaatregelen moet worden ingewonnen (C&R nrs. 28 en 30–33). Zij nodigde de autoriteiten ook uit maatregelen op grond van het HKBV, en de gronden van hun bevoegdheid, zorgvuldig in de beslissing te omschrijven (C&R nrs. 74–78), en steunde het voorstel een forum over huiselijk geweld te houden (C&R nr. 26), wat leidde tot de fora van Sandton (2024) en Fortaleza (2025) die in hoofdstuk 1.2 zijn beschreven.[41] In maart 2026 stelde de Council on General Affairs and Policy een werkgroep in over een mogelijk verdrag inzake de grensoverschrijdende erkenning en tenuitvoerlegging van beschermingsbevelen (hoofdstuk 14.4).

Op het niveau van de Verenigde Naties wijdde de Speciale Rapporteur inzake geweld tegen vrouwen en meisjes haar rapport van 2023 aan gezag, geweld tegen vrouwen en geweld tegen kinderen. Zij merkte op dat het Verdrag ‘does not mention domestic violence, neither does it include protections for abused mothers’, dat ongeveer drie kwart van de zaken tegen moeders wordt aangespannen, van wie velen op de vlucht zijn voor mishandeling, en dat rechters terughoudend zijn geweest om huiselijk geweld als reden te aanvaarden om kinderen niet terug te geleiden. Zij beval aan het Verdrag te herzien om te voorzien in een sterker verweer wanneer sprake is van familiaal en huiselijk geweld, om te erkennen dat een teruggeleidingsbevel een overlevende kan terugsturen naar geweld, en om rechters te verplichten familiaal en huiselijk geweld in aanmerking te nemen.[42]

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft de procedurele norm van *X t. Letland* concreet ingevuld in een zaak waarin geweld aan de orde was. In *O.C.I. e.a. t. Roemenië* (2019) stelde het een schending van artikel 8 vast waar de nationale rechters de terugkeer van twee kinderen naar Italië hadden gelast ondanks stellingen dat de vader tegen hen gewelddadig was geweest: teruggeleiding op grond van het Verdrag kan niet automatisch of mechanisch worden bevolen; de rechters hadden meer aandacht moeten besteden aan het risico van mishandeling, en hadden ten minste moeten verzekeren dat specifieke voorzieningen werden getroffen om de kinderen te beschermen.[43] Het arrest onderstreept dat het steunen op bescherming in de staat van terugkeer moet berusten op concrete voorzieningen, een punt dat rechtstreeks aansluit bij de bevindingen in hoofdstuk 10.

Het Tweede Forum, dat de HCCH en de regering van Brazilië van 27 tot en met 30 oktober 2025 gezamenlijk in Fortaleza organiseerden, telde bijna 500 geregistreerde deelnemers, van wie er meer dan 150 fysiek aanwezig waren. De tien sessies bestreken preventie, de beoordeling van stellingen en van het ernstige risico, bewijs, beschermende maatregelen, de gevolgen van beslissingen tot teruggeleiding en

[41] HCCH, *Conclusions & Recommendations of the Eighth Meeting of the Special Commission on the Practical Operation of the 1980 Child Abduction Convention and the 1996 Child Protection Convention* (10–17 oktober 2023), C&R nrs. 23–34 en 74–78, https://assets.hcch.net/docs/5b48f412-6979-4dc1-b4c1-782fe0d5cfa7.pdf.

[42] VN-Mensenrechtenraad, *Custody, violence against women and violence against children. Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem*, A/HRC/53/36 (2023), par. 36–39 en 74(k), https://digitallibrary.un.org/record/4010556.

[43] EHRM 21 mei 2019, *O.C.I. e.a. t. Roemenië*, nr. 49450/17; samenvatting op https://www.incadat.com/en/case/1435.

tot weigering daarvan, en de Guide to Good Practice vijf jaar na de publicatie ervan.[44] De Nederlandse praktijk was vertegenwoordigd onder de moderatoren – de sessie over juridische mechanismen en toegang tot het recht werd gemodereerd door de auteur van dit rapport, en de sessie over beschermende maatregelen door een senior rechter van de Rechtbank Den Haag die lid is van het International Hague Network of Judges – en het Mediationbureau van het Centrum IKO werd genoemd omdat het aan zijn mediatoropleiding een module had toegevoegd waarin de benaderingen van het Verdrag van Istanbul en het HKOV ten aanzien van mediation worden vergeleken.[45]

Verschillende bijdragen raken rechtstreeks aan de bevindingen van dit rapport. Een rechter van het Court of Appeal van Engeland en Wales omschreef de beoordeling onder artikel 13 lid 1 sub b als 'risk assessment and risk management – not risk elimination', en waarschuwde zowel tegen het onderschatten van het risico op schade als tegen het overschatten van de doeltreffendheid van beschermende maatregelen.[46] Rechters uit Engeland en Wales en uit Schotland meldden dat onlangs factsheets waren gepubliceerd over de beschermende maatregelen die in hun rechtsstelsels beschikbaar zijn (de Schotse in oktober 2025), en de deelnemers werden aangemoedigd eigen factsheets te ontwikkelen.[47] In de slotsessie merkten de deelnemers op dat beschermende maatregelen ernstige risico's niet altijd beperken en dat de Guide dat tot uitdrukking zou moeten brengen, en riepen zij op tot gegevens over de effectiviteit van beschermingsmechanismen en tot toegankelijke, traumageïnformeerde rechtsbijstand om ongelijkheid tussen partijen tegen te gaan.[48] De secretaris-generaal gaf aan dat een herziening van de Guide, of een afzonderlijke gids voor zaken waarin huiselijk geweld aan de orde is, afhangt van besluiten van de Council on General Affairs and Policy op basis van een Bijzondere Commissie en realistisch gezien niet binnen vijf jaar kan beginnen, terwijl de ontwikkeling van praktijkrichtlijnen, protocollen of modelwetten door de verdragsstaten zelf wordt verwelkomd.[49]

Over de te volgen weg bestaan uiteenlopende opvattingen. De VN-Speciale Rapporteur heeft opgeroepen tot herziening van het Verdrag (hiervoor). Op het Tweede Forum benadrukten daarentegen verschillende deelnemers dat het Verdrag een juridisch instrument is dat binnen een breder kader functioneert, dat systemische tekortkomingen buiten de reikwijdte ervan niet door het Verdrag alleen kunnen worden opgelost, en dat het niet tot het mandaat van de HCCH behoort nationale bewijsnormen en procesregels te wijzigen; anderen riepen ertoe op de Guide te zien als een levend instrument dat periodiek moet worden bijgewerkt.[50] De Guide zelf is inmiddels vertaald in alle officiële talen van de Europese Unie.[51] Voor de Nederlandse praktijk betekent dit dat de Guide in haar huidige vorm in de voorzienbare toekomst het belangrijkste gemeenschappelijke referentiepunt blijft, en dat nationale richtlijnen en praktijkgerichte publicaties – zoals die welke binnen dit project zijn ontwikkeld – in de tussentijd het niveau vormen waarop de praktijk kan worden ontwikkeld.

Nationale stelsels hebben op verschillende manieren gereageerd. Vier voorbeelden illustreren de verscheidenheid.

- **Verenigd Koninkrijk.** In *Re E (Children)* (2011) oordeelde het Supreme Court dat, wanneer betwiste stellingen in een summiere procedure niet kunnen worden opgehelderd, de rechter zich moet

[44] HCCH, *Report on the Second Forum on Domestic Violence and the Operation of Article 13(1)(b) of the 1980 Child Abduction Convention, October 2025, Brazil*, Prel. Doc. No 8B van januari 2026 (CGAP 2026; beperkte toegang, in het bezit van de auteur) (hierna: Forumverslag 2025), par. 2 en 5.

[45] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 27, 74 en 117.

[46] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 96.

[47] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 30 en 133.

[48] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 175–176.

[49] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 179–180.

[50] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 174–175.

[51] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 166.

afvragen of er, als zij waar zijn, een ernstig risico voor het kind zou bestaan en, zo ja, hoe het kind daartegen kan worden beschermd – een benadering die later tot uitdrukking kwam in de stapsgewijze analyse van de HCCH Guide.[52]

- **Verenigde Staten.** In *Golan v. Saada* (2022) oordeelde het Supreme Court dat een rechter die een ernstig risico heeft vastgesteld niet categorisch verplicht is alle mogelijke risicobeperkende maatregelen te onderzoeken voordat hij de terugkeer weigert; hij behoudt beoordelingsruimte, en bij elke afweging van zulke maatregelen moet de fysieke en psychische veiligheid van het kind voorop staan.[53]
- **Australië.** Wijzigingen van de Family Law (Child Abduction Convention) Regulations 1986, sinds 10 december 2022 van kracht, staan de rechter toe voorwaarden aan een teruggeleidingsbevel te verbinden om een risico op familiaal geweld te verminderen, verplichten hem een door een partij of een onafhankelijke kinderadvocaat voorgestelde beschermende voorwaarde in overweging te nemen, en staan hem toe risico's op familiaal geweld mee te wegen, ongeacht of er al geweld heeft plaatsgevonden.[54]
- **Brazilië.** Een protocol voor rechterlijke beslissingen vanuit een genderperspectief in HKOV-zaken waarin mogelijk sprake is van huiselijk geweld, goedgekeurd door een Braziliaanse werkgroep die werd gevormd na de eerste regionale bijeenkomst van het International Hague Network of Judges in Rio de Janeiro in mei 2024, verduidelijkt dat het kind geen rechtstreeks slachtoffer hoeft te zijn om een ernstig risico aan te nemen, beschouwt dwingende controle als relevant en waarschuwt dat beschermende maatregelen alleen het risico niet wegnemen. Het federale hooggerechtshof heeft geoordeeld dat artikel 13 lid 1 sub b vanuit een genderperspectief moet worden uitgelegd, zodat het kan worden toegepast wanneer er objectieve aanwijzingen voor huiselijk geweld zijn, ook als het kind geen rechtstreeks slachtoffer is; volgens de nationale advocaat-generaal voor internationale zaken van Brazilië mogen Braziliaanse rechters, zodra de uitzondering is vastgesteld, geen beschermende maatregelen gebruiken om het risico te beperken.[55]

Deze ontwikkelingen verschillen in accent, maar delen een gemeenschappelijke richting. Zij beschouwen huiselijk geweld (met inbegrip van het effect ervan op het kind door blootstelling en via de verzorger) als relevant voor de beoordeling van het ernstige risico; zij vereisen dat het steunen op bescherming in de staat van terugkeer berust op concrete, afdwingbare en effectieve maatregelen en niet op algemene beschikbaarheid; en zij geven de voorkeur aan een gestructureerde beoordeling, ondersteund door informatie uit de staat van de gewone verblijfplaats en door instrumenten die bescherming over de grens laten meereizen. De bevindingen over de Nederlandse praktijk in de hoofdstukken 4 tot en met 16 worden tegen deze achtergrond gelezen, en de aanbevelingen in hoofdstuk 17 houden daarmee rekening.

[52] *Re E (Children) (Abduction: Custody Appeal)* [2011] UKSC 27.

[53] *Golan v. Saada*, 596 U.S. 666 (2022), beslist op 15 juni 2022.

[54] Family Law (Child Abduction Convention) Amendment (Family Violence) Regulations 2022 (Cth), F2022L01611, regs 15(5)–(6) en 16(6)–(7), https://legislation.gov.au/F2022L01611/asmade.

[55] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 6–7 en 153.

3 Methodologie

3.1 Opzet

Het onderzoek is een systematische analyse van gepubliceerde Nederlandse rechtspraak, waarin kwantitatieve en kwalitatieve methoden worden gecombineerd. Elke uitspraak is geanalyseerd aan de hand van een gestructureerd kader van 79 variabelen over de procedurele context, de stellingen, de vaststellingen van de rechter, het bewijs, de analyse onder artikel 13 lid 1 sub b, beschermende maatregelen, samenwerking tussen autoriteiten, de participatie van het kind, mensenrechtelijke argumenten, de uitkomst en – bij hoger beroep – de verhouding tot de uitspraak in eerste aanleg (bijlage A). De kwantitatieve resultaten laten zien hoe vaak bepaalde kwesties zich voordoen en hoe zij worden beslecht; de kwalitatieve lezing van de overwegingen laat zien hoe de rechters redeneren en waarom.

3.2 Reikwijdte en selectie

Een uitspraak werd opgenomen indien het ging om een beslissing van de Rechtbank Den Haag of het Gerechtshof Den Haag op een verzoek tot teruggeleiding van een kind – op grond van het HKOV of, voor niet-verdragsstaten, naar analogie – waarin huiselijk geweld of kindermishandeling uitdrukkelijk werd aangevoerd, samen met elke gepubliceerde uitspraak in dezelfde procedurele keten. De onderzochte periode loopt van 26 januari 2015 tot en met 6 augustus 2026. Procedurele ketens zijn aangevuld op basis van de verwijzingen tussen uitspraken op rechtspraak.nl. Uitspraken in dezelfde keten waarin geen stelling van geweld werd geanalyseerd, en één uitgaande zaak waarin teruggeleiding *naar* Nederland werd verzocht, zijn behouden zodat elke procedure van begin tot eind kon worden gevolgd; zij worden waar relevant als zodanig aangeduid.

De relevantie van elke uitspraak voor huiselijk geweld is ingedeeld in vijf categorieën: **A** – geweld tussen de ouders of binnen het huishouden (met of zonder rechtstreekse mishandeling van het kind); **B** – mishandeling of verwaarlozing van het kind door de achtergebleven ouder of het huishouden, zonder partnergeweld; **C** – een marginale of niet nader omschreven stelling van geweld; **D** – geen in de uitspraak geanalyseerde stelling van geweld (doorgaans een gekoppelde uitspraak in dezelfde keten); **E** – een omgekeerde constellatie, waarin geweld werd gemeld door de achtergebleven ouder.

3.3 De publicatie van teruggeleidingsbeslissingen

De waarde van een jurisprudentieonderzoek hangt af van de verhouding tussen de gepubliceerde uitspraken en de daadwerkelijk gegeven beslissingen. In dit opzicht nemen teruggeleidingsprocedures onder het HKOV een bijzondere plaats in. Het Besluit selectiecriteria uitsprakendatabank Rechtspraak.nl, dat bepaalt welke uitspraken van de Nederlandse rechters op rechtspraak.nl worden gepubliceerd, laat de selectie van uitspraken in eerste aanleg en in hoger beroep in het algemeen aan de gerechten over (artikel 6). Voor een aantal categorieën is publicatie echter verplicht. Artikel 4 lid 1, onder 6, bepaalt dat beslissingen op verzoeken tot teruggeleiding op grond van het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980 altijd worden gepubliceerd. Daarnaast wordt een uitspraak altijd gepubliceerd als een uitspraak in een eerdere of latere instantie van dezelfde procedure is gepubliceerd (artikel 4 lid 2, onder 2), en als een beroep op het EVRM of het IVRK is gehonoreerd of met meer dan een standaardmotivering is verworpen (artikel 4 lid 2, onder 1). Met beperkte uitzonderingen worden alle uitspraken van de Hoge Raad gepubliceerd (artikel 3).[56]

[56] Besluit selectiecriteria uitsprakendatabank Rechtspraak.nl 2024 (zoals laatstelijk vastgesteld op 23 juni 2026), art. 3, 4 lid 1 onder 6, 4 lid 2 onder 1–2, en 6, https://www.rechtspraak.nl/uitspraken/selectiecriteria. Gepubliceerde uitspraken worden gepseudonimiseerd overeenkomstig de Pseudonimiseringsrichtlijn (art. 7).

Voor verdragszaken benadert de gepubliceerde rechtspraak daarom het volledige bestand aan uitspraken, in plaats van een selectie daaruit. Dit heeft twee belangrijke gevolgen voor dit onderzoek. Ten eerste kunnen de bevindingen worden gelezen als een beschrijving van de Nederlandse rechtspraktijk in teruggeleidingszaken waarin huiselijk geweld aan de orde is, en niet slechts van een selectie van opmerkelijke zaken. Ten tweede zijn de vermelde verhoudingen – bijvoorbeeld het aandeel procedures waarin teruggeleiding werd geweigerd – niet het product van een publicatiefilter dat bepaalde uitkomsten bevoordeelt, maar weerspiegelen zij de praktijk zelf, binnen de grenzen van het selectiecriterium (zaken waarin geweld werd aangevoerd).

Drie kanttekeningen zijn op hun plaats. De verplichte publicatieregel betreft verzoeken tot teruggeleiding *op grond van het HKOV*; beslissingen over niet-verdragsstaten, die naar analogie worden beslist, vallen onder de algemene regel van artikel 6 en worden zoveel mogelijk gepubliceerd. Voor acht uitspraken in hoger beroep kon de bijbehorende uitspraak in eerste aanleg niet op rechtspraak.nl worden gevonden; in die procedures is de uitkomst in eerste aanleg ontleend aan de uitspraak in hoger beroep. Verder strekt de pseudonimisering zich soms uit tot de staat van terugkeer, die in twee procedures niet kon worden vastgesteld.

3.4 Analyse en verificatie

De analyse volgde een strikte regel van objectiviteit: alleen stellingen, bewijs, vaststellingen, overwegingen, maatregelen en uitkomsten *die in de gepubliceerde uitspraak worden vermeld* zijn vastgelegd. De categorieën ‘nee’, ‘niet behandeld’, ‘niet aan toegekomen’, ‘niet vermeld’ en ‘vaststelling vermeden’ zijn van elkaar onderscheiden gehouden, zodat het ontbreken van een vermelding in de overwegingen nooit als een negatieve vaststelling van de rechter wordt behandeld. De analyse werd ondersteund door digitale tekstanalyse-instrumenten, en elke uitspraak is in twee volledige controlerondes aan de hand van de officiële volledige tekst geverifieerd.

Daarnaast zijn de volledige teksten van de uitspraken gelezen voor vier specifieke doeleinden: om elke verwijzing naar het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 op te sporen (alle 93 uitspraken); om verwijzingen naar internationale soft-law-instrumenten, waaronder de HCCH Guide to Good Practice, op te sporen in de uitspraken die na de publicatie daarvan zijn gewezen (52 uitspraken); om uitspraken op te sporen die redeneren vanuit de veronderstelling dat het gestelde geweld vaststond (hoofdstuk 6.4); en om de grondslag van de weigering te bevestigen in uitspraken waarin artikel 13 lid 1 sub b op andere gronden dan het geweld zelf werd aanvaard (hoofdstuk 6.7). Citaten uit uitspraken zijn ontleend aan de gepubliceerde teksten.

Voor de analyse van het bewijs (hoofdstuk 8) is bewijs dat onafhankelijk is van de eigen verklaringen van de ouders – rapportages van de Raad voor de Kinderbescherming of de bijzondere curator, waarnemingen van de politie, medische bevindingen, strafrechtelijke veroordelingen, rapportages van buitenlandse autoriteiten, schoolinformatie – verder ingedeeld naar de vraag of het de stelling van geweld ondersteunde, de andere kant op wees, of een andere kwestie betrof.

3.5 Analyse-eenheden

Er worden drie analyse-eenheden gebruikt (tabel 2). Uitspraken over uitkomsten en frequentie (‘in x% van de zaken werd teruggeleiding geweigerd’) tellen elke *procedure* eenmaal, met haar rechtens beslissende uitkomst: die van de laatst gepubliceerde uitspraak. Uitspraken over de rechterlijke motivering tellen *uitspraken*, omdat elke rechter zijn eigen overwegingen geeft; waar een bevinding in beide instanties van een procedure voorkomt, wordt dat waar relevant aangegeven. De toetsing in hoger beroep wordt geanalyseerd aan de hand van *paren* van uitspraken in eerste aanleg en in hoger beroep.

Tabel 2. Analyse-eenheden

Eenheid	N	Gebruikt voor
Uitspraak	93	Hoe de rechters redeneren: bewijs, vaststellingen, het verband tussen geweld en risico, beschermende maatregelen, de mening van het kind, mensenrechten (51 uitspraken in eerste aanleg en 42 in hoger beroep).
Procedure	59	Uitkomsten en frequentie, op basis van de laatst gepubliceerde uitspraak in elke procedure (34 met gepubliceerde uitspraken in beide instanties, 17 met alleen een uitspraak in eerste aanleg, 8 met alleen een uitspraak in hoger beroep).
Paar	42	Toetsing in hoger beroep: de uitkomst in eerste aanleg (zoals gepubliceerd, of zoals weergegeven in de uitspraak in hoger beroep) vergeleken met de uitkomst in hoger beroep.

3.6 Reikwijdte van de bevindingen

De bevindingen moeten met de volgende overwegingen in gedachten worden gelezen.

- **Wat de uitspraak zegt.** De analyse legt de overwegingen vast zoals zij zijn gepubliceerd. Een rechter kan materiaal hebben meegewogen dat niet in de overwegingen tot uitdrukking komt; omgekeerd geldt dat, waar de overwegingen een vraag niet behandelen – bijvoorbeeld de afdwingbaarheid van een beschermende maatregel – dit een bevinding is over de overwegingen, en niet noodzakelijkerwijs over de beraadslaging van de rechter. Omdat de partijen, de appelrechter en de autoriteiten van de andere staat op de overwegingen bouwen, is dit ook wat telt voor transparantie en consistentie.
- **Recente procedures.** Waar alleen een uitspraak in eerste aanleg is gepubliceerd, is vóór de peildatum geen uitspraak in hoger beroep gepubliceerd; tegen de meest recente uitspraken kan nog hoger beroep aanhangig zijn.
- **Evaluatieve categorieën.** Sommige variabelen – bijvoorbeeld of het geweld van belang was voor de uitkomst, of een verband tussen geweld en risico werd aanvaard, hoe de ernst van het gedrag werd beoordeeld – vergen noodzakelijkerwijs interpretatie. Zij zijn met bijzondere zorg beoordeeld en geïllustreerd aan de hand van de motivering van de uitspraken zelf.
- **De onderzochte gerechten.** Het onderzoek omvat de Rechtbank Den Haag en het Gerechtshof Den Haag. Omdat de rechtsmacht over verzoeken tot teruggeleiding onder het Verdrag bij deze twee gerechten is geconcentreerd (hoofdstuk 2.3), zijn zij de enige Nederlandse gerechten die over zulke verzoeken beslissen; verzoeken tot teruggeleiding van een kind naar een staat die geen partij is bij het Verdrag kunnen op grond van de algemene bevoegdheidsregels bij andere gerechten terechtkomen, en uitspraken van die gerechten vallen buiten dit onderzoek. Doordat cassatie in teruggeleidingsprocedures sinds 2012 is uitgesloten, beslist de Hoge Raad in de regel niet over verzoeken tot teruggeleiding onder het Verdrag; zijn eerdere rechtspraak komt in de analyse aan bod via de verwijzingen daarnaar door de twee gerechten.
- **Opsporing van de uitspraken.** De uitspraken zijn opgespoord op rechtspraak.nl, en procedurele ketens zijn aangevuld op basis van de koppelingen tussen gepubliceerde uitspraken. De zoekstrategie was gericht op volledigheid; mocht een afzonderlijke uitspraak toch niet zijn gevonden, dan zou dat de beschreven patronen niet veranderen, al zouden afzonderlijke aantallen marginaal kunnen afwijken.
- **Bronnen.** De analyse in dit rapport berust op de gepubliceerde uitspraken en op documentaire bronnen; informatie over de institutionele praktijk is aan die bronnen ontleend, in het bijzonder aan de verslagen van de HCCH-fora, de jaarverslagen van het Centrum IKO en de overige aangehaalde materialen.

- **De literatuur.** Een systematische vergelijking met de bestaande juridische literatuur valt buiten het bestek van dit project, dat een empirische analyse is van de rechtspraak, afgezet tegen de relevante juridische instrumenten en de eigen richtsnoeren van de HCCH. De Nederlandse literatuur over internationale kinderontvoering vormt niettemin een belangrijke achtergrond voor de hier onderzochte vragen. Daartoe behoren onder meer het door *Ibili* geredigeerde handboek en de bijbehorende geannoteerde jurisprudentiebundel; het promotieonderzoek van *Ruitenberg* naar de toepassing van het Verdrag in Nederland en het belang van het kind; het rechtsvergelijkende onderzoek naar de behandeling van inkomende zaken door Jonker, Abraham, Jeppesen de Boer, Van Rossum en Boele-Woelki; het eerdere WODC-onderzoek van Verwers, Van der Knaap en Vervoorn; het advies van de Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht dat leidde tot de concentratie van rechtsmacht en de uitsluiting van cassatie; en het onderzoek van Bruning e.a. naar het recht van kinderen om te worden gehoord in familie- en jeugdprocedures.[57] Deze werken zijn opgenomen in bijlage B.

[57] F. Ibili (red.), *Handboek internationale kinderontvoering*, 2e druk, Deventer: Wolters Kluwer 2024; F. Ibili, L.A.J. Brouwer & A.J. Nederveen, *Rechtspraak internationale kinderontvoering*, Deventer: Wolters Kluwer 2025; G. Ruitenberg, *De toepassing van het Haags Kinderontvoeringsverdrag in Nederland en het belang van het kind* (diss.), Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2015; M. Jonker, M. Abraham, C. Jeppesen de Boer, W. van Rossum & K. Boele-Woelki, *Internationale kinderontvoering. De uitvoeringspraktijk van inkomende zaken in Nederland, Engeland & Wales, Zweden en Zwitserland*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2015; C. Verwers, L.M. van der Knaap & L. Vervoorn, *Internationale kinderontvoering. Onderzoek naar de uitvoering van het Haags Kinderontvoeringsverdrag vanuit Nederlands perspectief* (WODC Cahier 2006-1), Den Haag: WODC 2006; Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht, *Knelpunten bij de uitvoering van het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980 in Nederland* (2008), Kamerstukken II 30072, nr. 15, bijlage; M.R. Bruning e.a., *Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie. Het hoorrecht en de procespositie van minderjarigen in familie- en jeugdzaken*, Den Haag: WODC 2020.

4 De onderzochte rechtspraak

4.1 Uitspraken en procedures

Het onderzoek omvat 93 gepubliceerde uitspraken: 51 van de Rechtbank Den Haag en 42 van het Gerechtshof Den Haag. Zij behoren tot 59 teruggeleidingsprocedures. In 34 procedures zijn zowel de uitspraak in eerste aanleg als die in hoger beroep gepubliceerd; in 17 is alleen een uitspraak in eerste aanleg beschikbaar; in 8 kon alleen de uitspraak in hoger beroep worden gevonden. Eén procedure is alleen bekend via een tussenuitspraak, waarin de rechtbank een handschriftonderzoek gelastte om vast te stellen of de vader met de overbrenging had ingestemd, en haar beslissing over de teruggeleiding aanhield.[58] De uitspraken zijn over de gehele onderzochte periode verspreid, met vier tot dertien uitspraken per jaar en een piek in 2025 (figuur 1).

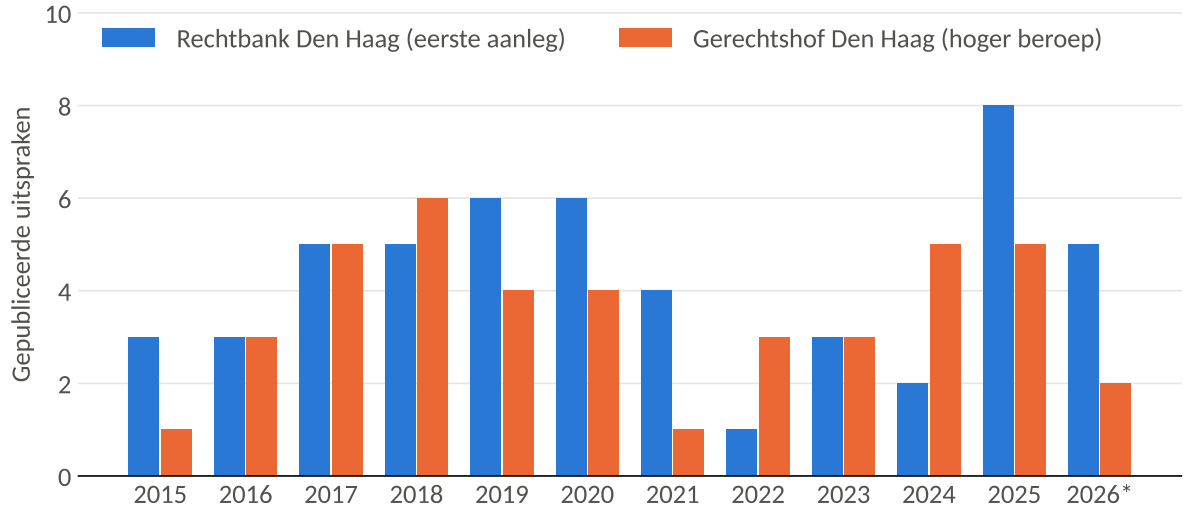

Figuur 1. Gepubliceerde uitspraken per jaar, per gerecht (n = 93). *2026: uitspraken tot en met 6 augustus 2026.

4.2 Wie neemt het kind mee, en wat wordt gesteld

De constellatie die in het internationale debat wordt beschreven, komt duidelijk tot uitdrukking in de Nederlandse rechtspraak. In 50 van de 59 procedures (85%) was de ouder die het kind meenam of achterhield de moeder, en in 8 de vader. In één zaak was het kind na een vakantie bij familieleden in Nederland gebleven, en verzochten de vader en de stiefmoeder om teruggeleiding.[59]

Het profiel van de procedures wat betreft huiselijk geweld is samengevat in tabel 3. Geweld tussen de ouders of binnen het huishouden (categorie A) wordt gesteld in 37 procedures, en in 36 daarvan is de ontvoerende ouder de moeder. Stellingen van mishandeling van het kind door de achtergebleven ouder of het huishouden zonder partnergeweld (categorie B, 16 procedures) geven een gemengder beeld: de moeder was de ontvoerende ouder in 10 en de vader in 6. Waar vaders de ontvoerende ouder zijn, luidt de stelling doorgaans dat de moeder, haar nieuwe partner of haar familie het kind mishandelt of verwaarloost.[60]

[58] Rb. Den Haag 7 oktober 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:16125.

[59] Hof Den Haag 25 maart 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:710.

[60] Zie bijv. Hof Den Haag 10 augustus 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2098; Hof Den Haag 30 januari 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:292; Hof Den Haag 30 mei 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:892.

Tabel 3. Aard van het gestelde geweld, naar ontvoerende ouder (procedures)

Aard van de stelling	Moeder	Vader	Overig	Totaal
A. Geweld tussen de ouders of binnen het huishouden (met of zonder rechtstreekse mishandeling van het kind)	36	0	1	37
B. Mishandeling of verwaarlozing van het kind door de achtergebleven ouder of het huishouden, zonder partnergeweld	10	6	0	16
C. Marginale of niet nader omschreven stelling van geweld	3	0	0	3
D. Geen stelling van geweld geanalyseerd	1	1	0	2
E. Geweld gemeld door de achtergebleven ouder (omgekeerde constellatie)	0	1	0	1
Totaal	**50**	**8**	**1**	**59**

Een procedure is ingedeeld naar de meest specifieke stelling die in een van haar uitspraken is gedaan (A vóór B vóór E vóór C vóór D).

Op het niveau van de afzonderlijke uitspraken zijn de stellingen vaak ernstig en gevarieerd. Rechtstreekse mishandeling van het kind werd geheel of gedeeltelijk gesteld in 53 van de 93 uitspraken; de blootstelling van het kind aan geweld tussen de ouders in 34; en een herhaald, aanhoudend of structureel patroon van geweld in 60. De gestelde vormen van mishandeling omvatten fysiek geweld – in verschillende zaken tijdens de zwangerschap – bedreigingen, waaronder doodsbedreigingen, seksueel geweld, psychische mishandeling, isolatie en dwingende controle, economische controle, het afnemen van paspoorten en gedwongen verblijf in het buitenland, belaging en stalking. In 56 uitspraken verklaarde de ontvoerende ouder de overbrenging of achterhouding geheel of gedeeltelijk als een stap om veiligheid te verkrijgen.

4.3 Staten van terugkeer en juridische kaders

De 59 procedures betreffen 22 identificeerbare staten van terugkeer, alsmede één uitgaande zaak waarin teruggeleiding *naar* Nederland werd verzocht vanuit de Verenigde Arabische Emiraten en twee zaken waarin de staat in de publicatie was gepseudonimiseerd (tabel 4). België (11) en Polen (8) zijn samen goed voor een derde van de procedures. Bijna twee derde (38) viel onder Brussel II-bis of II-ter. Drieënveertig van de 59 procedures betroffen een staat die ook partij is bij het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 – een punt dat van belang is voor hoofdstuk 14.

Tabel 4. Staten van terugkeer (procedures)

Staat van terugkeer	Zaken	Juridisch kader en status onder het HKBV
België	11	EU (Brussel II-bis/II-ter); partij bij het HKBV
Polen	8	EU; partij bij het HKBV
Spanje; Frankrijk (incl. Frans-Guyana)	elk 5	EU; partij bij het HKBV
Duitsland	4	EU; partij bij het HKBV
Iran	3	Geen partij bij het HKOV of het HKBV
Tsjechië	2	EU; partij bij het HKBV
Australië; Verenigde Staten; Chili	elk 2	HKOV (buiten de EU); Australië partij bij het HKBV, de Verenigde Staten alleen ondertekenaar, Chili geen partij
Bulgarije; Portugal	elk 1	EU; partij bij het HKBV
Denemarken; Verenigd Koninkrijk; Servië; Marokko	elk 1	HKOV (buiten de EU; de zaak betreffende het Verenigd Koninkrijk dateert van vóór de uittreding uit de EU en viel onder Brussel II-bis); partij bij het HKBV
Israël; Thailand	elk 1	HKOV; geen partij bij het HKBV

Staat van terugkeer	Zaken	Juridisch kader en status onder het HKBV
Algerije; Gambia; Suriname; Verenigde Arabische Emiraten	elk 1	Geen partij bij het HKOV (Verdrag naar analogie of als oriëntatiepunt toegepast); geen partij bij het HKBV
Nederland (uitgaande zaak vanuit de Verenigde Arabische Emiraten)	1	Geen partij bij het HKOV
Niet vermeld in de publicatie	2	Onbekend
Totaal	**59**	

Status onder het HKBV volgens de statustabel van de HCCH (geraadpleegd 28 september 2026).

4.4 De kinderen

Zevenenveertig van de 93 uitspraken betroffen één kind, 34 betroffen twee kinderen, en 12 betroffen drie tot vijf kinderen. De kinderen varieerden van zuigelingen tot tieners. Waar meer dan één kind betrokken was, werd de positie van broers en zussen vaak een centrale vraag – met name wanneer het bezwaar van een ouder kind tegen terugkeer werd gehonoreerd en de rechter moest beoordelen of de jongere kinderen zonder hem of haar konden worden teruggeleid (hoofdstuk 6.7).

5 Uitkomsten van de teruggeleidingsprocedures

5.1 Algemene uitkomst

Van de 59 procedures eindigden er 39 – in de laatst gepubliceerde instantie – in een bevel tot teruggeleiding en 19 in een weigering; één procedure is alleen bekend via een tussenuitspraak. Laat men die zaak buiten beschouwing, dan werd teruggeleiding geweigerd in **19 van de 58 beslechte procedures (33%)**. Op het niveau van de einduitspraak werd artikel 13 lid 1 sub b aanvaard in 16 procedures, verworpen in 40 (met inbegrip van de procedure die alleen via een tussenuitspraak bekend is) en niet aan toegekomen in 3. In dit hoofdstuk is de analyse-eenheid steeds de procedure.

Zoals uiteengezet in hoofdstuk 3.3, worden teruggeleidingsbeslissingen onder het Verdrag in de regel gepubliceerd, zodat deze verhouding de Nederlandse praktijk zelf weerspiegelt en niet een selectie van gepubliceerde zaken. Zij moet niettemin in context worden gelezen: de onderzochte procedures zijn die waarin huiselijk geweld of kindermishandeling werd aangevoerd, en de weigeringsgrond van het ernstige risico slaagt in die groep naar zijn aard vaker dan in teruggeleidingsprocedures in het algemeen. Wat het cijfer wel laat zien, is dat stellingen van geweld in de Nederlandse praktijk niet zonder gevolg blijven: in een op de drie procedures waarin zij worden aangevoerd, wordt het kind niet teruggeleid. De interessantere vraag is *hoe* zulke stellingen tot weigeringen leiden – en daar laat de rechtspraak een genuanceerder beeld zien.

5.2 Uitkomst naar soort stelling en naar ontvoerende ouder

Procedures waarin geweld tussen de ouders of binnen het huishouden werd gesteld (categorie A) eindigden in een weigering in 15 van de 37 zaken (41%), tegenover 3 van de 16 (19%) waarin alleen mishandeling van het kind door de achtergebleven ouder of het huishouden werd gesteld (categorie B) en 1 van de 6 in de overige categorieën (figuur 2). Stellingen van geweld tegen de primaire verzorger gaan dus gepaard met ongeveer tweemaal zoveel weigeringen als stellingen van uitsluitend kindermishandeling. Omdat categorie A vrijwel geheel bestaat uit zaken waarin de moeder de ontvoerende ouder is (tabel 3), ligt het weigeringspercentage in procedures met een ontvoerende moeder (17 van 50; 34%) navenant hoger dan in procedures met een ontvoerende vader (1 van 8).

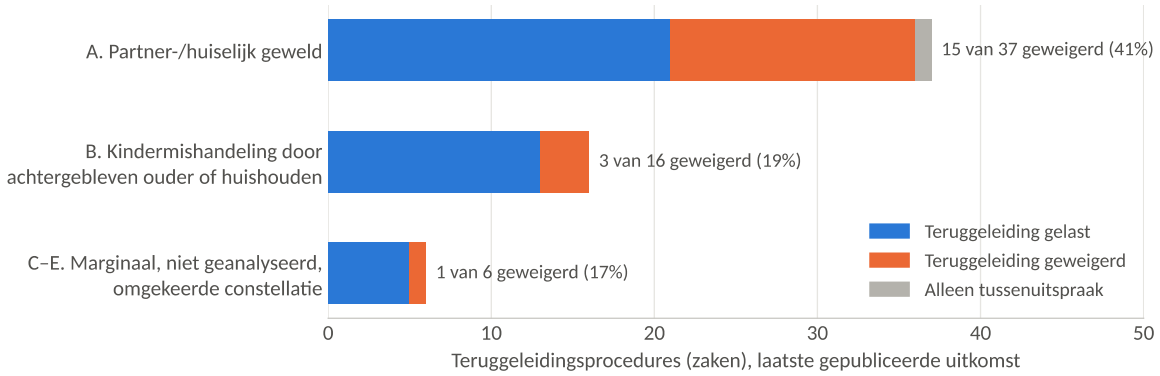

Figuur 2. Einduitkomst van de 59 procedures, naar de aard van het gestelde geweld.

5.3 Hoe weigeringen tot stand komen

Het hogere weigeringspercentage in categorie A betekent niet dat bewezen geweld de gebruikelijke route naar weigering is. Figuur 3 laat zien welke rol het geweld speelde in de dragende motivering van de einduitspraak in elk van de 19 weigeringen. In 3 procedures was het geweld *doorslaggevend* voor de

aanvaarding van artikel 13 lid 1 sub b. In 8 was het *bijdragend*: het maakte deel uit van een samenstel van omstandigheden die samen een ernstig risico of een ondraaglijke toestand opleverden. In de overige 8 weigeringen speelde het geweld geen herkenbare rol in de overwegingen (5) of berustte de weigering op een geheel andere grond – het bezwaar van het kind op grond van artikel 13 lid 2, de toestemming van de achtergebleven ouder voor de verhuizing, of het ontbreken van daadwerkelijk uitgeoefend gezagsrecht (3).[61]

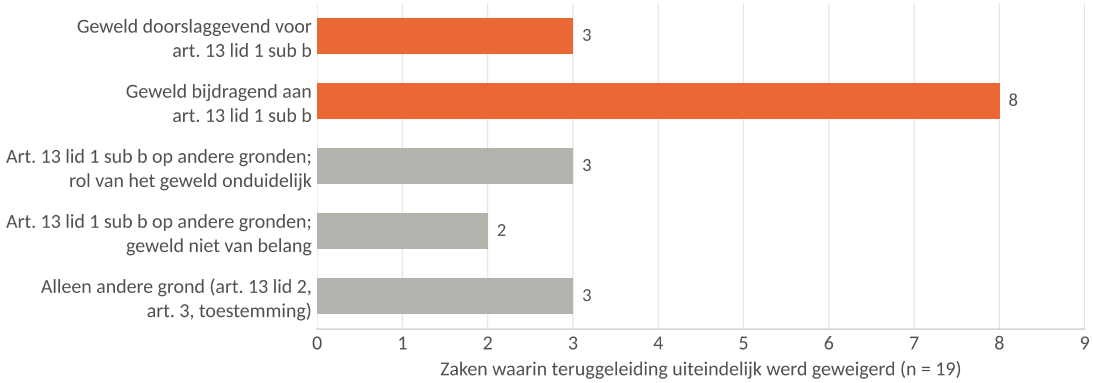

Figuur 3. De route naar weigering: de rol van het geweld in de einduitspraak van de 19 procedures waarin teruggeleiding werd geweigerd.

De weigeringen zijn opgenomen in tabel 5. Twee kenmerken springen eruit. Ten eerste wordt het geweld in verschillende van de elf weigeringen waarin het geweld van belang was, gecombineerd met een afzonderlijke en gemakkelijker verifieerbare omstandigheid – doorgaans de waarschijnlijkheid dat de moeder in de staat van terugkeer zou worden gearresteerd of gedetineerd, of daar niet rechtmatig zou kunnen verblijven, zodat terugkeer het kind in de praktijk van de primaire verzorger zou scheiden. Ten tweede zijn de procedures waarin het geweld doorslaggevend was gering in aantal en over de periode verspreid: 2017 (Tsjechië), 2020 (Verenigde Staten) en 2026 (Denemarken). De Deense zaak uit 2026 en de Israëlische zaak uit 2025, waarin het geweld in eerste aanleg doorslaggevend en in hoger beroep bijdragend was, laten een opvallend expliciete omgang zien met de dynamiek van partnergeweld (hoofdstuk 6.5).

Tabel 5. De 19 procedures waarin teruggeleiding werd geweigerd (laatst gepubliceerde uitspraak)

Einduitspraak	Staat van terugkeer	Rol van het geweld	Grondslag van de weigering
Hof Den Haag 18 mrt. 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:586	Bulgarije	Bijdragend	De angst van het kind voor zijn vader en de waarschijnlijkheid van scheiding van zijn moeder; geen adequate voorzieningen (art. 11 lid 4 Brussel II-bis) vast te stellen omdat de Bulgaarse autoriteiten niet bereikbaar waren
Rb. Den Haag 5 feb. 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1628	Polen	Niet van belang	Scheiding van de moeder en van een autistische halfbroer die niet kon terugkeren
Hof Den Haag 15 jun. 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1714	België	Bijdragend	Kwetsbare kinderen blootgesteld aan ruzies tussen de ouders; geen huisvesting of hulp geregeld
Hof Den Haag 31 aug. 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2675	België	Niet aan toegekomen	Toestemming voor de verhuizing

[61] Hof Den Haag 22 maart 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:472 (art. 13 lid 2); Hof Den Haag 31 augustus 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2675 (toestemming); Rb. Den Haag 5 februari 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:4629 (geen daadwerkelijke uitoefening van gezagsrechten).

Einduitspraak	Staat van terugkeer	Rol van het geweld	Grondslag van de weigering
Rb. Den Haag 31 jan. 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:1032	Tsjechië	Doorslaggevend	Ernstige mishandeling van de moeder in aanwezigheid van het kind, gevolgd door bedreigingen; geen beschermende maatregel getroffen
Hof Den Haag 14 feb. 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:296	Verenigd Koninkrijk	Bijdragend	Bezwaren van de twee oudste kinderen; een door geweld belaste gezinsgeschiedenis; scheiding van de broers en zussen
Hof Den Haag 22 aug. 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2254	Duitsland	Bijdragend	Kind ernstig aangetast; onveilig en instabiel huishouden van de moeder; geen adequate voorzieningen.
Hof Den Haag 27 nov. 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:3229	Frankrijk	Bijdragend	Reële kans op detentie van de moeder op grond van een Europees aanhoudingsbevel; zeer jong kind; geen garanties
Hof Den Haag 10 apr. 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990	Marokko	Bijdragend	Kwetsbare kinderen met authentieke, alarmerende verklaringen; risico op detentie van de moeder op aangifte van de vader
Hof Den Haag 25 mrt. 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:710	Verenigde Staten	Doorslaggevend	Geweld tussen de (stief)ouders en tegen het kind vastgesteld; veiligheidsplan ontoereikend; het bezwaar van het kind
Hof Den Haag 24 feb. 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:467	België	Onduidelijk	De acute psychische nood en doodswensen van het kind; geen adequate voorzieningen
Hof Den Haag 22 mrt. 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:472	Spanje	Niet aan toegekomen	Bezwaren van beide kinderen (art. 13 lid 2)
Hof Den Haag 27 okt. 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:2066	Algerije	Bijdragend	Het authentieke bezwaar van het oudste kind, gebaseerd op regelmatige slagen; scheiding van de broers en zussen
Hof Den Haag 30 apr. 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:893	Polen	Onduidelijk	De gehechtheid van een tweejarige aan een moeder in een psychische crisis; geen adequate voorzieningen
Hof Den Haag 13 okt. 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2221	Iran	Niet van belang	Het bezwaar van het oudste kind (art. 13 lid 2); scheiding van de broers en zussen
Hof Den Haag 13 nov. 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2410	Israël	Bijdragend	Geloofwaardige verklaring over ernstig geweld, ondersteund door foto's, geluidsopnamen en een gedeeltelijke erkenning; de moeder kon er niet verblijven, werken of zich huisvesten
Rb. Den Haag 5 feb. 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:4629	Chili	Niet aan toegekomen	Geen daadwerkelijke uitoefening van gezagsrecht (art. 3)
Rb. Den Haag 19 mrt. 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:9891	Niet vermeld	Onduidelijk	De moeder kon niet rechtmatig terugkeren of in haar levensonderhoud voorzien; scheiding van de primaire verzorger
Rb. Den Haag 6 aug. 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:25713	Denemarken	Doorslaggevend	Een Deense instantie bevestigde geweld waarvan de kinderen getuige waren; risico op arrestatie van de moeder; scheiding van de beschermende ouder

5.4 Uitkomst naar juridisch kader en in de tijd

De weigeringen waren ongelijk over de juridische kaders verdeeld: 10 van de 26 procedures onder Brussel II-bis (38%), maar slechts 1 van de 12 onder Brussel II-ter (8%), tegenover 5 van de 11 in verdragsstaten buiten de EU en 2 van de 7 beslechte niet-verdragszaken (met inbegrip van de uitgaande zaak). Het verschil tussen de twee EU-regimes moet voorzichtig worden gelezen – de aantallen zijn klein en de Brussel II-ter-zaken dateren alle van 2022 of later – maar het past bij de striktere formulering van artikel 27 lid 3 Brussel II-ter, waarop één uitspraak zich baseerde om aan te nemen dat in de staat van terugkeer adequate voorzieningen beschikbaar waren.[62] In de tijd is het weigeringspercentage in grote

[62] Hof Den Haag 9 februari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:213, r.o. 5.26.

lijnen stabiel gebleven: 9 van de 26 procedures met een einduitspraak in 2015–2019, 3 van de 11 in 2020–2022 en 7 van de 21 in 2023–2026.

5.5 Uitkomst en de HKBV-status van de staat van terugkeer

Teruggeleiding werd geweigerd in 13 van de 43 procedures die een staat betroffen die partij is bij het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 (30%), en in 5 van de 13 procedures die staten betroffen die dat niet zijn. Dat twee derde van de procedures een HKBV-staat betreft, is van belang omdat in die zaken de beschermingsinstrumenten van dat Verdrag – of, binnen de EU, hun tegenhangers in Brussel II-ter – juridisch beschikbaar waren (hoofdstuk 14).

6 Artikel 13 lid 1 sub b: uitleg en toepassing

6.1 Beroep en uitkomst

Op artikel 13 lid 1 sub b werd in 87 van de 93 uitspraken een beroep gedaan. Het werd in 21 uitspraken aanvaard en in 63 verworpen; in 8 kwam de rechter er niet aan toe omdat de zaak op een andere grond werd beslist, en in één was het niet van toepassing. Van de 21 aanvaardingen was het geweld in 4 *doorslaggevend* en in 8 *bijdragend*. In de overige 9 berustte de aanvaarding op andere omstandigheden; het geweld speelde in de overwegingen geen rol (6) of de rol ervan kan uit de gepubliceerde overwegingen niet worden afgeleid (3). Anders gezegd: huiselijk geweld was een dragend element van de aanvaarding van artikel 13 lid 1 sub b in 12 van de 87 uitspraken waarin op de uitzondering een beroep werd gedaan.

Kernbevindingen – artikel 13 lid 1 sub b

- Het gestelde geweld werd in 13 van de 93 uitspraken geheel of gedeeltelijk vastgesteld; in 54 werd het niet vastgesteld geacht, in 11 liet de rechter de vraag open, in 10 hoefde hij er niet aan toe te komen, en in de overige 5 werd het geweld aannemelijk genoemd zonder vaststelling (4) of werd geen uitdrukkelijke vaststelling gedaan (1).
- De motivering draait om het verband tussen geweld en risico voor het kind: in 63 uitspraken werd geen voldoende verband aangenomen. Ten minste acht uitspraken overwogen dat het geweld, *ook als* het zou vaststaan, op zichzelf geen ernstig risico zou opleveren.
- De blootstelling van het kind aan geweld tegen een ouder werd in 34 uitspraken gesteld en in 21 als feitelijke vraag behandeld.
- Patronen van dwingende controle werden als zodanig geanalyseerd in vier uitspraken, alle uit 2025–2026.
- De meest voorkomende route naar aanvaarding is de *scheiding van het kind van de primaire verzorger of van broers en zussen* – door arrestatie, detentie, verlies van verblijfsstatus, een psychische crisis of de scheiding van broers en zussen.

6.2 De drempel: een restrictieve uitleg

De uitspraken presenteren artikel 13 lid 1 sub b consequent als een uitzondering die restrictief moet worden uitgelegd, met verwijzing naar de rechtspraak van de Hoge Raad. Waar de rechter een oordeel gaf over de ernst van het gestelde of vastgestelde gedrag, luidde de beoordeling meestal dat de drempel niet werd gehaald: dat was de conclusie in 53 uitspraken, tegenover 11 waarin de situatie voldoende ernstig werd geacht – en in 6 van die 11 alleen in combinatie met andere omstandigheden, zoals het vooruitzicht van scheiding van een ouder of van broers en zussen, of de behoefte van het kind aan rust en stabiliteit. In 21 uitspraken werd de ernst van het gedrag niet beoordeeld, doorgaans omdat de feiten niet waren vastgesteld. Verschillende uitspraken voegen eraan toe dat alleen ‘extreme situaties’ in aanmerking komen.[63]

De stellingen werden niettemin serieus behandeld. In 69 uitspraken werd de stelling van geweld onderzocht als onderdeel van de risicobeoordeling; in 6 werd zij genoemd zonder in de motivering te worden gebruikt, en in 6 werd zij op zichzelf juridisch ontoereikend geacht. De centrale vragen betreffen, zoals de volgende paragrafen laten zien, de maatstaven die worden toegepast zodra stellingen worden onderzocht: de bewijsmaatstaf, het vereiste verband tussen geweld en risico voor het kind, en de plaats van beschermende maatregelen.

[63] Bijv. Rb. Den Haag 10 december 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:12813.

6.3 Het vaststellen van de feiten

Figuur 4 laat zien hoe de rechters de feitelijke vraag beantwoordden of er geweld had plaatsgevonden. In 54 van de 93 uitspraken (58%) werd de stelling *niet vastgesteld* geacht. Geweld werd in 3 uitspraken volledig vastgesteld, in 10 gedeeltelijk – doorgaans waar afzonderlijke incidenten werden erkend, maar een structureel patroon niet – en in 4 aannemelijk maar niet vastgesteld genoemd. In 11 uitspraken liet de rechter de vraag uitdrukkelijk open, en in 10 hoefde hij er niet aan toe te komen. In één uitspraak in hoger beroep nam het hof de niet-gepubliceerde gronden van de rechtbank over zonder zelf een uitdrukkelijke vaststelling te doen.

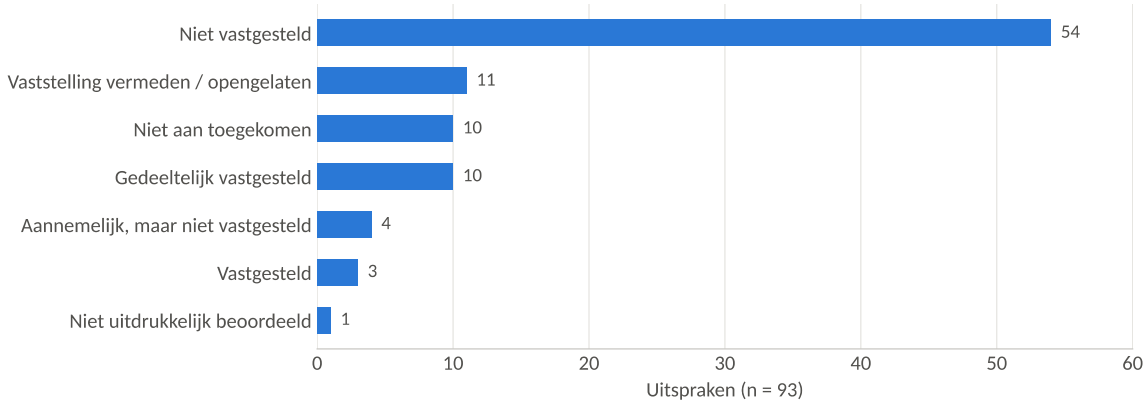

Figuur 4. De feitelijke conclusie van de rechter over het gestelde geweld of de gestelde mishandeling (uitspraken, n = 93). 'Gedeeltelijk vastgesteld' omvat uitspraken waarin afzonderlijke incidenten worden erkend terwijl een structureel patroon niet vastgesteld wordt geacht.

De gangbare maatstaf is die van onderbouwing tegenover een *gemotiveerde betwisting*. Waar een stelling in wezen berustte op de eigen verklaringen van de ontvoerende ouder – met inbegrip van aangiften en dossiers van hulpverleners die haar verhaal weergeven – werd zij doorgaans onvoldoende geacht om de feiten vast te stellen (hoofdstuk 8). Het gewicht van deze maatstaf wordt geïllustreerd door een Belgische zaak uit 2021. De rechtbank zag voldoende aanwijzingen dat huiselijk geweld had plaatsgevonden, waaronder een trap in de buik tijdens de zwangerschap en een gebroken arm. In hoger beroep oordeelde het hof dat huiselijk geweld niet was komen vast te staan, omdat de stukken alleen het verhaal van de moeder weergaven en geen vervolging was ingesteld. In beide instanties werd teruggeleiding gelast.[64]

De elf uitspraken waarin de rechter de feiten openliet, zijn leerzaam in de omgekeerde richting. Verschillende daarvan zijn weigeringen: de rechter achtte het niet nodig te beslissen of er geweld had plaatsgevonden, omdat de situatie van het kind na terugkeer hoe dan ook ondraaglijk zou zijn. Het hof volgde deze benadering waar het het geweld 'niet vastgesteld, maar ook niet uitgesloten' achtte, maar de kinderen zeer kwetsbaar en zonder huisvesting of hulp in België, en waar het de alarmerende verklaringen van de kinderen authentiek achtte en een reëel risico zag dat de moeder in Marokko zou worden gedetineerd.[65] Deze benadering – overgaan tot de risicobeoordeling zonder elk feitelijk geschil te beslechten – sluit aan bij de stapsgewijze analyse die de HCCH Guide to Good Practice aanbeveelt (hoofdstuk 15).

[64] Rb. Den Haag 5 juli 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:6977; Hof Den Haag 15 september 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1738.

[65] Hof Den Haag 15 juni 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1714; Hof Den Haag 10 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990. Zie ook Hof Den Haag 30 april 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:893, r.o. 5.18–5.20, waarin het hof geen oordeel gaf over het gestelde geweld en de weigering baseerde op de psychische crisis van de moeder en de hechting van het jonge kind.

6.4 Het verband tussen geweld en risico voor het kind

De centrale dogmatische vraag in de Nederlandse rechtspraak betreft het verband tussen geweld en een ernstig risico voor het kind. In 63 uitspraken oordeelde de rechter dat zo'n verband niet was komen vast te staan; een verband werd aanvaard – als rechtstreeks risico voor het kind, als indirect risico via het effect op de ouder, of als risico voortvloeiend uit de blootstelling van het kind aan geweld – in 14. De motivering neemt vaak de vorm aan van een uitdrukkelijke veronderstelling: *ook als* het gestelde geweld zou vaststaan, zou het geen ernstig risico *voor het kind* opleveren. Ten minste acht uitspraken redeneren op deze wijze (tabel 6), en twee andere uitspraken passen dezelfde techniek toe op de beschikbaarheid van adequate voorzieningen.

Tabel 6. Uitspraken die redeneren vanuit de veronderstelling dat het gestelde geweld vaststond

Uitspraak	Motivering
Rb. Den Haag 22 feb. 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:2690	*"Ook indien het door de vrouw gestelde huiselijk geweld heeft plaatsgevonden, dan volgt hieruit nog niet dat dit voor [minderjarige] (...) een bedreiging als bedoeld in artikel 13 lid 1 sub b van het Verdrag zou vormen"*; in Australië zijn instanties en juridische maatregelen voor slachtoffers van huiselijk geweld beschikbaar.
Hof Den Haag 6 nov. 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3878	Ook als geweld tegen de moeder zou zijn bewezen, zou nog moeten worden onderbouwd dat het kind zelf aan gevaar zou worden blootgesteld.
Rb. Den Haag 8 jan. 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:96	*"Indien en voor zover de vader (...) wel geweld jegens de moeder zou hebben gepleegd, dan is dat geweld jegens de moeder alleen onvoldoende"*.
Hof Den Haag 15 sep. 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1738	r.o. 5.18: *"Indien het door de moeder gestelde huiselijke geweld al zou komen vast te staan, is dat bovendien onvoldoende grond om de teruggeleiding van de kinderen naar België te weigeren."*
Hof Den Haag 9 feb. 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:213	r.o. 5.26: ook als het door de moeder gestelde geweld had plaatsgevonden, zou dat gelet op art. 27 lid 3 Brussel II-ter onvoldoende zijn.
Rb. Den Haag 13 dec. 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:19616	*"Ook als in het verleden in de relatie van de ouders sprake zou zijn geweest van huiselijk geweld, betekent dat niet zonder meer dat de kinderen niet veilig zijn in Frankrijk."*
Hof Den Haag 8 sep. 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:1827	r.o. 5.19: *"ook indien van de door de moeder gestelde dwingende controle sprake zou zijn, dan is daarmee nog geen sprake van een geslaagd beroep"* op art. 13 lid 1 sub b.
Hof Den Haag 16 jul. 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:2622	Ook als het geweld had plaatsgevonden, gaat het om terugkeer naar een EU-lidstaat die partij is bij dezelfde verdragen als Nederland.
Hof Den Haag 25 jan. 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:103; Hof Den Haag 30 mei 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:892	Variant: ook als de grond van art. 13 lid 1 sub b zou worden aangenomen, zouden adequate voorzieningen in de staat van terugkeer aan een weigering in de weg staan (r.o. 5.23 respectievelijk 5.17).

Citaten ontleend aan de gepubliceerde uitspraken; weglatingen zijn aangegeven met (...).

De duidelijkste uitdrukking van een andere benadering is te vinden in een uitspraak uit 2017 waarin teruggeleiding naar Tsjechië werd geweigerd. De rechtbank overwoog dat, waar een vader een moeder zo ernstig heeft mishandeld terwijl hun kind in de woning was, en haar daarna herhaaldelijk en ernstig heeft bedreigd, *"niet alleen voor de veiligheid van de moeder maar ook voor die van het kind moet worden gevreesd"*.[66] Er is geen uitspraak in hoger beroep gepubliceerd, en de redenering is in latere rechtspraak niet tot een algemene lijn uitgewerkt.

De gangbare benadering is in lijn met de HCCH Guide to Good Practice, die stelt dat bewijs van huiselijk geweld 'in and of itself' niet volstaat om een ernstig risico aan te nemen, en dat de analyse moet zijn gericht op het effect van het geweld op het kind na terugkeer.[67] De Guide erkent echter ook dat schade aan de ontvoerende ouder een ernstig risico voor het kind kan opleveren wanneer zij het vermogen van

[66] Rb. Den Haag 31 januari 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:1032.

[67] *Guide to Good Practice*, par. 58.

de ouder om voor het kind te zorgen aanzienlijk kan aantasten, en dat de blootstelling van het kind aan geweld tegen een ouder het kind zelf schade kan berokkenen.[68] In de Nederlandse uitspraken wordt de stap van de stelling dat geweld tegen de moeder op zichzelf niet volstaat naar een onderzoek van *hoe* het geweld het kind en het vermogen van de moeder om na terugkeer voor het kind te zorgen zou raken, niet vaak expliciet gezet. Dat is opmerkelijk, omdat de Bijzondere Commissie in 2023 bevestigde dat de uitzondering van artikel 13 lid 1 sub b 'does not require, for example, that the child be the direct or primary victim'.[69]

Dit is het duidelijkst zichtbaar bij de **blootstelling** van het kind aan geweld. Blootstelling werd in 34 uitspraken gesteld. De rechter deed daarover in 21 uitspraken een feitelijke vaststelling – in 6 vastgesteld, in 4 gedeeltelijk, en in 10 niet vastgesteld (in één uitspraak werd de vraag niet uitdrukkelijk beantwoord). In 64 van de 93 uitspraken kwam de vraag van blootstelling niet aan de orde. Gezien de brede internationale erkenning dat het getuige zijn van geweld tegen een ouder een kind schade kan berokkenen, zou een uitdrukkelijke vaststelling over blootstelling – en over het waarschijnlijke effect ervan op het kind na terugkeer – de motivering versterken, ongeacht de uitkomst van de zaak.

6.5 Incidenten, patronen en dwingende controle

Een herhaald of aanhoudend patroon van geweld werd gesteld in 60 uitspraken: 36 beschreven het geweld als aanhoudend of structureel, en 24 als herhaald. De rechter typeerde de frequentie of duur van het geweld in 19 uitspraken; in 74 kwam de vraag niet aan de orde. Waar de rechter het geweld wel typeerde, deed hij dat vaak in beperkende termen – als een enkel incident of als op zichzelf staand gedrag, waarbij structureel geweld niet vastgesteld werd geacht. In één hoger beroep werd een Nederlandse strafrechtelijke veroordeling voor mishandeling in aanwezigheid van het kind, samen met de posttraumatische stress van de moeder, onvoldoende geacht omdat uit het materiaal geen *"huiselijk geweld op structurele basis"* bleek.[70]

Dwingend of controlerend gedrag – isolatie, economische controle, toezicht, het afnemen van documenten, controle over het dagelijks leven – werd in een aanzienlijk aantal zaken gesteld, bijvoorbeeld waar een moeder beschreef dat zij achttien maanden in het buitenland was vastgehouden terwijl haar paspoort werd ingehouden, of waar van de vader werd gezegd dat hij 'alles bepaalt'.[71] Zulk gedrag werd *als zodanig* geanalyseerd in vier uitspraken, alle uit 2025–2026; in drie andere uitspraken werd het gedeeltelijk behandeld, en in twee genoemd zonder analyse. De vier uitspraken laten zowel de intrede van het begrip in de Nederlandse teruggeleidingsrechtspraak zien als de bewijsvragen die het oproept.

- In een Poolse zaak uit 2025 aanvaardde de rechtbank dat de uitlatingen van de vader *"extreem"* waren en toonde zij begrip voor de angst die zij bij de moeder teweegbrachten, maar oordeelde zij dat een ernstig risico voor het kind niet was aangetoond.[72] In hoger beroep oordeelde het hof dat dwingende controle niet was komen vast te staan omdat de MASIC-risicoscreening alleen met de moeder was uitgevoerd – waarbij de hulpverleningsinstantie zelf erop wees dat haar factsheet *"uitsluitend"* op haar informatie berustte – en voegde het eraan toe dat ook vastgestelde dwingende controle zou vereisen dat werd aangetoond dat de veiligheid van het kind zelf in gevaar was.[73]

[68] *Guide to Good Practice*, par. 33 en 57.
[69] HCCH, *Conclusions & Recommendations* of the Eighth Meeting of the Special Commission (2023) (hiervoor), C&R nr. 25.
[70] Hof Den Haag 18 oktober 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:3025, r.o. 19.
[71] Bijv. Rb. Den Haag 7 oktober 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:16125; Rb. Den Haag 20 mei 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:9894.
[72] Rb. Den Haag 22 juli 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:14296.
[73] Hof Den Haag 8 september 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:1827, r.o. 5.19.

- In een Spaanse zaak uit 2026 oordeelde het hof dat dwingende controle en psychisch geweld niet waren komen vast te staan omdat de deskundigenrapporten *"enkel gebaseerd [zijn] op informatie van de moeder"* en het onvoldoende inzicht had in de deskundigheid van de opstellers; het weigerde nadere bewijslevering toe te staan gelet op het spoedeisende karakter van de procedure.[74]
- In een Israëlische zaak uit 2025 gebruikte de rechtbank daarentegen de Nederlandse signalenwijzer femicide en intieme terreur – een instrument dat waarschuwingssignalen benoemt zoals snelle binding, controle, escalatie, bedreigingen, geweld tijdens de zwangerschap en extreme angst bij het slachtoffer – om haar beoordeling te structureren van het gedetailleerde verhaal van de moeder, dat de vader slechts in algemene termen had betwist. Samen met haar onzekere verblijfsstatus en een strafklacht tegen haar in Israël leidde dit de rechtbank tot de conclusie dat terugkeer het kind in een ondraaglijke toestand zou brengen. Het hof bekrachtigde, steunend op foto's, geluidsopnamen en de gedeeltelijke erkenning van de vader.[75]

Deze uitspraken illustreren een reële methodologische opgave. Dwingende controle is naar haar aard een patroon dat weinig uiterlijke sporen nalaat, en gestructureerde risicotaxatie-instrumenten zijn juist ontwikkeld om haar te herkennen. Tegelijkertijd moet een summiere procedure de gelijkwaardigheid van partijen respecteren, en roept een beoordeling die alleen op het verhaal van één ouder berust gerechtvaardigde bezwaren op. Hoe deze overwegingen met elkaar kunnen worden verzoend – bijvoorbeeld door gestructureerde instrumenten te gebruiken en de andere ouder de gelegenheid te geven te reageren, of door informatie in te winnen bij de autoriteiten van de staat van de gewone verblijfplaats – is een vraag waarover de rechtspraak nog in ontwikkeling is.

6.6 Een toekomstgerichte beoordeling

Artikel 13 lid 1 sub b is toekomstgericht: het betreft het risico *na terugkeer*, al is gedrag in het verleden relevant voor de inschatting van dat risico.[76] Of het geweld na terugkeer waarschijnlijk zou voortduren of terugkeren, kwam in 6 uitspraken uitdrukkelijk en in 13 gedeeltelijk aan de orde; in 66 uitspraken werd de vraag niet behandeld. Waar zij wel aan de orde kwam, betrof de motivering de voortdurende vijandigheid of strafklachten van de achtergebleven ouder, het ontbreken van waarborgen, of, omgekeerd, de hulp die in de staat van terugkeer beschikbaar is. Omdat veel uitspraken in een eerder stadium van de analyse eindigen – de feiten zijn niet vastgesteld, of er is geen verband met het kind aangetoond – komt de voorspellende vraag vaak niet aan de orde. Een uitdrukkelijk oordeel over de waarschijnlijkheid van voortgezet geweld, en over de omstandigheden waarin ouder en kind zich na terugkeer zouden bevinden, zou de beoordeling een steviger basis geven.

6.7 De route via scheiding

Tabel 7 bevat de 21 uitspraken waarin artikel 13 lid 1 sub b werd aanvaard, gegroepeerd naar de route naar aanvaarding. Er tekent zich een duidelijk patroon af. Uitspraken waarin bewezen geweld op zichzelf doorslaggevend is, vormen de uitzondering. De meest voorkomende route is de scheiding van het kind van de primaire verzorger of van broers en zussen: omdat de moeder in de staat van terugkeer waarschijnlijk zal worden gearresteerd of gedetineerd (Frankrijk, Marokko, Denemarken), daar niet rechtmatig kan verblijven of in haar levensonderhoud kan voorzien (Israël en een in de publicatie niet vermelde staat), in een psychische crisis verkeert, of omdat het bezwaar van een ouder kind is gehonoreerd en het alleen terugsturen van een jonger kind de broers en zussen zou scheiden.

[74] Hof Den Haag 5 februari 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:188, r.o. 5.16 en 5.20.

[75] Rb. Den Haag 25 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18246; Hof Den Haag 13 november 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2410, r.o. 5.14.

[76] *Guide to Good Practice*, par. 35–37.

Tabel 7. De 21 uitspraken waarin artikel 13 lid 1 sub b werd aanvaard, naar route naar aanvaarding

Uitspraak	Rol van het geweld	Route naar aanvaarding
Geweld doorslaggevend		
Rb. Den Haag 31 jan. 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:1032	Doorslaggevend	Ernstige mishandeling in aanwezigheid van het kind, gevolgd door bedreigingen; geen beschermende maatregel getroffen
Hof Den Haag 25 mrt. 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:710	Doorslaggevend	Geweld vastgesteld op basis van rapportages van de Raad en de curator; veiligheidsplan ontoereikend; het bezwaar van het kind
Rb. Den Haag 25 sep. 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18246	Doorslaggevend	Gedetailleerd verhaal beoordeeld met een gestructureerd risico-instrument; onzekere verblijfsstatus; strafklacht tegen de moeder
Rb. Den Haag 6 aug. 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:25713	Doorslaggevend	Een Deense instantie bevestigde geweld waarvan de kinderen getuige waren; risico op arrestatie; scheiding van de beschermende ouder
Geweld bijdragend, in combinatie met scheiding of instabiliteit		
Hof Den Haag 18 mrt. 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:586	Bijdragend	De angst van het kind voor zijn vader; waarschijnlijke scheiding van zijn moeder; geen voorzieningen te verkrijgen
Hof Den Haag 15 jun. 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1714	Bijdragend	Blootstelling aan ruzies tussen de ouders; kwetsbaarheid; geen huisvesting of hulp
Hof Den Haag 14 feb. 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:296	Bijdragend	Een door geweld belaste gezinsgeschiedenis; de bezwaren van de kinderen; scheiding van de broers en zussen
Hof Den Haag 22 aug. 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2254	Bijdragend	Kind ernstig aangetast; onveilig huishouden van de moeder (ontvoerende ouder: de vader)
Hof Den Haag 27 nov. 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:3229	Bijdragend	Waarschijnlijke detentie van de moeder; de veroordeling van de vader wegens geweld als context
Hof Den Haag 10 apr. 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990	Bijdragend	Waarschijnlijke detentie van de moeder; de authentieke, alarmerende verklaringen van de kinderen
Hof Den Haag 27 okt. 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:2066	Bijdragend	Het bezwaar van het oudste kind, gebaseerd op regelmatige slagen; scheiding van de broers en zussen
Hof Den Haag 13 nov. 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2410	Bijdragend	Geloofwaardig verhaal ondersteund door foto's, geluidsopnamen en een gedeeltelijke erkenning; de moeder kon er niet verblijven of zich huisvesten
Andere omstandigheden		
Rb. Den Haag 5 feb. 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1628	Niet van belang	Scheiding van de moeder en een autistische halfbroer
Rb. Den Haag 27 dec. 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:16123	Niet van belang	Bezwaren van de twee oudste kinderen; scheiding van de broers en zussen
Rb. Den Haag 12 okt. 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:12413	Niet van belang	Waarschijnlijke arrestatie van de moeder op grond van een Europees aanhoudingsbevel; zeer jong kind
Rb. Den Haag 1 feb. 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:747	Niet van belang	Het bezwaar van het oudste kind; scheiding van de gezinseenheid
Hof Den Haag 24 feb. 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:467	Niet vast te stellen	De acute psychische nood en doodswensen van het kind
Hof Den Haag 30 apr. 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:893	Niet vast te stellen	De psychische crisis van de moeder; gehechtheid van een tweejarige
Rb. Den Haag 2 sep. 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18248; Hof Den Haag 13 okt. 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2221	Niet van belang	Het bezwaar van het oudste kind; scheiding van de broers en zussen (geen geweld gesteld)
Rb. Den Haag 19 mrt. 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:9891	Niet vast te stellen	De moeder kon niet rechtmatig terugkeren of in haar levensonderhoud voorzien

'Niet vast te stellen': de rol van het gestelde geweld bij de aanvaarding kan uit de gepubliceerde overwegingen niet worden afgeleid.

Lezing van de volledige teksten bevestigt dat de weigering in deze uitspraken inderdaad berustte op de scheiding van het kind. In de Poolse zaak uit 2015 overwoog de rechtbank dat terugkeer *"zou daarom betekenen dat hij zou worden gescheiden van zijn moeder en zijn halfbroer"*; het tegen de vader gestelde geweld speelde bij die conclusie geen rol.[77] In de Franse zaak uit 2018, waarin tegen de moeder een Europees aanhoudingsbevel was uitgevaardigd, oordeelde de rechtbank dat *"een (al dan niet tijdelijke) scheiding van haar moeder [minderjarige] in een ondraaglijke toestand zou brengen"*, hoewel de vader zelf in Frankrijk was veroordeeld wegens geweld tegen haar.[78] In een zaak uit 2026 deed de rechtbank geen vaststelling over het gestelde structurele geweld, de doodsbedreigingen en de afpersing; zij oordeelde dat de kinderen in een ondraaglijke toestand zouden worden gebracht *"omdat zij dan feitelijk van de moeder gescheiden zullen worden"*.[79]

Twee observaties volgen hieruit. Ten eerste biedt de route via scheiding reële bescherming. Zij stelt rechters in staat teruggeleiding te weigeren in zaken met een achtergrond van huiselijk geweld zonder betwiste stellingen van geweld binnen een summiere procedure te hoeven beslechten, en zij is stevig verankerd in de gehechtheid van het kind aan de primaire verzorger. Ten tweede laat zij het geweld zelf grotendeels onbeoordeeld en verschuift zij de aandacht naar externe omstandigheden die gemakkelijker zijn vast te stellen – een aanhoudingsbevel, een ingetrokken verblijfsvergunning, een medisch dossier. Een terugkerend kenmerk van deze zaken is hun **strafrechtelijke dimensie**: in een aantal zaken had de achtergebleven vader aangifte gedaan van ontvoering, en werd een toezegging om die aangifte in te trekken als beschermende voorziening aangeboden. In de Marokkaanse zaak achtte het hof zo'n toezegging onvoldoende, omdat de vader niet kon verduidelijken of het Marokkaanse openbaar ministerie uit eigen beweging van vervolging van de moeder zou afzien als hij zijn aangifte introk.[80] Voor een moeder die voor geweld is gevlucht, is het risico van vervolging in de staat van terugkeer dus zowel een bron van risico voor het kind als een obstakel dat voorzieningen op papier niet altijd kunnen wegnemen (zie verder hoofdstuk 16.1).

6.8 Consistentie

De rechtspraak laat een stabiele kern zien – een restrictieve uitleg, onderbouwing tegenover een gemotiveerde betwisting, en een veeleisend vereiste van een verband tussen het geweld en een risico voor het kind – met uiteenlopende lijnen aan de randen. Het contrast tussen de Australische zaak uit 2018, waarin herhaald geweld onvoldoende werd geacht gelet op de bescherming die in de staat van terugkeer beschikbaar was, en het Belgische hoger beroep uit 2016, waarin huiselijke conflicten en instabiliteit een ernstig risico werden geacht op te leveren, illustreert de bandbreedte.[81] De Tsjechische uitspraak uit 2017 en de reeks uitspraken in tabel 6, en de uiteenlopende benaderingen van dwingende controle die in hoofdstuk 6.5 zijn beschreven, wijzen in dezelfde richting. De consistentie tussen de twee instanties wordt besproken in hoofdstuk 13.

[77] Rb. Den Haag 5 februari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1628.

[78] Rb. Den Haag 12 oktober 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:12413.

[79] Rb. Den Haag 19 maart 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:9891.

[80] Hof Den Haag 10 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990. Toezeggingen om een strafklacht in te trekken komen bijvoorbeeld voor in Hof Den Haag 20 januari 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:67, Hof Den Haag 6 februari 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:246 en Rb. Den Haag 25 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18246.

[81] Rb. Den Haag 22 februari 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:2690; Hof Den Haag 15 juni 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1714; vgl. Hof Den Haag 15 september 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1738 (nadruk op concreet en actueel bewijs van gevaar).

7 Beschermende ontvoering

7.1 Wordt het begrip erkend?

Het begrip 'beschermende ontvoering' komt in de onderzochte uitspraken niet voor als juridische categorie, en geen enkele uitspraak behandelt een beschermend motief als van invloed op de ongeoorloofdheid van de overbrenging of achterhouding. Dit strookt met de structuur van het Verdrag: de ongeoorloofdheid onder artikel 3 wordt eerst vastgesteld, en de redenen voor de overbrenging worden pas binnen de uitzonderingen relevant.[82] De inhoud van het begrip is niettemin zeer aanwezig in de rechtspraak. Het verhaal van de ontvoerende ouder dat zij is vertrokken om haar eigen veiligheid en die van het kind veilig te stellen, vormt de feitelijke ruggengraat van de meeste verweren op grond van artikel 13 lid 1 sub b in zaken van partnergeweld.

Een beschermend motief werd uitdrukkelijk of gedeeltelijk aangevoerd in 56 van de 93 uitspraken. In zeven daarvan was de ontvoerende ouder een vader die zich beriep op de veiligheid van het kind in het huishouden van de moeder.[83] In de zaken met moeders wordt het motief doorgaans verwoord als het ontvluchten van huiselijk geweld, het vertrekken na een gewelddadig incident, het naar een crisiscentrum gaan en door de politie geadviseerd worden te vertrekken, het vluchten via een vrouwenopvang, of het niet kunnen waarborgen van de eigen veiligheid en die van het kind in de staat van de gewone verblijfplaats.

7.2 Hoe de rechters reageren

Tabel 8 laat zien hoe de rechters reageerden op een gesteld beschermend motief. In 35 van de 56 uitspraken werd het motief niet aanvaard – in de praktijk omdat het onderliggende geweld niet vastgesteld of niet relevant voor het risico voor het kind werd geacht. In 14 uitspraken erkende de rechter het motief, maar achtte hij het niet doorslaggevend voor de uitkomst, en in 3 werd het niet behandeld. In 4 uitspraken aanvaardde de rechter het beschermende motief als onderdeel van zijn motivering; in drie daarvan was het geweld doorslaggevend voor de weigering van teruggeleiding – de Tsjechische zaak uit 2017, de Israëlische uitspraak in eerste aanleg uit 2025 en de Deense zaak uit 2026 – en in de vierde, het Israëlische hoger beroep, was het bijdragend.[84]

Tabel 8. De reactie van de rechter op een gesteld beschermend motief, en de uitkomst onder artikel 13 lid 1 sub b

Reactie van de rechter op het motief	Uitspraken	Art. 13 lid 1 sub b aanvaard	Art. 13 lid 1 sub b verworpen	Niet aan toegekomen
Aanvaard als onderdeel van de motivering	4	4	0	0
Erkend, niet doorslaggevend voor de uitkomst	14	9	5	0
Niet aanvaard	35	0	35	0
Niet behandeld	3	1	1	1
Totaal (motief aangevoerd)	**56**	**14**	**41**	**1**

Uitspraken waarin een beschermend motief uitdrukkelijk of gedeeltelijk werd aangevoerd.

[82] Bernasconi, openingswoord, Fortaleza 2025 (hiervoor), p. 3–4.

[83] Bijv. Hof Den Haag 22 augustus 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2254; Rb. Den Haag 22 december 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:21093; Rb. Den Haag 16 april 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:5733.

[84] Rb. Den Haag 31 januari 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:1032; Rb. Den Haag 25 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18246; Hof Den Haag 13 november 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2410; Rb. Den Haag 6 augustus 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:25713.

Twee conclusies kunnen worden getrokken. Ten eerste heeft het beschermende motief in de Nederlandse rechtspraak geen zelfstandig gewicht. Het telt voor zover het onderliggende geweld is vastgesteld en in verband staat met een risico voor het kind; waar het niet wordt onderbouwd met bewijs dat onafhankelijk is van het eigen verhaal van de ouder, wordt het als onderdeel van dat verhaal behandeld. Ten tweede omvatten de veertien uitspraken waarin het motief werd erkend zonder doorslaggevend te zijn, negen waarin teruggeleiding toch werd geweigerd, doorgaans langs de route via scheiding die in hoofdstuk 6.7 is beschreven. In deze zaken aanvaardde de rechter, ten minste impliciet, dat de moeder redenen had om te vertrekken, maar baseerde hij de weigering op de gevolgen van terugkeer voor het kind en niet op de redenen voor het vertrek. Dit is de vorm die de erkenning van beschermende ontvoering in het Nederlandse recht aanneemt: geen juridische categorie, maar een achtergrond waartegen de gevolgen van terugkeer voor de relatie tussen het kind en de primaire verzorger worden beoordeeld.

7.3 Implicaties

Het Verdrag verlangt niet dat rechters het motief voor de overbrenging beoordelen, en de Nederlandse benadering is in dit opzicht orthodox. De rechtspraak laat echter wel zien dat de redenen voor de vlucht en het risico na terugkeer nauw met elkaar samenhangen. De omstandigheden die een ouder ertoe brachten te vertrekken – voortdurend geweld, bedreigingen, controle – zijn vaak juist de omstandigheden die bepalen of terugkeer het kind aan een ernstig risico zou blootstellen. Waar het geweld binnen een summiere procedure niet vastgesteld wordt geacht, kunnen die omstandigheden onbesproken blijven. Een uitdrukkelijke beoordeling van het risico dat tot het vertrek leidde, als onderdeel van de toekomstgerichte analyse die in hoofdstuk 6.6 is besproken, zou ervoor zorgen dat dit verband in de motivering zichtbaar wordt.

8 Bewijs en feitenonderzoek in een summiere procedure

8.1 Het bewijs waarover de rechter beschikt

Tabel 9 geeft een indicatie van de soorten bewijs waarnaar in de uitspraken wordt verwezen. Het bewijsbeeld wordt gedomineerd door de eigen verklaringen van de partijen, de rapportages van de bijzondere curator en de Raad voor de Kinderbescherming, en verklaringen van het kind. Materiaal dat een stelling van geweld onafhankelijk zou kunnen bevestigen – politiestukken met eigen waarnemingen van de politie, medische bevindingen, foto's, geluidsopnamen, strafrechtelijke veroordelingen, rapportages van buitenlandse autoriteiten – is aanzienlijk minder vaak aanwezig.

Tabel 9. Soorten bewijs waarnaar in de uitspraken wordt verwezen

Soort bewijs	Uitspraken	Opmerkingen
Verklaringen van de partijen	55	Meestal geconfronteerd met een gemotiveerde betwisting
Rapportage van de bijzondere curator	59	Vooral gericht op de mening en het welzijn van het kind
Rapportage of waarneming van de Raad voor de Kinderbescherming	54	Zelden opgesteld om het geweld als zodanig te beoordelen
Verklaringen van het kind (tegenover de rechter, curator of Raad)	50	Afgewogen tegen de mogelijkheid van een loyaliteitsconflict
Berichten (sms, WhatsApp, e-mail)	23	Bedreigingen; auteurschap soms betwist
Politierapporten of meldingen	22	Geven vaak het verhaal van de moeder weer
Buitenlandse rechterlijke beslissingen	14	Gezags-, beschermings- of strafprocedures
Medische, huisarts- of ziekenhuisgegevens	13	Vaak zonder toeschrijving van de oorzaak van letsel
Rapportages van buitenlandse kinderbeschermings- of sociale diensten	13	Bijv. het Duitse Jugendamt, de Tsjechische kinderbeschermingsinstantie (OSPOD), een Belgisch maatschappelijk onderzoek
Schoolinformatie	10	Doorgaans geen zorgen gemeld
Verklaringen van familieleden en vrienden	9	Doorgaans niet als onafhankelijk beschouwd
Foto's van letsel	8	
Deskundigen- of psychologische rapporten	7	Beperkt gewicht indien gebaseerd op informatie van één ouder
Meldingen bij Veilig Thuis (het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling)	6	
Strafrechtelijke veroordelingen	ten minste 4	Van de vader, een ex-partner of met betrekking tot een broer of zus
Geluidsopnamen	2	

Indicatieve frequenties op basis van een indeling van het bewijs waarnaar in elke uitspraak wordt verwezen; categorieën overlappen.

8.2 De doorslaggevende rol van onafhankelijk bewijs

Voor elke uitspraak is nagegaan of er bewijs beschikbaar was dat onafhankelijk was van de eigen verklaringen van de ouders en, zo ja, of dat bewijs de stelling van geweld ondersteunde, in tegengestelde richting wees of een andere vraag betrof. Het resultaat, weergegeven in Figuur 5, is een van de duidelijkste bevindingen van het onderzoek.

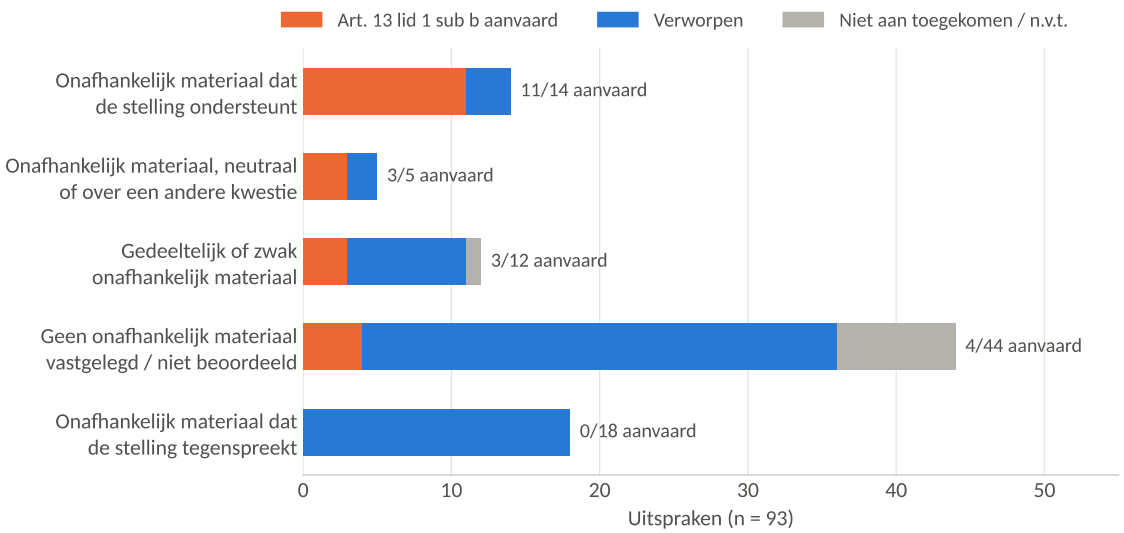

Figuur 5. Onafhankelijk bewijs en de uitkomst onder artikel 13 lid 1 sub b (uitspraken, n = 93).

- Waar onafhankelijk bewijs de stelling **ondersteunde**, werd artikel 13 lid 1 sub b in 11 van de 14 uitspraken aanvaard. De drie uitzonderingen zijn leerzaam: in één ervan betrof de veroordeling de voormalige echtgenoot van de moeder en niet de verzoekende vader; in een andere betrof de veroordeling de mishandeling van een broer of zus en was zij nog niet onherroepelijk; en in de derde werd een veroordeling voor één enkele mishandeling niet geacht een structureel patroon van geweld aan te tonen.[85]
- Waar onafhankelijk bewijs **de andere kant op wees** – een bijzondere curator of de Raad die een warme en onbevreesde relatie tussen het kind en de vermeend gewelddadige ouder waarnam, een buitenlandse rechter of kinderbeschermingsautoriteit die geen zorgen vaststelde, schoolrapporten zonder zorgpunten – werd artikel 13 lid 1 sub b in geen van de 18 uitspraken aanvaard.
- Waar **geen** onafhankelijk bewijs beschikbaar was, slaagde de uitzondering in 4 van de 44 uitspraken, telkens op andere gronden dan het geweld zelf: de scheiding van het kind van de moeder en een gehandicapte halfbroer, het bezwaar van een kind in combinatie met de scheiding van broers en zussen, en het onvermogen van de moeder om rechtmatig in de staat van terugkeer te verblijven.[86] De enige uitspraak waarin geweld doorslaggevend was zonder volledige onafhankelijke onderbouwing is de Israëlische uitspraak in eerste aanleg, waarin de Nederlandse politie moeder en kind als onveilig had beoordeeld en de vader het gedetailleerde verhaal van de moeder slechts in algemene termen had betwist.[87]

In elk van de twaalf uitspraken waarin geweld doorslaggevend of bijdragend was voor de aanvaarding van artikel 13 lid 1 sub b, werd de stelling ondersteund door onafhankelijk bewijs, volledig (tien) of gedeeltelijk (twee). In de gepubliceerde Nederlandse rechtspraak heeft een stelling van geweld die uitsluitend berust op het eigen verhaal van de ontvoerende ouder op zichzelf niet tot weigering van de teruggeleiding geleid.

Dit is geen kwestie van ongeloof. Het weerspiegelt de combinatie van een bewijslast die rust op de ouder die zich tegen teruggeleiding verzet, een onderbouwingsmaatstaf tegenover een gemotiveerde betwisting, en een procedure waarin weinig ruimte is om bewijs te vergaren. Het heeft echter wel een

[85] Rb. Den Haag 26 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:751; Hof Den Haag 26 oktober 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:2063; Hof Den Haag 18 oktober 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:3025.
[86] Rb. Den Haag 5 februari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1628; Rb. Den Haag 2 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18248; Hof Den Haag 13 oktober 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2221; Rb. Den Haag 19 maart 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:9891.
[87] Rb. Den Haag 25 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18246.

structureel gevolg. Huiselijk geweld – en dwingende controle in het bijzonder – laat vaak geen onafhankelijk spoor na, en de uitkomst van een zaak kan er dus van afhangen of zo'n spoor toevallig bestaat en tijdig kan worden overgelegd. Ook valt op dat het onafhankelijke bewijs waarover de Nederlandse rechters beschikten vaker van de stelling af wees dan ernaar toe (18 uitspraken tegenover 14). Dit komt deels doordat het bewijs dat binnen de Nederlandse procedure zelf wordt gegenereerd – de waarnemingen van de bijzondere curator en de Raad van het contact van het kind met de achtergebleven ouder – goed geschikt is om te laten zien of het kind zich bij die ouder op zijn gemak voelt, maar minder geschikt om vast te stellen wat zich in het buitenland tussen de ouders heeft afgespeeld.

8.3 Hoe bepaalde soorten bewijs worden gewogen

De redenen voor het gewicht dat aan het bewijs wordt toegekend, keren in de rechtspraak terug.

Politierapporten en hulpverleningsdossiers die het verhaal van de moeder weergeven. Twee politierapporten die berustten op de eigen verklaringen van de moeder, zonder daaropvolgende vervolging, werden onvoldoende geacht; stukken die alleen het verhaal van de moeder vastlegden, toonden geen huiselijk geweld aan; en een stuk van een Portugese aanklager op basis van de verklaringen van de moeder toonde geen langdurig patroon van geweld aan.[88] Twee Poolse 'blauwe kaart'-meldingen – registraties van interventies bij huiselijk geweld – werden, samen met de verklaringen van de kinderen tegenover de bijzondere curator, niet voldoende geacht om vast te stellen dat daadwerkelijk huiselijk geweld had plaatsgevonden.[89]

Verblijf in een opvang en gespecialiseerde hulpverlening. Een verblijf in een vrouwenopvang volstond niet bij gebreke van politierapporten, en een MASIC-risicoscreening door een gespecialiseerde instelling voor huiselijk geweld kreeg beperkt gewicht omdat deze alleen met de moeder was uitgevoerd.[90]

Medisch bewijs. Een ziekenhuisverslag van een verplaatste en hevig bloedende neus hielp de moeder niet, omdat het hof van oordeel was dat de oorzaak van het letsel "in dit geding" niet kon worden vastgesteld.[91]

Deskundigenrapporten. Rapporten over dwingende controle en trauma werden terzijde gelegd omdat zij uitsluitend op informatie van de moeder waren gebaseerd en de deskundigheid van de opstellers onvoldoende duidelijk was.[92]

Verklaringen uit de kring van de moeder. Verklaringen van familieleden en vrienden werden over het algemeen als onvoldoende objectief beschouwd.[93]

Verklaringen van kinderen. De verhalen van kinderen over geweld werden vaak afgewogen tegen de mogelijkheid van een loyaliteitsconflict of beïnvloeding door de ontvoerende ouder (hoofdstuk 9). In verschillende zaken hoorde het hof de kinderen echter zelf, achtte hun verhalen authentiek en vernietigde het de beslissing in eerste aanleg.[94]

[88] Rb. Den Haag 2 mei 2016, ECLI:NL:RBDHA:2016:4758; Hof Den Haag 15 september 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1738; Hof Den Haag 16 juli 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:2622.

[89] Hof Den Haag 5 september 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:2530.

[90] Rb. Den Haag 17 juli 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:9643; Hof Den Haag 8 september 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:1827, r.o. 5.19.

[91] Rb. Den Haag 8 januari 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:96.

[92] Hof Den Haag 5 februari 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:188, r.o. 5.16.

[93] Bijv. Rb. Den Haag 27 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1822; Rb. Den Haag 28 februari 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:2763; Rb. Den Haag 17 juli 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:9643.

[94] Hof Den Haag 10 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990; Hof Den Haag 27 oktober 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:2066.

Bevindingen van buitenlandse autoriteiten. Waar een buitenlandse rechter of kinderbeschermingsautoriteit de stellingen had onderzocht en geen reden tot zorg had gevonden, volgden de Nederlandse rechters die bevinding in het algemeen. Omgekeerd was een brief van de Deense instantie voor familierecht (Familieretshuset), waarin werd bevestigd dat de moeder slachtoffer was van huiselijk geweld waarvan de kinderen getuige waren geweest, doorslaggevend in een van de meest recente weigeringen.[95] Materiaal uit de staat van de gewone verblijfplaats kan dus in beide richtingen doorslaggevend zijn – wat het belang onderstreept van het op gestructureerde wijze verkrijgen ervan (hoofdstuk 11).

8.4 Feitenonderzoek binnen de summiere procedure

De Nederlandse rechters winnen actief aanvullende informatie in. In 74 van de 93 uitspraken werd enige verdere stap in het feitenonderzoek gezet – meestal de benoeming van een bijzondere curator of een verzoek aan de Raad voor de Kinderbescherming, een enkele keer een deskundigenonderzoek. Deze stappen zijn echter primair gericht op de mening van het kind en zijn huidige welzijn in Nederland, en niet op de vaststelling van wat zich in het buitenland tussen de ouders heeft afgespeeld. Zeven uitspraken noemen de grenzen van de summiere procedure uitdrukkelijk als reden om de feiten niet verder vast te stellen – bijvoorbeeld dat er gelet op het spoedeisende karakter van de procedure geen ruimte was voor het horen van getuigen, dat een onderzoek door de Raad niet past in een teruggeleidingsprocedure, of dat *"in deze spoedprocedure (…) geen plaats [is] voor nadere bewijslevering"*.[96] In de meeste uitspraken wordt het ontbreken van nader bewijs toegeschreven aan onvoldoende onderbouwing door de ouder en niet aan de grenzen van de procedure.

De HCCH Guide to Good Practice moedigt rechters aan het bewijs te beperken tot wat relevant is voor de vraag naar teruggeleiding en voortvarend te werk te gaan, en wijst tegelijk op de informatie over de sociale achtergrond van het kind die de Centrale Autoriteit op grond van artikel 13 lid 3 van het Verdrag kan verstrekken.[97] Informatie uit de staat van de gewone verblijfplaats – die zowel stellingen kan onderbouwen als kan helpen het risico na terugkeer in te schatten – biedt een mogelijkheid om de feitelijke grondslag van beslissingen te versterken zonder de procedure onnodig te verlengen (hoofdstuk 11).

[95] Rb. Den Haag 13 juli 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:8810 (Duits Amtsgericht); Rb. Den Haag 18 maart 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:4898 (Belgisch maatschappelijk onderzoek); Rb. Den Haag 6 augustus 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:25713 (Deense instantie voor familierecht, Familieretshuset).

[96] Hof Den Haag 18 maart 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:586, r.o. 7; Hof Den Haag 20 januari 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:67, r.o. 19; Rb. Den Haag 25 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18246; Hof Den Haag 5 februari 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:188, r.o. 5.20.

[97] *Guide to Good Practice*, par. 50–53.

9 Het perspectief van het kind

9.1 Participatie van het kind

Nederlandse teruggeleidingsprocedures betrekken het kind in hoge mate (Figuur 6). In 63 van de 93 uitspraken (68%) werd een bijzondere curator benoemd om de belangen van het kind te behartigen, en in 65 uitspraken rapporteerde de bijzondere curator, de Raad voor de Kinderbescherming of, een enkele keer, een psycholoog of gezinsbegeleider aan de rechter over het kind – in 52 daarvan met weergave van de eigen mening van het kind, en in 13, alle betreffende zeer jonge kinderen, alleen met waarnemingen van het gedrag en de hechting van het kind. Het kind werd in 49 uitspraken (en gedeeltelijk in nog één) rechtstreeks door de rechter gehoord, zowel in eerste aanleg (28 van de 51 uitspraken) als in hoger beroep (21 van de 42). Kinderen werden in raadkamer gehoord, soms door de voltallige meervoudige kamer, vaak met een tolk en in aanwezigheid van de bijzondere curator, en – met name tijdens de covid-19-periode en voor kinderen die in het buitenland verbleven – telefonisch of via een videoverbinding (11 uitspraken). Een verzoek tot benoeming van een bijzondere curator werd in twee uitspraken afgewezen, in één daarvan met verwijzing naar de algemene praktijk van de rechtbank om geen curator te benoemen voor kinderen jonger dan drie jaar.[98]

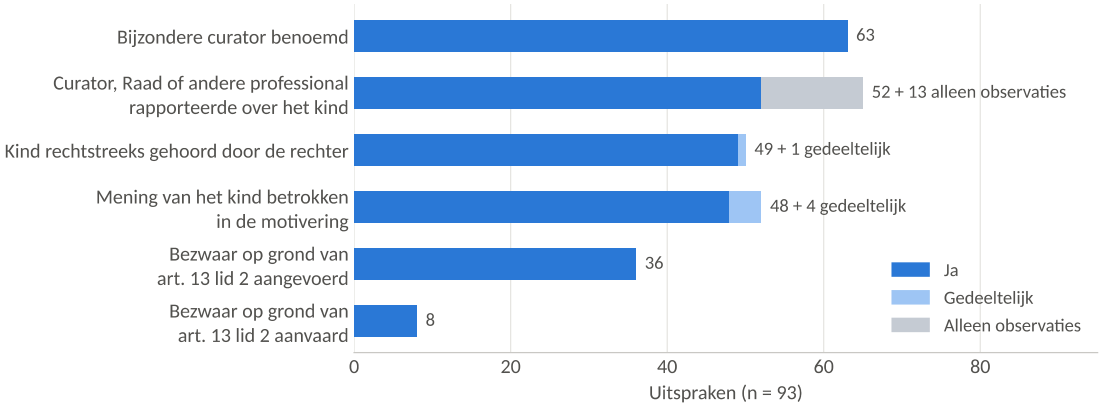

Figuur 6. Participatie van het kind en gebruik van de mening van het kind (uitspraken, n = 93). 'Alleen waarnemingen': de curator of de Raad rapporteerde over een zeer jong kind zonder de mening van het kind weer te geven.

9.2 Het gebruik van de mening van het kind

Op de eigen mening van het kind – geuit tijdens een rechtstreeks verhoor of weergegeven door de bijzondere curator, de Raad of een andere professional – werd in 48 uitspraken in de motivering ingegaan, ongeacht het gewicht dat de rechter er uiteindelijk aan toekende, en in nog eens 4 slechts terloops of indirect. In 9 uitspraken werd het kind gehoord of werd zijn mening weergegeven, maar ging de motivering daar niet op in. In 32 uitspraken vermeldt de beslissing in het geheel geen mening van het kind, meestal omdat de kinderen zeer jong waren; in 13 daarvan was een bijzondere curator of de Raad betrokken, maar rapporteerde deze alleen waarnemingen van het gedrag en de hechting van het kind, die de rechters als bewijs gebruikten en niet als de mening van het kind. De mening van het kind speelt in de motivering twee verschillende rollen.

Als bezwaar onder artikel 13 lid 2. Een bezwaar van het kind werd in 36 uitspraken aangevoerd en in 8 gehonoreerd (22%). De kinderen wier bezwaar werd gehonoreerd, waren over het algemeen tussen de

[98] Hof Den Haag 6 november 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3878; Hof Den Haag 19 oktober 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:2020.

tien en veertien jaar oud; het jongste was bijna tien. In zes van de acht uitspraken leidde het honoreren van het bezwaar van een ouder kind ertoe dat de rechter ook de teruggeleiding van een jonger broertje of zusje op grond van artikel 13 lid 1 sub b weigerde, om de broers en zussen niet te scheiden.[99] In de 28 uitspraken waarin het bezwaar niet werd gehonoreerd, verwees de rechter naar de leeftijd of onvoldoende rijpheid van het kind (9), naar een loyaliteitsconflict (9), naar de vaststelling dat het kind een voorkeur of wens uitte en geen bezwaar (6), of naar het oordeel dat de verklaringen van het kind niet authentiek waren of waren beïnvloed (6); verschillende uitspraken combineren meer dan één van deze redenen.

Als bewijs van geweld. De verhalen van kinderen over geweld – over geslagen worden, over getuige zijn van geweld tegen de moeder, over angst voor de vader – werden zorgvuldig afgewogen tegen de mogelijkheid van een loyaliteitsconflict of beïnvloeding door de ontvoerende ouder. In één zaak werd het bezwaar van een oudste kind toegeschreven aan een loyaliteitsconflict, ondanks twee meldingen van huiselijk geweld en de verklaringen van de kinderen dat hun vader hen had geslagen; in een andere werd het sterke verzet van een kind tegen terugkeer vooral begrepen in de context van een loyaliteitsconflict waarin hij de rol van 'redder' op zich had genomen.[100] In een aantal uitspraken hoorde het hof de kinderen echter zelf en kwam het tot een andere conclusie, waarbij het hun verhalen als authentiek aanvaardde – in de Marokkaanse zaak van 2019 en de Algerijnse zaak van 2023, beide omkeringen van teruggeleidingsbeslissingen in eerste aanleg. In de laatstgenoemde zaak hoorde de voltallige kamer beide kinderen en aanvaardde zij het consistente verhaal van de elfjarige over regelmatige slagen en een beperkt leven; *"anders dan de rechtbank"* weigerde het hof de teruggeleiding.[101] Een rechtstreeks verhoor door de appelkamer blijkt dus een belangrijk middel waarmee het verhaal van een kind over geweld zijn volle gewicht kan krijgen.

9.3 De blootstelling en het welzijn van het kind als zelfstandige overwegingen

De onderzoeksvraag of de blootstelling van het kind aan geweld zelfstandig wordt beoordeeld, kan slechts gedeeltelijk bevestigend worden beantwoord. Zoals paragraaf 6.4 liet zien, werd blootstelling in 21 uitspraken als feitelijke vraag behandeld en in 64 niet. De actuele psychische toestand van het kind was echter soms op zichzelf doorslaggevend. In een Belgische zaak weigerde het hof de teruggeleiding omdat de elfjarige in acute psychische nood verkeerde, met doodswensen bij het vooruitzicht van terugkeer; het liet uitdrukkelijk in het midden of zijn angsten voortkwamen uit werkelijke ervaringen met zijn vader.[102] In de Algerijnse zaak vormde het authentieke verhaal van het kind over slagen de basis van een ernstig bezwaar.[103] Deze uitspraken laten zien dat de eigen ervaring van het kind doorslaggevend gewicht kan hebben wanneer het kind rechtstreeks wordt gehoord en zijn verhaal authentiek wordt bevonden, en dat dit gewicht veeleer toekomt aan de actuele nood van het kind dan aan een vaststelling over het geweld zelf.

[99] Rb. Den Haag 27 december 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:16123; Hof Den Haag 14 februari 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:296; Hof Den Haag 25 maart 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:710; Rb. Den Haag 1 februari 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:747; Hof Den Haag 22 maart 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:472; Hof Den Haag 27 oktober 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:2066; Rb. Den Haag 2 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18248; Hof Den Haag 13 oktober 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2221.

[100] Hof Den Haag 5 september 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:2530; Hof Den Haag 30 april 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:875. Zie ook Rb. Den Haag 28 februari 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:2763 en Rb. Den Haag 30 december 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:14658.

[101] Hof Den Haag 10 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990; Hof Den Haag 27 oktober 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:2066.

[102] Hof Den Haag 24 februari 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:467.

[103] Hof Den Haag 27 oktober 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:2066.

9.4 Participatie en bescherming

Het hoge aantal benoemingen van bijzondere curatoren en rechtstreekse verhoren weerspiegelt een sterke betrokkenheid in de Nederlandse praktijk bij het recht van het kind om te worden gehoord op grond van artikel 12 IVRK. Voor kinderen die geweld hebben gezien of ondergaan, moet participatie worden afgewogen tegen het risico het kind verder te belasten. De uitspraken bespreken deze afweging in de regel niet uitdrukkelijk, en geven evenmin aan of de mening van het kind de keuze of vormgeving van beschermende voorzieningen heeft beïnvloed. Twee verfijningen zouden de motivering in dit opzicht verrijken: een onderscheiden behandeling van het bezwaar van het kind onder artikel 13 lid 2 en van de bewijswaarde van het verhaal van het kind over geweld, en – waar op beschermende voorzieningen wordt vertrouwd – een aanduiding van de wijze waarop bij de beoordeling daarvan rekening is gehouden met het perspectief van het kind.

10 Beschermende maatregelen en veiligheid na terugkeer

10.1 Van bespreking naar verificatie

Beschermende maatregelen werden in 68 van de 93 uitspraken geheel of gedeeltelijk besproken. Hoe verder de analyse echter gaat van het *benoemen* van bescherming naar het *verifiëren* ervan, hoe minder uitspraken overblijven (Figuur 7). De rechter vertrouwde in 19 uitspraken uitdrukkelijk op beschermende maatregelen (gedeeltelijk in 18). In 7 uitspraken (gedeeltelijk in 8) verifieerde hij aan de hand van een concrete bron dat een maatregel daadwerkelijk beschikbaar was; in 5 (gedeeltelijk in 2) beoordeelde hij of de terugkerende ouder in de praktijk snel bescherming kon verkrijgen; in 1 (gedeeltelijk in 4) besprak hij de erkenning of tenuitvoerlegbaarheid van een maatregel in de staat van terugkeer; en in 1 uitspraak onderzocht hij of een maatregel over de grens zou werken – en kwam hij tot de conclusie dat dit niet het geval was (gedeeltelijk in 3). Teruggeleidingsbeslissingen werden niet afhankelijk gesteld van de uitvoering van een beschermende maatregel.

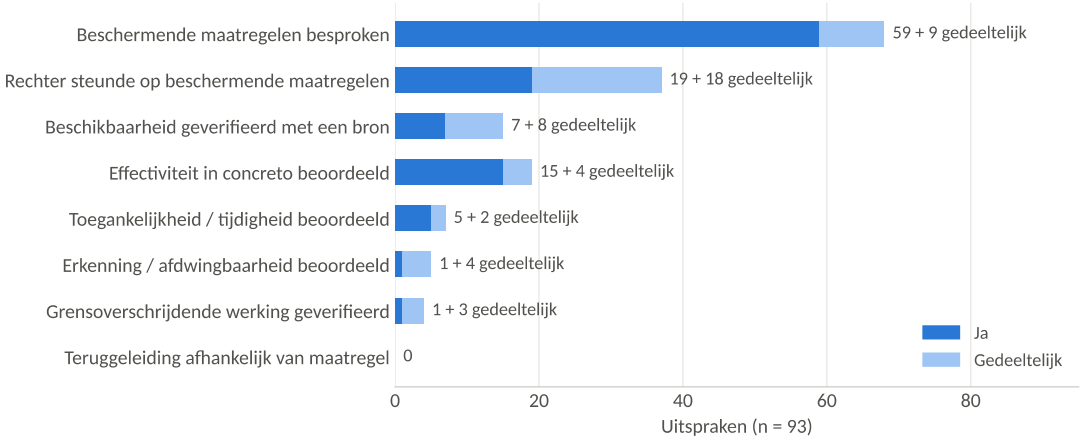

Figuur 7. De diepgang van de beoordeling van beschermende maatregelen (uitspraken, n = 93). De enkele 'Ja' voor grensoverschrijdende werking is een vaststelling dat de maatregel *niet* kon werken, omdat geen samenwerking met de autoriteiten van de staat van terugkeer tot stand kon worden gebracht.

Deze cijfers zijn berekend over alle 93 uitspraken, met inbegrip van de 29 uitspraken waarin de teruggeleiding werd geweigerd en waarin de meeste verificatie plaatsvond: zes van de zeven uitspraken waarin de beschikbaarheid van een maatregel aan de hand van een concrete bron werd geverifieerd, weigerden de teruggeleiding. De uitspraken waarin de teruggeleiding werd gelast en de rechter op bescherming vertrouwde, worden daarom afzonderlijk besproken in paragraaf 10.2.

Belangrijkste bevindingen – beschermende maatregelen

- Beschermende maatregelen worden vaak besproken (68 uitspraken); hun beschikbaarheid werd in 7 uitspraken aan de hand van een concrete bron geverifieerd, hun toegankelijkheid in 5, en hun tenuitvoerlegbaarheid en grensoverschrijdende werking in elk één uitspraak.
- Alle 15 uitspraken met een volledige, concrete beoordeling van de effectiviteit van maatregelen zijn uitspraken waarin de teruggeleiding werd geweigerd; in uitspraken waarin de teruggeleiding werd gelast, wordt in de regel in meer algemene termen op bescherming vertrouwd.
- Teruggeleidingsbeslissingen zijn niet afhankelijk gesteld van beschermende maatregelen; door moeders verzochte voorwaarden werden in vier uitspraken afgewezen.
- De voorzieningen waarop het vaakst wordt vertrouwd, zijn vrijwillige toezeggingen van de achtergebleven ouder en een zorgmelding door de Raad voor de Kinderbescherming aan de autoriteiten van de staat van terugkeer.
- Van de 63 teruggeleidingsbeslissingen vertrouwden er 36 geheel of gedeeltelijk op beschermende maatregelen. In de meeste daarvan had de rechter al geconcludeerd dat een ernstig risico niet was aangetoond, en werd de bescherming waarop werd vertrouwd in algemene termen besproken; de beschikbaarheid ervan werd in negen beslissingen geheel of gedeeltelijk geverifieerd.
- De toezeggingen waarop in 14 teruggeleidingsbeslissingen werd vertrouwd, zijn in de overwegingen vastgelegd; teruggeleidingsbeslissingen hebben tot nu toe geen toezeggingen, voorwaarden, omgangsregelingen of maatregelen op grond van artikel 27 lid 5 in het dictum opgenomen.
- De uitspraken specificeren zelden het risico waartegen de bescherming is bedoeld. Blootstelling van het kind aan geweld tussen volwassenen werd gesteld in 12 van de 36 teruggeleidingsbeslissingen die op bescherming vertrouwden; zij werd in één gedeeltelijk vastgesteld geacht, in vijf niet vastgesteld en in zes niet besproken. In alle 36 vond de rechter geen voldoende verband tussen het gestelde geweld en een ernstig risico voor het kind.
- Verschillende voorzieningen die worden aangeduid als ‘adequate voorzieningen’ in de zin van artikel 11 lid 4 Brussel II-bis of artikel 27 lid 3 Brussel II-ter zijn naar hun functie praktische voorzieningen voor een ‘zachte landing’.
- De instrumenten die bescherming in de staat van terugkeer werking kunnen geven – het certificaat voor maatregelen op grond van artikel 27 lid 5, het HKBV en Verordening (EU) nr. 606/2013 – zijn voor dat doel nog niet gebruikt.
- Artikel 27 lid 5 Brussel II-ter, dat het mogelijk maakt een teruggeleidingsbeslissing te laten vergezellen van beschermende maatregelen, werd één keer ingeroepen.

10.2 Teruggeleidingsbeslissingen die op bescherming vertrouwen

Van de 63 uitspraken waarin de teruggeleiding werd gelast, vertrouwden er 36 in hun motivering over artikel 13 lid 1 sub b op beschermende maatregelen of voorzieningen – 19 uitdrukkelijk en 17 gedeeltelijk.[104] Dertig daarvan betroffen een terugkeer naar een andere EU-lidstaat, waarbij artikel 11 lid 4 Brussel II-bis (18 uitspraken) of artikel 27 lid 3 Brussel II-ter (12 uitspraken) van toepassing was; vijf betroffen een verdragsstaat buiten de EU en één een staat die geen partij is bij het Verdrag. Tabel 11 laat zien in hoeverre de bescherming waarop in deze uitspraken werd vertrouwd, werd onderzocht.

Terugkeer binnen de EU. Bij de 30 terugkeren naar EU-lidstaten was artikel 11 lid 4 Brussel II-bis of artikel 27 lid 3 Brussel II-ter van toepassing: de teruggeleiding kan niet op grond van artikel 13 lid 1 sub b worden geweigerd indien adequate voorzieningen zijn getroffen om de bescherming van het kind na terugkeer te waarborgen. Op grond van artikel 27 lid 3 Brussel II-ter moet de partij die om teruggeleiding verzoekt de rechter hiervan overtuigen door voldoende bewijs te leveren, of moet de rechter er

[104] Niet meegeteld is één uitspraak waarin de rechter alleen bij de verwerping van het verweer op grond van artikel 20 op toezeggingen van de moeder steunde: Hof Den Haag 23 september 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:1981, r.o. 5.27.

anderszins van overtuigd zijn. De literatuur benadrukt dat zulke voorzieningen concreet en specifiek voor het betrokken gezin moeten zijn, en geen algemene verwijzing naar het beschermingsstelsel van de staat van terugkeer.[105] In één van de 30 EU-uitspraken werden de voorzieningen waarop werd vertrouwd aan de hand van een concrete bron geverifieerd; in acht werden zij gedeeltelijk geverifieerd.

Tabel 11. Teruggeleidingsbeslissingen die op beschermende maatregelen vertrouwen: in hoeverre de bescherming werd onderzocht (uitspraken, n = 36)

Element van de beoordeling	Ja	Gedeeltelijk	Nee / niet besproken
Beschikbaarheid geverifieerd aan de hand van een concrete bron	1	8	27
Toegankelijkheid en tijdigheid voor de terugkerende ouder beoordeeld	1	1	34
Erkenning of tenuitvoerlegbaarheid in de staat van terugkeer beoordeeld	0	2	34
Grensoverschrijdende werking geverifieerd	0	3	33
Effectiviteit *in concreto* beoordeeld (dit kind, deze ouder, deze plaats)	0	3	33
Maatregel vóór terugkeer uitgevoerd	1	8	27
Teruggeleiding afhankelijk gesteld van uitvoering van een maatregel	0	0	36
Toezegging, voorwaarde, omgangsregeling of maatregel op grond van art. 27 lid 5 opgenomen in het dictum	0	0	36

Uitspraken waarin de teruggeleiding werd gelast en de rechter geheel of gedeeltelijk op beschermende maatregelen vertrouwde. Bron: dataset, werkblad Cases (variabelen beschermende maatregelen); de dicta zijn gecontroleerd aan de hand van de gepubliceerde tekst van alle 63 teruggeleidingsbeslissingen.

Gedeeltelijke verificatie berustte doorgaans op materiaal dat niet afkomstig was van de autoriteiten van de staat van terugkeer: een brief van een buitenlandse instantie of centrum gericht aan of overgelegd door de achtergebleven vader (twee uitspraken), een verklaring die via de advocaat van de verzoeker werd doorgegeven, gelezen in samenhang met een beslissing van een buitenlandse rechter (één), een afleiding uit een eerder antwoord van de buitenlandse autoriteiten (één), of een verklaring van de Raad voor de Kinderbescherming ter zitting dat hij de diensten van de staat van terugkeer zou inlichten of contact met hen zou opnemen (vier).[106] Slechts in één uitspraak, die hieronder wordt besproken, achtte de rechter vastgesteld dat een buitenlandse kinderbeschermingsautoriteit al bij het gezin betrokken was.

Bescherming als aanvullende grond. In 30 van de 36 uitspraken oordeelde de rechter dat het gestelde geweld niet was komen vast te staan, en in alle 36 werd het verweer op grond van artikel 13 lid 1 sub b verworpen. In deze uitspraken verschijnt bescherming doorgaans als aanvullende grond: het gestelde geweld is niet komen vast te staan en bovendien is in de staat van terugkeer bescherming beschikbaar. Omdat de rechter al had geconcludeerd dat een ernstig risico niet was aangetoond, bepaalde de bescherming waarop werd vertrouwd de uitkomst niet, wat kan verklaren waarom zij zelden in detail

[105] Art. 11 lid 4 Brussel II-bis; art. 27 lid 3 en overweging 45 Brussel II-ter; N. Rusinova, Practical Handbook on EU Family Law, Part 2 (hiervoor), paragraaf 5.9; zie ook Europese Commissie, Practice Guide for the Application of the Brussels IIb Regulation (2023), § 4.3.6.

[106] Brief van het Bulgaarse agentschap voor sociale bijstand aan de vader: Rb. Den Haag 27 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1822; brief van een Belgisch centrum, door de vader ter zitting overgelegd: Rb. Den Haag 23 oktober 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:13030. Verklaring doorgegeven door de advocaat van de verzoeker, met een beslissing van een Duitse rechter: Rb. Den Haag 13 juli 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:8810. Eerder antwoord van de buitenlandse autoriteiten: Hof Den Haag 16 juli 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:2622. Verklaring van de Raad: Rb. Den Haag 22 december 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:21093; Hof Den Haag 25 januari 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:103; Hof Den Haag 30 mei 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:892; Hof Den Haag 30 april 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:875.

werd onderzocht. De HCCH Guide plaatst de beoordeling van beschermende maatregelen binnen de vaststelling of een ernstig risico is aangetoond, en niet daarna.[107]

Het risico waarop de bescherming betrekking heeft. De uitspraken specificeren zelden het risico waartegen de bescherming waarop wordt vertrouwd, is bedoeld. In alle 36 uitspraken vond de rechter geen voldoende verband tussen het gestelde geweld en een ernstig risico voor het kind, en in de meeste ervan volgt zijn oordeel over het risico na terugkeer uit zijn vaststelling over het geweld in het verleden: zodra het gestelde geweld niet vastgesteld of onvoldoende onderbouwd werd geacht, concludeerde de rechter dat een ernstig risico na terugkeer niet was aangetoond, en verwees hij in algemene termen naar bescherming in de staat van terugkeer. Of het geweld na terugkeer zou voortduren of terugkeren, werd in één van de 36 uitspraken uitdrukkelijk en in acht gedeeltelijk besproken; in de hieronder besproken Duitse zaak uit 2020 bijvoorbeeld vond het hof geen reëel gevaar van mishandeling van het kind.[108] De blootstelling van het kind aan geweld tussen volwassenen werd in 12 van de 36 uitspraken gesteld. Zij werd in één gedeeltelijk vastgesteld geacht, in vijf niet vastgesteld en in de overige zes niet besproken.[109] Artikel 27 lid 5 Brussel II-ter verbindt beschermende maatregelen met “het ernstige risico als bedoeld in artikel 13, eerste alinea, onder b)”; het vastgestelde risico is het referentiepunt waaraan de bescherming waarop wordt vertrouwd kan worden getoetst.

Het dictum. De dicta van alle 63 teruggeleidingsbeslissingen zijn gecontroleerd aan de hand van de gepubliceerde uitspraken. Zij bepalen de datum van teruggeleiding, verplichten tot afgifte van het kind met reisdocumenten indien de ontvoerende ouder het kind niet zelf terugbrengt, en regelen de kosten, de uitvoerbaarheid bij voorraad en het ontslag van de bijzondere curator. Zes plaatsen het kind daarnaast onder Nederlandse voorlopige voogdij – in twee daarvan uitdrukkelijk totdat de teruggeleiding is uitgevoerd – en één daarvan, een Bulgaarse zaak uit 2015, voegt een ondertoezichtstelling van een jaar toe waarvan de rechter aannam dat zij naar Bulgarije zou worden overgedragen.[110] Geen van de 63 vermeldt een toezegging, een aan de teruggeleiding verbonden voorwaarde, een verblijfs-, omgangs- of contactverbodsregeling, of een maatregel op grond van artikel 27 lid 5 Brussel II-ter. De toezeggingen van de achtergebleven ouder waarop in 14 van de 36 uitspraken werd vertrouwd, staan alleen in de overwegingen en maken dus geen deel uit van wat de rechter beveelt.

Kenmerken van de bescherming waarop wordt vertrouwd. Tabel 12 groepeert de bescherming waarop in de 36 uitspraken werd vertrouwd naar kenmerken die de HCCH Guide en de rechtspraak relevant achten voor de effectiviteit ervan: vertrouwen op toezeggingen van de achtergebleven ouder, waarvan de Guide de tenuitvoerlegbaarheid als aandachtspunt noemt;[111] vertrouwen op een stap die afhangt van autoriteiten die geen partij zijn bij de procedure, zoals het afzien van strafvervolging (paragrafen 10.3, 10.5 en 16.1); een algemene verwijzing naar het beschermingsstelsel van de staat van terugkeer;

[107] Guide to Good Practice, par. 40–42.

[108] Hof Den Haag 26 oktober 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:2063, r.o. 5.17.

[109] Gedeeltelijk vastgesteld: Rb. Den Haag 26 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:751. Niet vastgesteld: Rb. Den Haag 26 juni 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:7335; Rb. Den Haag 28 februari 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:2763; Hof Den Haag 15 september 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1738; Rb. Den Haag 27 mei 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:17375; Hof Den Haag 16 juli 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:2622. Niet besproken: Rb. Den Haag 22 februari 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:2690; Hof Den Haag 3 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:758; Rb. Den Haag 22 december 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:21093; Hof Den Haag 30 januari 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:292; Hof Den Haag 30 april 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:875; Hof Den Haag 5 februari 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:188.

[110] Rb. Den Haag 27 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1822 (met een ondertoezichtstelling van een jaar); Hof Den Haag 26 april 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:1012; Hof Den Haag 12 februari 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:279; Rb. Den Haag 5 juli 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:6977 (totdat de teruggeleiding is uitgevoerd); Rb. Den Haag 3 juli 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:23149; Hof Den Haag 3 december 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2718 (totdat de teruggeleiding is uitgevoerd). In twee andere uitspraken in hoger beroep liep een in eerste aanleg uitgesproken voorlopige voogdij door via de bekrachtiging van die beslissing.

[111] Guide to Good Practice, par. 47; zie paragraaf 10.3.

vertrouwen op een praktische voorziening als bescherming (paragraaf 10.5); en het ontbreken van een route op grond van het HKBV of Brussel II-ter waarlangs de bescherming in de staat van terugkeer werking kan krijgen (paragraaf 10.6).

Tabel 12. Kenmerken van de bescherming waarop in teruggeleidingsbeslissingen wordt vertrouwd (uitspraken, n = 36)

Kenmerk	Uitspraken	Illustratie
Toezegging van de achtergebleven ouder, alleen vastgelegd in de overwegingen	14	Intrekking van een strafklacht; huisvesting, een auto, alimentatie; verlaten van de gezinswoning; visumsponsoring; medewerking aan hulpverlening
Intrekking van een strafklacht aangeboden om vervolging van de moeder te voorkomen; het afzien van vervolging hangt af van het openbaar ministerie	5	Of van vervolging wordt afgezien, is aan het openbaar ministerie en niet aan de klager (paragraaf 16.1)
Alleen een algemene verwijzing naar bescherming in de staat van terugkeer	6	“Instanties en juridische maatregelen voor slachtoffers van huiselijk geweld”; niet nader genoemde kinderbeschermingsvoorzieningen
Praktische voorziening waarop als bescherming wordt vertrouwd: zorgmelding, ‘warme overdracht’ of ‘zachte landing’	12	In vijf uitspraken mede de grondslag voor een vaststelling – in één een vermoeden – dat adequate voorzieningen in de zin van art. 11 lid 4 Brussel II-bis of art. 27 lid 3 Brussel II-ter bestonden
Staat van terugkeer geen partij bij het HKBV; bescherming bestaande uit toezeggingen of een algemene verwijzing	3	Verenigde Staten (2019), Verenigde Arabische Emiraten (2025), Thailand (2025)

Categorieën overlappen; een uitspraak kan meer dan één kenmerk vertonen. Acht van de 36 uitspraken vertonen geen van deze kenmerken. De indeling voor dit rapport is gebaseerd op de uitspraken en op de gecodeerde beschrijving van de maatregelen waarop werd vertrouwd (dataset, werkblad Cases, ‘Type of protective measure / arrangement’). De aantallen hebben alleen betrekking op deze 36 uitspraken en zijn daarom niet rechtstreeks vergelijkbaar met de indicatieve frequenties over alle uitspraken in Tabel 10.

Uitspraken met een specifiekere grondslag. Twee uitspraken illustreren een specifiekere grondslag voor de bescherming waarop werd vertrouwd. In een Duitse zaak uit 2020 bevestigde de Raad voor de Kinderbescherming ter zitting dat het Duitse *Jugendamt* al bij het gezin betrokken was. Het hof, dat aanvaardde dat de vader – niet onherroepelijk – was veroordeeld voor mishandeling van een broer of zus maar oordeelde dat dit voor dit kind geen ernstig risico aantoonde, vertrouwde op dat toezicht, op een zorgmelding aan het *Jugendamt*, op hulp bij huisvesting voor de moeder en op de toezegging van de vader om aan hulpverlening mee te werken, als adequate voorzieningen in de zin van artikel 11 lid 4 Brussel II-bis.[112] Het is de enige teruggeleidingsbeslissing in de dataset waarin de rechter vaststelde dat een buitenlandse kinderbeschermingsautoriteit al bij het gezin betrokken was. In één andere uitspraak vertrouwde de rechter op een beslissing van een Poolse rechter die de kinderen voorlopig aan de moeder had toevertrouwd, zodat zij niet naar de zorg van de vader hoefden terug te keren.[113] Een dergelijke beslissing werkt naar het recht van de staat van terugkeer en behoeft geen erkenning. In die zaak ging de rechter ervan uit dat adequate bescherming beschikbaar was (“aangenomen moet worden”).

Ontwikkelingen sinds 2022. Sinds Brussel II-ter op 1 augustus 2022 van toepassing werd, wordt verificatie vaker vastgelegd: gedeeltelijk in vijf van de 14 teruggeleidingsbeslissingen die op bescherming vertrouwen, tegenover vier (waarvan één volledig) van de 22 vóór die datum. In vier van de vijf bestaat zij echter uit de verklaring van de Raad dat hij de diensten van de staat van terugkeer zou inlichten of de zaak aan hen zou overdragen – een praktische voorziening waarvan de inhoud niet zelf door die diensten was bevestigd (paragraaf 10.3).

Informatie uit de staat van terugkeer. De Nederlandse procedure verzamelt veel informatie over het kind: in de meeste van de 36 uitspraken werd een bijzondere curator benoemd, rapporteerde of

[112] Hof Den Haag 26 oktober 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:2063, r.o. 5.17–5.19.

[113] Hof Den Haag 9 februari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:213, r.o. 5.26–5.27.

adviseerde de Raad ter zitting, of werd het kind gehoord. Geen van de 36 uitspraken vermeldt echter een verzoek van de rechter, de Raad of de Centrale Autoriteit aan de autoriteiten van de staat van terugkeer om informatie over de bescherming die na terugkeer beschikbaar zou zijn. In twee uitspraken lag informatie over de betrokkenheid van de buitenlandse kinderbeschermingsdiensten voor; in de Thaise zaak verklaarde de Raad dat hij geen contacten in Thailand had.[114] In sommige weigeringen lag dit anders. In drie daarvan benaderde de Raad of de gezinsvoogd de staat van terugkeer wel – via de Centrale Autoriteit, door contact op te nemen met lokale instellingen, of door herhaalde verzoeken aan de kinderbeschermingsdiensten – en het ontbreken van enige samenwerking, registratie of inhoudelijk antwoord behoorde tot de redenen waarom adequate voorzieningen niet vastgesteld werden geacht; in een vierde was het ontbreken van enig contact tussen de Nederlandse en de buitenlandse jeugdzorg zelf een reden.[115]

10.3 Soorten beschermende voorzieningen

Tabel 10 toont de soorten maatregelen en voorzieningen waarnaar in de uitspraken wordt verwezen. Zij vallen in drie brede groepen uiteen: voorzieningen in de staat van terugkeer (adequate voorzieningen naar EU-recht, de algemene beschikbaarheid van bescherming, bestaande buitenlandse beslissingen), verplichtingen van partijen (toezeggingen en verzochte voorwaarden), en Nederlandse maatregelen en praktijken (voorlopige voogdij, ondertoezichtstellingen en zorgmeldingen).

Tabel 10. Soorten beschermende maatregelen en voorzieningen waarnaar in de uitspraken wordt verwezen

Soort	Uitspraken	Kenmerken
‘Adequate voorzieningen’ in de zin van art. 11 lid 4 Brussel II-bis of art. 27 lid 3 Brussel II-ter	23	Meestal een vaststelling dat zulke voorzieningen bestaan of mogen worden aangenomen; een enkele keer dat er geen konden worden vastgesteld
Vrijwillige toezeggingen van de achtergebleven ouder	17	Intrekking van een strafklacht, huisvesting, financiële steun, afzonderlijke woonruimte, faciliteren van contact
Nederlandse voorlopige voogdij of ondertoezichtstelling	c. 20	Vooral om de teruggeleiding zelf veilig te stellen (afgifte van het kind en de reisdocumenten); een enkele keer om de continuïteit van hulpverlening te waarborgen
Zorgmelding of ‘warme overdracht’ door de Raad voor de Kinderbescherming	11	Sinds ongeveer 2019 een vast onderdeel van teruggeleidingsbeslissingen
Algemene beschikbaarheid van bescherming in de staat van terugkeer (politie, opvang, rechters, kinderbescherming)	ten minste 8	In algemene termen genoemd
Door de moeder verzochte voorwaarden (geen vervolging, huisvesting, omgang via de rechter, kosten)	4	Afgewezen
Bestaande buitenlandse beslissingen (beschermingsbevel, gezags- of omgangsbeslissing, gezinstherapie)	meerdere	Bijv. een Belgisch contactverbod; Poolse en Franse voorlopige beslissingen; Spaanse beschermingsbevelen
Spiegelovereenkomst bereikt in mediation	1	Niet aan de rechter ter beslissing voorgelegd

Indicatieve frequenties; categorieën overlappen.

[114] Hof Den Haag 26 oktober 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:2063, r.o. 5.19 (betrokkenheid van het Jugendamt, vastgesteld via de Raad); Rb. Den Haag 9 juli 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:22227 (een eerdere melding van de Tsjechische kinderbeschermingsautoriteit via de Centrale Autoriteiten, en een Tsjechisch politierapport, over de zorgen om de kinderen); Hof Den Haag 3 december 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2718, r.o. 5.24.

[115] Hof Den Haag 18 maart 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:586, r.o. 20; Hof Den Haag 15 juni 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1714, r.o. 13; Hof Den Haag 25 maart 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:710, r.o. 5.24; Hof Den Haag 22 augustus 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2254, r.o. 17–18.

Vrijwillige toezeggingen zijn het klassieke instrument van de praktijk onder het HKOV. Zij vervullen een functie die dicht ligt bij die van undertakings in de Engelse praktijk: het zijn beloften van de achtergebleven ouder die de risico's van de terugkeer moeten ondervangen. Anders dan undertakings worden zij echter niet als formele belofte aan de rechter gedaan, worden zij niet in de beslissing opgenomen en is er geen sanctie als zij niet worden nagekomen. In de Nederlandse uitspraken betreffen zij doorgaans de toezegging van de achtergebleven vader om een strafklacht wegens ontvoering in te trekken, huisvesting of financiële steun te bieden, of de gezinswoning voor een periode te verlaten. De rechters aanvaarden zulke toezeggingen over het algemeen zoals zij worden gedaan – in twee zaken ging het hof er uitdrukkelijk van uit dat de vader zijn toezeggingen zou nakomen: *"Het hof gaat er van uit dat de man zijn toezeggingen gestand zal doen"*.[116] In de Marokkaanse zaak onderzocht het hof het effect van een toezegging nauwkeuriger en merkte het op dat de vader niet had kunnen verduidelijken of het Marokkaanse openbaar ministerie uit eigen beweging van vervolging van de moeder zou afzien als hij zijn klacht introk, en dat hij die nog niet had ingetrokken.[117] De HCCH Guide merkt op dat vrijwillige toezeggingen niet gemakkelijk afdwingbaar zijn en daarom in veel gevallen niet effectief kunnen zijn, en beveelt aan hun doeltreffendheid met dit in gedachten te beoordelen.[118]

De zorgmelding door de Raad voor de Kinderbescherming is sinds ongeveer 2019 een vast onderdeel van teruggeleidingsbeslissingen. De Raad verbindt zich ertoe de kinderbeschermingsautoriteiten van de staat van terugkeer via de Centrale Autoriteit in te lichten, en in sommige gevallen een 'warme overdracht' of *zachte landing* met lokale diensten te regelen.[119] Dit is een waardevolle praktijk die de continuïteit van zorg bevordert. Haar beschermende bereik is echter naar haar aard beperkt: het is een melding en geen maatregel. Zij verplicht de buitenlandse autoriteiten niet tot handelen, en is gericht op het welzijn van het kind en niet op de veiligheid van de terugkerende ouder.

Reeds geldende maatregelen: ten tijde van de beslissing gold in 30 uitspraken (gedeeltelijk in 5) een beschermings- of kinderbeschermingsmaatregel – meestal een Nederlandse voorlopige voogdij of ondertoezichtstelling, een enkele keer een buitenlands beschermingsbevel of een buitenlandse gezags- of omgangsbeslissing. De Nederlandse maatregelen dienen vooral om de uitvoering van de teruggeleiding veilig te stellen, en een enkele keer om de continuïteit van hulpverlening te waarborgen door overdracht van de zaak aan de buitenlandse autoriteiten.[120]

Functie in plaats van benaming. De benamingen die in de uitspraken worden gebruikt, komen niet altijd overeen met de functie van de voorziening. Dit rapport onderscheidt drie juridisch verschillende mechanismen (paragraaf 10.5): adequate voorzieningen die in de staat van terugkeer bestaan of zullen worden getroffen (artikel 27 lid 3 Brussel II-ter), beschermende maatregelen die de teruggeleidingsrechter zelf neemt (artikel 27 lid 5 juncto artikel 15), en praktische voorzieningen die de reis en de aankomst organiseren. Naar functie ingedeeld, geven de 36 teruggeleidingsbeslissingen die op bescherming vertrouwen het volgende beeld. Op voorzieningen die daadwerkelijk in de staat van terugkeer bestonden en met enige specificiteit waren aangeduid, werd in vier uitspraken vertrouwd: een contactverbod tegen de voormalige echtgenoot van de moeder; de betrokkenheid van het Duitse Jugendamt – in de ene zaak ter zitting vastgesteld, in een andere via de advocaat van de verzoeker doorgegeven; en een beslissing van een Poolse rechter die de kinderen voorlopig aan de moeder

[116] Hof Den Haag 6 februari 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:246; Hof Den Haag 5 februari 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:188. Zie ook Rb. Den Haag 26 juni 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:7335 en Rb. Den Haag 20 mei 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:9894.

[117] Hof Den Haag 10 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990.

[118] *Guide to Good Practice*, par. 47.

[119] Bijv. Hof Den Haag 6 november 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3878; Hof Den Haag 25 januari 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:103; Hof Den Haag 30 april 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:875; Hof Den Haag 3 december 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2718; Rb. Den Haag 27 mei 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:17375.

[120] Bijv. Rb. Den Haag 27 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1822; Rb. Den Haag 19 april 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:4043.

toevertrouwde.[121] Geen enkele uitspraak vermeldt een beschermende maatregel die de Nederlandse teruggeleidingsrechter op grond van artikel 27 lid 5 heeft genomen. De overige uitspraken berusten, alleen of in combinatie, op toezeggingen van de achtergebleven ouder (in totaal 14 uitspraken), op praktische voorzieningen zoals zorgmeldingen en warme overdrachten (12), of op een algemene verwijzing naar het beschermingsstelsel van de staat van terugkeer (6). In vijf uitspraken in hoger beroep vormde een zorgmelding of overdracht door de Raad mede de grondslag waarop het hof vaststelde – of, in één zaak, vermoedde – dat adequate voorzieningen in de zin van artikel 11 lid 4 Brussel II-bis of artikel 27 lid 3 Brussel II-ter bestonden; afgezien van de Duitse zaak uit 2020 vermeldt geen van deze uitspraken enige bevestiging van de diensten van de staat van terugkeer over wat zij zouden doen.[122]

Geen enkele uitspraak vertrouwt op een in de staat van terugkeer geldend beschermingsbevel tegen de achtergebleven ouder. In één zaak gold een in een strafprocedure opgelegd contactverbod tegen de voormalige echtgenoot van de moeder – niet de verzoekende vader – van wie de dreiging na terugkeer zou uitgaan; de rechter oordeelde dat de Belgische autoriteiten de moeder en de kinderen voldoende bescherming konden bieden.[123] In een andere zaak beriep de moeder zich op Spaanse beslissingen uit 2011, die volgens haar wegens huiselijk geweld waren gegeven, om het eenhoofdig gezag te claimen; de rechter stelde vast dat de vertaalde beslissingen dit niet bevestigden.[124]

Nederlandse kinderbeschermingsmaatregelen kwamen daarentegen veel voor: in 25 van de 93 uitspraken gold een Nederlandse voorlopige voogdij of (voorlopige) ondertoezichtstelling. Deze maatregelen laten zien dat de Nederlandse rechters in de loop van teruggeleidingsprocedures al voorlopige maatregelen ten aanzien van het kind nemen. Hun doel was echter vooral de uitvoering van de teruggeleiding veilig te stellen – de afgifte van het kind en de reisdocumenten – en niet het kind of de terugkerende ouder na aankomst te beschermen (paragrafen 10.5 en 10.6).

10.4 Waar de effectiviteit wordt beoordeeld

Een opvallend patroon betreft de verhouding tussen de diepgang van de beoordeling van bescherming en de uitkomst van de zaak. Alle 15 uitspraken waarin de rechter een volledige, concrete beoordeling maakte van de vraag of de aangeboden maatregelen *dit* kind en *deze* ouder op *deze* plaats zouden beschermen, zijn uitspraken waarin de teruggeleiding werd geweigerd. In elk daarvan was de beoordeling negatief: geen voorziening kon de scheiding van moeder en kind door arrestatie voorkomen, de vader bood geen concrete garanties, het veiligheidsplan was onvoldoende, de autoriteiten van de staat van terugkeer waren niet bereikbaar, er waren geen huisvesting of hulpverlening geregeld, of de beschikbare bescherming was niet adequaat *"onder deze omstandigheden en voor deze minderjarigen"*.[125] In de 63 uitspraken waarin de teruggeleiding werd gelast, werd in de regel in meer algemene termen op de beschikbare bescherming vertrouwd; een gedeeltelijke beoordeling van de effectiviteit ervan komt in drie daarvan voor.

Waar de teruggeleiding wordt gelast, verwijzen de rechters vaak naar het feit dat de staat van terugkeer een EU-lidstaat is, dat hij gebonden is aan dezelfde mensenrechtenverdragen, of dat hij beschikt over

[121] Rb. Den Haag 26 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:751; Rb. Den Haag 13 juli 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:8810; Hof Den Haag 26 oktober 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:2063; Hof Den Haag 9 februari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:213.

[122] Hof Den Haag 26 oktober 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:2063; 15 september 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1738; 25 januari 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:103; 30 mei 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:892; 30 april 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:875.

[123] Rb. Den Haag 26 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:751.

[124] Rb. Den Haag 1 februari 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:747 (teruggeleiding op andere gronden geweigerd).

[125] Hof Den Haag 14 februari 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:296. De vier uitspraken met een gedeeltelijke beoordeling omvatten drie teruggeleidingsbeslissingen.

instanties en juridische maatregelen voor slachtoffers van huiselijk geweld.[126] Dit weerspiegelt het wederzijds vertrouwen waarop het Verdrag en de EU-instrumenten zijn gebouwd, en in de meeste gevallen zal het gegrond zijn. Waar geweld wordt gesteld, moedigt de HCCH Guide rechters echter aan niet alleen na te gaan of in de staat van terugkeer bescherming bestaat, maar ook of zij toegankelijk is voor de terugkerende ouder, tijdig kan worden verkregen, afdwingbaar is en in de omstandigheden van het geval waarschijnlijk effectief zal zijn.[127] Tussen de twee uitkomsten – een teruggeleiding in vertrouwen op algemene beschikbaarheid en een weigering op basis van een concrete vaststelling dat bescherming ontbreekt – ligt een tussenoptie die zowel door de Guide als door artikel 27 lid 5 Brussel II-ter wordt voorzien: een teruggeleiding *vergezeld van* specifieke, geverifieerde en afdwingbare beschermende maatregelen. Van deze optie is tot nu toe zelden gebruikgemaakt.

Wat de weigeringen laten zien. In de weigeringen waarin bescherming concreet werd beoordeeld, kunnen grofweg twee situaties worden onderscheiden. In de eerste ging het om een risico dat naar het oordeel van de rechter door geen enkele maatregel in de staat van terugkeer kon worden ondervangen: de scheiding van het kind van de primaire verzorger – omdat zij niet kon of wilde terugkeren, arrestatie of vervolging riskeerde, geen verblijfsstatus had of in een psychische crisis verkeerde – of de scheiding van broers en zussen. De rechters zeiden dat met zoveel woorden: de situatie “is niet te voorkomen door een voorziening” in de staat van terugkeer.[128] In de tweede werd bescherming onderzocht tegen een risico dat verband hield met het geweld of met de toestand van het kind, en op concrete gronden onvoldoende bevonden: geen kinderbeschermingsmaatregel in de staat van terugkeer en geen relevante hulp voorhanden, terwijl geweld in aanwezigheid van het kind “voldoende aannemelijk” werd geacht; een veiligheidsplan waaruit niet bleek dat het gezin daadwerkelijk niet-vrijblijvende hulp zou krijgen, terwijl de Amerikaanse autoriteiten niet inhoudelijk op de verzoeken van de Raad hadden gereageerd; hulp die niet toegankelijk was omdat het kind niet was ingeschreven; of toezeggingen zonder onderbouwing, met “geen enkele garantie” dat de vervolging van de moeder zou stoppen, terwijl de vader was veroordeeld voor geweld tegen haar.[129] In deze uitspraken benoemt de motivering het risico, de aangeboden bescherming en de reden waarom deze dat risico wel of niet ondervangt.

10.5 Voorwaarden, adequate voorzieningen en beschermende maatregelen: artikel 27 lid 3 en lid 5 Brussel II-ter

In vier uitspraken verzocht de moeder de rechter voorwaarden aan de teruggeleiding te verbinden – geen vervolging, huisvesting en levensonderhoud, omgang uitsluitend via de rechter van de staat van terugkeer, een bijdrage in de reis- en huisvestingskosten – en telkens werd het verzoek afgewezen. In 2017 achtte het hof het *“niet in lijn met de geest van het HKOV om aanvullende voorwaarden te stellen aan de teruggeleiding”*.[130] In 2023 zag het hof geen aanleiding om op grond van artikel 27 lid 3 Brussel II-ter voorwaarden voor een veilige terugkeer te stellen.[131] In 2025 zag de rechtbank *“geen grondslag”* voor

[126] Bijv. Rb. Den Haag 22 februari 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:2690 (Australische instanties en juridische maatregelen); Hof Den Haag 15 september 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1738 (België gebonden aan het Verdrag van Istanbul); Hof Den Haag 9 februari 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:213 (art. 27 lid 3 Brussel II-ter); Hof Den Haag 16 juli 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:2622 (Portugal partij bij het Verdrag van Istanbul, het EVRM en het IVRK).

[127] *Guide to Good Practice*, par. 43–47 en 59.

[128] Bijv. Rb. Den Haag 5 februari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1628 (Polen); Rb. Den Haag 27 december 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:16123 (Engeland); Rb. Den Haag 12 oktober 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:12413 (Frankrijk: aanhoudingsbevel); Rb. Den Haag 1 februari 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:747 (Spanje); Hof Den Haag 30 april 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:893, r.o. 5.19–5.21 (Polen: psychische gezondheid en scheiding).

[129] Rb. Den Haag 31 januari 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:1032 (Tsjechië); Hof Den Haag 25 maart 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:710, r.o. 5.24 (Verenigde Staten); Hof Den Haag 24 februari 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:467, r.o. 5.16 (België); Hof Den Haag 27 november 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:3229, r.o. 13–14 en 17 (Frankrijk).

[130] Hof Den Haag 18 oktober 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:3025, r.o. 26.

[131] Hof Den Haag 25 juli 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:1400.

de verzochte voorwaarden, en in hoger beroep weigerde het hof maatregelen op grond van artikel 27 lid 5 Brussel II-ter te nemen omdat het geen ernstig risico had vastgesteld.[132]

Een uitspraak buiten de dataset – de zaak betrof geen stelling van huiselijk geweld – illustreert de grenzen van voorwaarden. De rechtbank had aan een bevel tot teruggeleiding naar België voorwaarden op grond van artikel 27 Brussel II-ter verbonden, die het Nederlandse en het Belgische openbaar ministerie verplichtten de reclasseringsvoorwaarden van de moeder aan te passen en haar bij terugkeer niet in hechtenis te nemen. In hoger beroep bekrachtigde het hof de teruggeleidingsbeslissing, maar vernietigde het de voorwaarden: zij waren gericht tot autoriteiten die geen partij waren bij de procedure en daaraan niet konden worden gebonden, de vader had niet de macht ze te bewerkstelligen, en zij stonden op gespannen voet met het doel van het Verdrag om zo snel mogelijk duidelijkheid te bieden over de vraag of de kinderen moesten terugkeren.[133]

De laatstgenoemde uitspraak roept een uitlegvraag op die aandacht verdient. Artikel 27 lid 5 staat de rechter die de teruggeleiding beveelt toe voorlopige, met inbegrip van beschermende, maatregelen te nemen “teneinde het kind te beschermen tegen het ernstige risico als bedoeld in artikel 13, eerste alinea, onder b)”. Indien de bepaling alleen beschikbaar zou zijn wanneer een ernstig risico *is vastgesteld*, terwijl de teruggeleiding wordt geweigerd zodra een dergelijk risico is vastgesteld en niet adequaat is ondervangen, zou zij weinig toepassingsruimte hebben. Een lezing die aansluit bij de benadering van de Guide – die beschermende maatregelen als onderdeel van de beoordeling van het ernstig risico zelf behandelt – is dat artikel 27 lid 5 juist dient voor die gevallen waarin de teruggeleiding kan worden bevolen *omdat* specifieke beschermende maatregelen het risico tot onder de drempel terugbrengen.[134] In die lezing biedt artikel 27 lid 5 Nederlandse rechters een wettelijke grondslag voor de hierboven beschreven tussenoptie, bij elke terugkeer naar een andere EU-lidstaat.

Bij de toepassing van deze bepalingen helpt het drie juridisch verschillende mechanismen uit elkaar te houden, die afzonderlijk of samen kunnen worden gebruikt: adequate voorzieningen in de staat van terugkeer (artikel 27 lid 3), die de teruggeleidingsrechter moet verifiëren maar niet zelf kan scheppen; voorlopige, met inbegrip van beschermende, maatregelen van de teruggeleidingsrechter (artikel 27 lid 5 juncto artikel 15), die voor de erkenning en tenuitvoerlegging als beslissingen worden behandeld en het kind daardoor over de interne EU-grens kunnen vergezellen; en praktische voorzieningen of voorzieningen voor een ‘zachte landing’, die de uitvoering van de teruggeleiding vergemakkelijken maar als zodanig geen ernstig risico ondervangen en geen eigen grensoverschrijdende werking krijgen.[135] In die indeling zijn de zorgmeldingen en ‘zachte landingen’ die de Raad voor de Kinderbescherming regelt (paragraaf 10.3) praktische voorzieningen, tenzij erop wordt vertrouwd om een vastgesteld risico te neutraliseren, en vermeldt geen van de onderzochte uitspraken een maatregel op grond van artikel 27 lid 5.

De Nederlandse praktijk van voorlopige voogdij en ondertoezichtstelling tijdens teruggeleidingsprocedures (paragraaf 10.3) is voor deze bepaling relevant. Zij laat zien dat de Nederlandse rechters al voorlopige maatregelen ten aanzien van het kind nemen terwijl de teruggeleidingsprocedure loopt, vooral om de uitvoering van de teruggeleiding veilig te stellen.

[132] Rb. Den Haag 22 juli 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:14296; Hof Den Haag 8 september 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:1827, r.o. 5.27.

[133] Hof Den Haag 25 mei 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:990, r.o. 5.26–5.28; zie ook N. Rusinova, *Practical Handbook on EU Family Law, Part 2: Litigating International Child Abduction Cases under the 1980 Hague Convention in the EU* (2026), p. 327.

[134] *Guide to Good Practice*, par. 41 en 44–45.

[135] N. Rusinova, *Practical Handbook on EU Family Law, Part 2: Litigating International Child Abduction Cases under the 1980 Hague Convention in the EU* (2026), p. 322–336 (paragraaf 5.9), met verwijzingen naar de Practice Guide for the Application of the Brussels IIb Regulation van de Europese Commissie.

Maatregelen op grond van artikel 27 lid 5 juncto artikel 15 zouden een ander doel hebben: zij zouden gericht zijn op het vastgestelde ernstige risico – bijvoorbeeld het verblijf van het kind bij de terugkerende ouder totdat de rechter in de staat van terugkeer heeft beslist, een verbod om het kind of die ouder te benaderen, of begeleide omgang – en zouden, als beslissingen in de zin van de Verordening, het kind naar de staat van terugkeer kunnen vergezellen (paragraaf 10.6). Welke maatregelen beschikbaar zijn, hangt af van het Nederlandse recht (artikel 15 Brussel II-ter).

De situatie waarop de twee bepalingen zien. Artikel 27 lid 3 en artikel 27 lid 5 zien op dezelfde situatie: een zaak waarin de teruggeleiding anders op grond van artikel 13 lid 1 sub b zou worden geweigerd, maar waarin de bescherming van het kind na terugkeer kan worden verzekerd. Artikel 27 lid 3 betreft voorzieningen die zijn getroffen om die bescherming te waarborgen, en de rechter kan daartoe contact opnemen met de bevoegde autoriteiten van de staat van de gewone verblijfplaats (artikel 27 lid 4); artikel 27 lid 5 stelt de rechter die de teruggeleiding beveelt in staat zelf voorlopige, met inbegrip van beschermende, maatregelen te nemen. Overweging 46 omschrijft deze als maatregelen die de rechter nodig acht om het kind te beschermen tegen het ernstige risico van lichamelijke of psychische schade dat de terugkeer met zich brengt en dat anders tot weigering van de terugkeer zou leiden, en noemt als voorbeelden dat het kind bij de primaire verzorger blijft wonen, of de wijze waarop het contact met het kind na terugkeer plaatsvindt, totdat de rechter van de gewone verblijfplaats de maatregelen heeft genomen die hij passend acht.[136] De bepaling veronderstelt dus een beoordeling van het risico dat het kind zonder bescherming zou lopen en van de mate waarin een maatregel dat risico zou voorkomen. In de uitspraken waarin de teruggeleiding werd gelast, wordt aan die beoordeling zelden toegekomen. In alle 36 teruggeleidingsbeslissingen die op bescherming vertrouwden, vond de rechter geen voldoende verband tussen het gestelde geweld en een ernstig risico voor het kind, en verscheen bescherming als aanvullende grond (paragraaf 10.2). Weigeringen berusten het vaakst op de scheiding van het kind van de primaire verzorger of van broers en zussen, een risico dat naar het oordeel van de rechter door geen enkele maatregel in de staat van terugkeer kon worden ondervangen (paragraaf 10.4). De onderzochte zaken vallen daardoor doorgaans aan weerszijden van de situatie waarvoor artikel 27 lid 3 en lid 5 zijn bedoeld. Wanneer beschermende maatregelen, zoals de HCCH Guide voorstelt, deel uitmaken van de beoordeling of er een ernstig risico bestaat, kan die situatie zich juist voordoen in zaken waarin de feiten binnen de summiere procedure niet kunnen worden opgehelderd (paragraaf 15.3).[137]

Waarom artikel 27 lid 5 Brussel II-ter niet is gebruikt. De uitspraken vermelden niet waarom artikel 27 lid 5 Brussel II-ter niet werd toegepast, maar verschillende kenmerken van de rechtspraak helpen dat te verklaren. Ten eerste was de gelegenheid beperkt: de Verordening is van toepassing op procedures die op of na 1 augustus 2022 zijn ingesteld, en sindsdien vertrouwden twaalf teruggeleidingsbeslissingen naar een andere lidstaat op bescherming in de staat van terugkeer.[138] Ten tweede is artikel 27 lid 5 gekoppeld aan het ernstige risico als bedoeld in artikel 13, eerste alinea, onder b, HKOV, en in de teruggeleidingsbeslissingen had de rechter geen voldoende verband gevonden tussen het geweld en een ernstig risico voor het kind; in de enige uitspraak waarin de bepaling werd ingeroepen, weigerde het hof om die reden maatregelen te nemen.[139] Ten derde verschijnt bescherming in deze uitspraken als aanvullende grond, nadat de rechter heeft geconcludeerd dat een ernstig risico niet is aangetoond, zodat de vraag welke maatregel het risico zou ondervangen niet aan de orde komt. Ten vierde vertrouwen de rechters vaak op het beschermingsstelsel van de staat van terugkeer, met verwijzing naar diens lidmaatschap van de Europese Unie en diens verplichtingen onder dezelfde mensenrechtenverdragen,

[136] Art. 27 lid 3–5 en overweging 46 Brussel II-ter.

[137] *Guide to Good Practice*, par. 41 en 44–45.

[138] Art. 100 lid 1 Brussel II-ter; paragraaf 10.2.

[139] Hof Den Haag 8 september 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:1827, r.o. 5.27.

wat het wederzijds vertrouwen weerspiegelt waarop de Verordening is gebouwd (paragraaf 10.4). Ten vijfde zijn de rechters terughoudend met het verbinden van voorwaarden aan een teruggeleiding, en namen de verzoeken die wel werden gedaan die vorm aan en niet die van beschermende maatregelen; overweging 46 vereist zelf dat maatregelen op grond van artikel 27 lid 5 de teruggeleidingsprocedure niet vertragen en geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van de rechter van de gewone verblijfplaats. Ten slotte hebben de maatregelen en voorzieningen die de rechters wel gebruiken (Nederlandse voorlopige voogdij en ondertoezichtstellingen, zorgmeldingen en in de overwegingen vastgelegde toezeggingen) vormen die het kind niet over de grens vergezellen.

Maatregelen met vergelijkbare kenmerken. Sommige maatregelen in de onderzochte uitspraken delen kenmerken met maatregelen op grond van artikel 27 lid 5, zonder als zodanig te zijn bevolen. De Nederlandse voorlopige voogdij en ondertoezichtstellingen die in 25 van de 93 uitspraken golden, werden door of in de loop van de teruggeleidingsprocedure bevolen; zij zijn voorlopig en betreffen het kind, en gingen in sommige gevallen gepaard met begeleide omgang. Hun doel was echter vooral de afgifte van het kind en de reisdocumenten veilig te stellen, en hun rechtsgrondslag is het Nederlandse jeugdbeschermingsrecht. Zij hebben werking in Nederland en eindigen, of blijven tot Nederland beperkt, zodra het kind is teruggekeerd. In vier uitspraken, alle gewezen voordat Brussel II-ter van toepassing werd, werd de voorgenomen overdracht van zo'n maatregel aan de autoriteiten van de staat van terugkeer aangekondigd, aangenomen of in beginsel mogelijk genoemd, zonder dat de rechtsgrondslag voor de voortzetting ervan werd aangeduid (paragraaf 10.6). Uit artikel 27 lid 5 volgen twee vragen. De eerste betreft de functie: ondervangt een maatregel het ernstige risico dat het kind na terugkeer zou lopen, of vergemakkelijkt of verzekert zij alleen de teruggeleiding zelf? Dezelfde voorziening kan, afhankelijk van haar rol in de zaak, aan beide kanten vallen. De tweede betreft de vorm: een maatregel die het ernstige risico ondervangt, kan het kind alleen vergezellen als zij is bevolen overeenkomstig artikel 27 lid 5 juncto artikel 15. De onderzochte Nederlandse maatregelen dienen vooral de teruggeleiding; de bescherming die gericht is op het risico na terugkeer, zoals de toezeggingen waarop werd vertrouwd, heeft niet de vorm gekregen waarmee zij zou kunnen meereizen.

De vorm die een maatregel moet hebben. Op grond van de Verordening zijn voorlopige, met inbegrip van beschermende, maatregelen alleen beslissingen die in de andere lidstaten worden erkend en ten uitvoer gelegd, wanneer zij zijn bevolen door een rechter die ten gronde bevoegd is, of overeenkomstig artikel 27 lid 5 juncto artikel 15; een voorlopige maatregel die een rechter zonder zodanige bevoegdheid uitsluitend op grond van artikel 15 neemt, circuleert niet op grond van de Verordening.[140] Om het kind te kunnen vergezellen, moet een maatregel dus als zodanig worden bevolen, wat in de Nederlandse praktijk betekent dat zij deel uitmaakt van wat de rechter beslist en niet een overweging of verwachting in de motivering is, en moet de rechtsgrondslag herkenbaar artikel 27 lid 5 zijn. De rechter geeft het certificaat van bijlage IV, voor de teruggeleidingsbeslissing en de daarbij behorende maatregelen op grond van artikel 27 lid 5, af op verzoek van een partij; op verzoek kan het certificaat ook in een andere officiële taal van de instellingen van de Europese Unie worden afgegeven.[141] Geen van deze elementen komt in de onderzochte uitspraken voor; sinds 1 augustus 2022 bevatte één teruggeleidingsbeslissing naar een andere lidstaat een maatregel in het dictum, een voorlopige voogdij om de terugkeer naar Polen veilig te stellen.[142] Waar de bescherming waarop wordt vertrouwd berust op toezeggingen van de achtergebleven ouder, die in de overwegingen zijn vastgelegd, zou het bevelen van een maatregel op grond van artikel 27

[140] Art. 2 lid 1, tweede alinea, onder b, Brussel II-ter; V. Lazić, 'Recognition and enforcement of decisions in the revised Brussels IIbis Regulation', *NIPR* 2021, p. 729, op p. 740–741; C. Benini, 'Child Abduction Caused by Domestic Violence: How Private International Law Makes the Best of both the Child Abduction Convention/Brussels II-ter Regulation and the Istanbul Convention', *The Italian Review of International and Comparative Law* 2025/2, p. 167, op p. 199.

[141] Art. 36 lid 1 onder c en lid 2 Brussel II-ter.

[142] Rb. Den Haag 3 juli 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:23149.

lid 5, zoals het blijven wonen van het kind bij de terugkerende ouder of begeleide omgang totdat de rechter van de gewone verblijfplaats heeft beslist, een manier zijn om die bescherming werking te geven in de staat van terugkeer. De tekst van artikel 27 lid 5 maakt zulke maatregelen niet afhankelijk van een verzoek, en partijen, de bijzondere curator en de Raad voor de Kinderbescherming kunnen de rechter elk op de bepaling wijzen.

10.6 Erkenning en grensoverschrijdende werking van bescherming

Artikel 27 lid 3 Brussel II-ter verwijst naar voorzieningen die zijn getroffen "om de bescherming van het kind na zijn of haar terugkeer te waarborgen"; of de bescherming waarop wordt vertrouwd in de staat van terugkeer werking kan krijgen, maakt dus deel uit van de beoordeling. Erkenning en grensoverschrijdende werking zijn de elementen die in de minste uitspraken aan de orde komen (Figuur 7). De erkenning of tenuitvoerlegbaarheid van een maatregel in de staat van terugkeer kwam in vijf van de 93 uitspraken aan de orde, in vier daarvan slechts gedeeltelijk (paragraaf 10.1). De betrokken uitspraken laten het volgende zien. In vier uitspraken betrof de vraag de voorgenomen overdracht van een Nederlandse ondertoezichtstelling of voorlopige voogdij aan de autoriteiten van de staat van terugkeer – Bulgarije, Duitsland en België. Telkens werd de overdracht aangekondigd, aangenomen ("de rechtbank gaat ervan uit") of in beginsel mogelijk genoemd, in plaats van geverifieerd, en geen van de uitspraken noemt de rechtsgrondslag waarop de Nederlandse maatregel na de terugkeer van het kind werking zou blijven hebben of zou worden overgenomen.[143] In de vijfde, de Marokkaanse zaak, onderzocht het hof of de toezegging van de vader om zijn strafklacht in te trekken de vervolging van de moeder daadwerkelijk zou voorkomen – een vraag naar juridische effectiviteit en niet naar erkenning – en stelde het vast dat dit niet was aangetoond.[144]

Geen van de uitspraken gebruikt voor de bescherming waarop wordt vertrouwd de instrumenten die bestaan om bescherming grensoverschrijdende werking te geven: het certificaat voor voorlopige, met inbegrip van beschermende, maatregelen die een teruggeleidingsbeslissing vergezellen (artikel 36 lid 1 onder c en bijlage IV Brussel II-ter), de erkenning en tenuitvoerlegging van zulke maatregelen op grond van de artikelen 30 en 34 Brussel II-ter, de erkenning en uitvoerbaarheid van spoedeisende maatregelen op grond van de artikelen 23 en 26 HKBV, of het certificaat op grond van Verordening (EU) nr. 606/2013 voor een civielrechtelijke beschermingsmaatregel ten gunste van de terugkerende ouder.

De route waarlangs bescherming in de staat van terugkeer kan werken, hangt af van het mechanisme en van de betrokken staat:[145]

- **Voorzieningen in de staat van terugkeer** (artikel 27 lid 3 Brussel II-ter) werken naar het recht van die staat en behoeven geen erkenning. De vragen die rijzen, betreffen hun bestaan, of zij het betrokken kind en de betrokken ouder omvatten, hun toegankelijkheid vanaf de dag van terugkeer, en hun duur totdat de rechter die bevoegd is ten gronde kan optreden.[146]
- **Maatregelen van de teruggeleidingsrechter bij terugkeer naar EU-lidstaten** (artikel 27 lid 5 juncto artikel 15 Brussel II-ter) zijn beslissingen in de zin van de Verordening. Zij worden zonder bijzondere procedure erkend (artikel 30), zijn uitvoerbaar zonder verklaring van uitvoerbaarheid (artikel 34),

[143] Rb. Den Haag 27 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1822; Hof Den Haag 18 maart 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:586; Rb. Den Haag 19 april 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:4043; Hof Den Haag 10 augustus 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2098.

[144] Hof Den Haag 10 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990, r.o. 22.

[145] Art. 2 lid 1, tweede alinea, onder b, 15, 27 lid 3–5, 30, 34 en 36 lid 1 onder c en bijlage IV Brussel II-ter; art. 11, 23 en 26 HKBV; Europese Commissie, Practice Guide for the Application of the Brussels IIb Regulation (2023), p. 44–47 en 121–122; N. Rusinova, Practical Handbook on EU Family Law, Part 2 (hiervoor), hoofdstukken 5.9 en 6.1.D.

[146] N. Rusinova, Practical Handbook on EU Family Law, Part 2 (hiervoor), paragraaf 5.9; Guide to Good Practice, par. 43–47.

circuleren met het certificaat van bijlage IV, en vervallen zodra de rechter die bevoegd is ten gronde de maatregelen heeft genomen die hij passend acht (artikel 15 lid 3).

- **Spoedeisende maatregelen bij terugkeer naar verdragsstaten van het HKBV buiten de EU** (en Denemarken) kunnen worden genomen op grond van artikel 11 van dat Verdrag. Zij worden van rechtswege erkend (artikel 23), kunnen uitvoerbaar worden verklaard of voor tenuitvoerlegging worden geregistreerd (artikel 26), en vervallen wanneer de autoriteiten van de staat van de gewone verblijfplaats de door de situatie vereiste maatregelen hebben genomen (artikel 11 lid 2).
- **Terugkeer naar staten die geen partij zijn bij het HKBV** biedt geen route op grond van dat Verdrag of van Brussel II-ter. Bescherming kan daar alleen rechtsgevolg krijgen indien zij bestaat uit maatregelen die in die staat al bestaan, of indien zij daar – bijvoorbeeld via een spiegelbeslissing of een erkenningsprocedure – werking krijgt voordat de teruggeleiding plaatsvindt.[147]
- **Toezeggingen en praktische voorzieningen** die alleen in de overwegingen zijn vastgelegd, hebben geen eigen grensoverschrijdende werking.

In de drie teruggeleidingsbeslissingen naar staten die geen partij zijn bij het HKBV en die op bescherming vertrouwden – de Verenigde Staten (2019), de Verenigde Arabische Emiraten (2025) en Thailand (2025) – bestond de bescherming waarop werd vertrouwd uit een algemene verwijzing naar de in de Verenigde Staten beschikbare juridische beschermingsmaatregelen; uit het aanbod van de vader van afzonderlijke huisvesting, een visumaanvraag en levensonderhoud in de Verenigde Arabische Emiraten, waarop werd vertrouwd “ervan uitgaand” dat hij die zou nakomen; en, in de Thaise zaak, uit de beloften van de vader van financiële steun en hulp bij huisvesting, samen met een zorgmelding die als vangnet werd omschreven, hoewel de Raad verklaarde dat hij geen contacten in Thailand had. Alleen de intrekking van de strafklacht van de vader in de Thaise zaak was gedocumenteerd, met een verklaring van een Thaise advocaat en een proces-verbaal van de politie.[148] Geen van deze uitspraken gaat na hoe op die toezeggingen in de staat van terugkeer een beroep zou kunnen worden gedaan.

10.7 Het HKBV als beschikbaar instrument

Twee derde van de procedures betrof een staat die partij is bij het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996. Artikel 11 van dat Verdrag stelt de rechter van de staat waar het kind zich bevindt in staat spoedeisende beschermende maatregelen te nemen die in de staat van terugkeer van rechtswege worden erkend (artikel 23) en daar uitvoerbaar kunnen worden verklaard (artikel 26). Dit instrument is in Nederlandse teruggeleidingsprocedures tot nu toe niet als beschermingsmiddel gebruikt (hoofdstuk 14). Samen met artikel 27 lid 5 Brussel II-ter biedt het een wettelijke grondslag om beschermende voorzieningen met het kind te laten meereizen.

10.8 Praktische voorzieningen voor de terugkeer

Naast beschermende maatregelen in strikte zin bevatten de uitspraken regelmatig praktische voorzieningen die een terugkeer helpen uitvoerbaar te maken: een uitgestelde datum van teruggeleiding om voorbereiding en professionele ondersteuning mogelijk te maken, de verplichting het kind met reisdocumenten af te geven, een bijdrage in de reiskosten, voorlopige omgangsregelingen, en aanbevelingen voor professionele hulp in beide staten. Uitvoering van een maatregel *vóór* de terugkeer

[147] Zie, voor Engeland en Wales, S v Q [2025] EWHC 2381 (Fam), par. 48–50 (terugkeer naar Mauritius, dat geen partij is bij het HKBV): de teruggeleidingsbeslissing werd opgeschort totdat de beschermende maatregelen in Mauritius door exequatur of een gelijkwaardige procedure uitvoerbaar waren gemaakt.

[148] Rb. Den Haag 30 december 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:14495 (Verenigde Staten); Rb. Den Haag 20 mei 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:9894 (Verenigde Arabische Emiraten); Hof Den Haag 3 december 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2718, r.o. 5.24–5.26 (Thailand). Over de status van deze staten onder het HKBV, zie paragraaf 14.2.

werd in één uitspraak vastgelegd (en gedeeltelijk in 11); in 38 uitspraken was zij niet vereist omdat op geen enkele maatregel werd vertrouwd. De praktijk van het uitstellen van de datum van teruggeleiding om voorbereiding mogelijk te maken, laat zien dat de rechters oog hebben voor de omstandigheden van de terugkeer; diezelfde aandacht zou kunnen worden uitgebreid tot de verificatie van de beschermende voorzieningen waarop wordt vertrouwd.

11 Samenwerking en communicatie

11.1 Gebruikte instrumenten

Het HKOV, de Brussel-verordeningen en het HKBV bieden samen een uitgebreide gereedschapskist voor samenwerking tussen autoriteiten: Centrale Autoriteiten, informatie over de sociale achtergrond van het kind (artikel 13 lid 3 HKOV), rechtstreekse communicatie tussen rechters via het International Hague Network of Judges, communicatie tussen gerechten op grond van artikel 86 Brussel II-ter, en de samenwerkingsbepalingen van het HKBV. Tabel 13 laat zien welke instrumenten in de uitspraken zijn vastgelegd. In 35 van de 93 uitspraken (38%) wordt geen enkel samenwerkingsinstrument genoemd. Waar een instrument wordt genoemd, is dat overwegend het kanaal van de Centrale Autoriteit – in de meeste gevallen in haar administratieve functie van ontvangst, registratie en doorzending van het verzoek tot teruggeleiding.

Tabel 13. In de uitspraken vastgelegde samenwerkings- en communicatie-instrumenten

Instrument	Uitspraken	Aandeel
Geen samenwerkingsinstrument vastgelegd	35	38%
Alleen het kanaal van de Centrale Autoriteit (verzoek, registratie, doorzending)	32	34%
Kanaal van de Centrale Autoriteit en een zorgmelding door de Raad	10	11%
Alleen een zorgmelding door de Raad	8	9%
Kanaal van de Centrale Autoriteit en een Brussel-instrument (art. 11 lid 6 Brussel II-bis / art. 29 Brussel II-ter)	6	6%
Alleen een Brussel-instrument	2	2%
Totaal	**93**	**100%**
Rechtstreekse rechterlijke communicatie (International Hague Network of Judges, art. 86 Brussel II-ter)	0	0%

11.2 Informatie over bescherming in de staat van terugkeer

Een klein aantal uitspraken vermeldt een poging om bij de staat van terugkeer informatie in te winnen over de beschikbaarheid van bescherming, en die pogingen bleken van betekenis. In de Bulgaarse zaak uit 2015 probeerde de Raad voor de Kinderbescherming via de Centrale Autoriteit contact op te nemen met zijn Bulgaarse tegenhanger, zonder succes; het uitblijven van enig antwoord was een van de redenen waarom het hof oordeelde dat adequate voorzieningen in de zin van artikel 11 lid 4 Brussel II-bis niet waren komen vast te staan.[149] In een Belgische zaak uit 2016 nam een gezinsvoogd contact op met Belgische instellingen en stelde zij vast dat moeder en kinderen niet waren aangemeld voor huisvesting of hulpverlening.[150] In een Amerikaanse zaak uit 2020 werden de Amerikaanse kinderbeschermingsautoriteiten benaderd, maar reageerden zij niet inhoudelijk.[151] In een Duitse zaak uit 2020 bevestigde de Raad ter zitting dat het Duitse Jugendamt bij het gezin betrokken was.[152]

In de meeste andere uitspraken waarin op bescherming in de staat van terugkeer werd vertrouwd, baseerde de rechter zijn beoordeling op het door partijen overgelegde materiaal en op algemene

[149] Hof Den Haag 18 maart 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:586.
[150] Hof Den Haag 15 juni 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1714.
[151] Hof Den Haag 25 maart 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:710.
[152] Hof Den Haag 26 oktober 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:2063.

informatie over de betrokken staat. In verschillende uitspraken met ernstige stellingen – waaronder de Israëlische zaak, waarin de teruggeleiding werd geweigerd, en de Deense zaak, waarin de rechter vertrouwde op een door de moeder overgelegde brief van het Deense Familieretshuset – werd geen informatie gevraagd aan de autoriteiten van de staat van terugkeer.[153] Gestructureerde informatieverzoeken – via de Centrale Autoriteit, op grond van de artikelen 32 en 34 HKBV, of via rechterlijke communicatie – bieden een middel om zowel de stellingen als de beschikbare bescherming op een steviger feitelijke grondslag te plaatsen, in beide richtingen. De Bijzondere Commissie heeft verdragsstaten aangemoedigd onderdeel 11.2 ('Provisions for safe return') van het landenprofiel voor het HKOV in te vullen, en heeft het belang onderstreept van het verkrijgen van informatie over de beschermingsmaatregelen die in de staat van de gewone verblijfplaats beschikbaar zijn voordat zulke maatregelen worden bevolen.[154]

11.3 Rechtstreekse rechterlijke communicatie

Rechtstreekse rechterlijke communicatie – via het International Hague Network of Judges, een verbindingsrechter of artikel 86 Brussel II-ter – is in de uitspraken niet vastgelegd als middel om feiten vast te stellen die relevant zijn voor de stellingen van geweld of voor de beschikbaarheid en effectiviteit van beschermende maatregelen. Rechterlijke communicatie kan uiteraard plaatsvinden zonder in de motivering te worden vermeld. Waar zij wordt gebruikt om de beschikbaarheid van bescherming te verifiëren, zou het vastleggen van de uitkomst ervan in de uitspraak de transparantie van de beoordeling versterken en de rechters van de staat van terugkeer helpen.

11.4 Na een weigering: artikel 11 lid 6 Brussel II-bis en artikel 29 Brussel II-ter

Waar de teruggeleiding naar een EU-lidstaat werd geweigerd, legden de rechters in de meeste gevallen – acht van de elf weigeringen betreffende EU-lidstaten – de toezending van de beslissing en de bijbehorende stukken aan de staat van de gewone verblijfplaats vast op grond van artikel 11 lid 6 Brussel II-bis of artikel 29 Brussel II-ter, zodat de rechters van die staat de gezagsvraag konden onderzoeken.[155] De samenwerking functioneert dus goed *na* een weigering; het gebruik ervan *vóór* de beslissing, om de beoordeling van risico en bescherming te informeren, biedt verdere mogelijkheden.

11.5 Mediation

Grensoverschrijdende mediation wordt in 30 uitspraken genoemd; in 16 daarvan had zij niet tot een overeenkomst geleid, en in andere was zij afgewezen of niet gestart. In één zaak leverde mediation een 'spiegelovereenkomst' op die zowel het scenario van terugkeer als dat van niet-terugkeer regelde; omdat geen van beide ouders de rechter had verzocht daarover te beslissen, deed de rechter dat niet.[156] Mediation kan in ontvoeringszaken van grote waarde zijn. Waar huiselijk geweld wordt gesteld, benadrukken internationale richtlijnen het belang van screening op geweld en machtsongelijkheid

[153] Rb. Den Haag 25 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18246; Rb. Den Haag 6 augustus 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:25713.

[154] HCCH, *Conclusions & Recommendations* of the Eighth Meeting of the Special Commission (2023) (hiervoor), C&R nrs. 23 en 33.

[155] Hof Den Haag 18 maart 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:586; Hof Den Haag 15 juni 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1714; Hof Den Haag 14 februari 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:296; Hof Den Haag 22 augustus 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2254; Hof Den Haag 27 november 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:3229; Hof Den Haag 24 februari 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:467; Hof Den Haag 22 maart 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:472; Hof Den Haag 30 april 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:893. De drie weigeringen zonder vastgelegde toezending zijn Rb. Den Haag 5 februari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:1628; Hof Den Haag 31 augustus 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2675; en Rb. Den Haag 31 januari 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:1032.

[156] Rb. Den Haag 19 maart 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:9891.

voordat mediation wordt aangeboden, en van aanpassing van het proces daaraan.[157] De uitspraken geven niet aan of zo'n screening heeft plaatsgevonden; het vastleggen daarvan zou helpen te laten zien dat het aanbod van mediation is afgestemd op de omstandigheden van het geval.

[157] HCCH, *Guide to Good Practice under the Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction – Mediation* (Den Haag, 2012), in het bijzonder de bespreking van mediation in zaken met stellingen van huiselijk geweld.

12 Mensenrechten en artikel 20

12.1 Artikel 20: een restwaarborg

Artikel 20 werd in 22 van de 93 uitspraken ingeroepen. In 19 daarvan oordeelde de rechter dat niet aan de vereisten was voldaan; in de overige drie kwam de rechter niet aan die grond toe of werd daarover niet afzonderlijk beslist. Artikel 20 heeft in de onderzochte periode dus niet als zelfstandige grond voor weigering van de teruggeleiding gediend. Dit bevestigt dat in de Nederlandse praktijk bescherming tegen de risico's die met huiselijk geweld samenhangen via artikel 13 lid 1 sub b wordt gerealiseerd, en dat artikel 20 functioneert als een uitzonderlijke restwaarborg – zoals de opstellers van het Verdrag hebben beoogd. Argumenten die onder artikel 20 werden aangevoerd, werden regelmatig geacht samen te vallen met de beoordeling van het ernstig risico. In een Tsjechische zaak uit 2026 bijvoorbeeld overwoog de rechtbank dat argumenten op grond van de artikelen 3 en 8 EVRM en artikel 19 IVRK, aangevoerd onder artikel 20, werden gedekt door haar beoordeling onder artikel 13 lid 1 sub b.[158]

12.2 EVRM en IVRK

Een argument op grond van het EVRM, het IVRK of het Verdrag van Istanbul werd in 31 uitspraken aangevoerd of toegepast. De reacties van de rechters volgen drie hoofdlijnen.

- **Integratie in het verdragskader.** De belangen die door artikel 8 EVRM en het IVRK worden beschermd, zijn al in het Verdrag en zijn uitzonderingen belichaamd, zodat daarnaast geen afzonderlijke beoordeling nodig is.[159]
- **Onderbouwing.** Het argument werd onvoldoende gespecificeerd of onderbouwd geacht.[160]
- **Het aangewezen forum.** Een volledige beoordeling van het belang van het kind hoort thuis in de gezagsprocedure in de staat van de gewone verblijfplaats.[161]

Naar de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens wordt in een beperkt aantal uitspraken verwezen: *Neulinger en Shuruk* en *X t. Letland* in enkele, *G.N. t. Polen* één keer en – als recent voorbeeld – *M.P. e.a. t. Griekenland* (2025), waarop het hof zich in 2025 baseerde bij de beoordeling van het gewicht dat aan de mening van een jong kind moet worden toegekend.[162] De Nederlandse uitspraken geven in de regel specifieke redenen ten aanzien van de aangevoerde stellingen, in lijn met de procedurele maatstaf van *X t. Letland*; een uitdrukkelijke verwijzing naar die maatstaf – dat verdedigbare stellingen van ernstig risico daadwerkelijk moeten worden onderzocht en specifiek gemotiveerd – zou de beoordeling in zaken met huiselijk geweld nuttig kunnen kaderen.

[158] Rb. Den Haag 9 juli 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:22227.

[159] Rb. Den Haag 26 juni 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:7335; zie ook Hof Den Haag 16 februari 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:259, r.o. 5.20 (teruggeleiding op grond van het Verdrag is als zodanig niet in strijd met art. 3 lid 1 IVRK, met verwijzing naar de conclusie van A-G Strikwerda).

[160] Bijv. Hof Den Haag 22 maart 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:798; Hof Den Haag 3 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:758; Hof Den Haag 12 februari 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:279; Hof Den Haag 25 januari 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:103.

[161] Hof Den Haag 26 oktober 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:2063.

[162] Rb. Den Haag 26 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:751 en Hof Den Haag 22 maart 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:472 (*Neulinger*); Hof Den Haag 31 mei 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1666 (*X t. Letland*, ingeroepen door de moeder); Hof Den Haag 12 september 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2625 (*G.N. t. Polen*); Hof Den Haag 13 oktober 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2221 (EHRM 9 september 2025, *M.P. e.a. t. Griekenland*, nr. 2068/24).

12.3 Het Verdrag van Istanbul

Het Verdrag van Istanbul werd in zes uitspraken door een partij ingeroepen en in één door de rechter ambtshalve genoemd; in zeven andere uitspraken wordt vermeld dat er geen beroep op was gedaan.[163] In de onderzochte uitspraken leidde het beroep erop niet tot een andere uitkomst. Er zijn drie redeneerlijnen te onderscheiden.

- **De staat van terugkeer is evenzeer gebonden.** Het beroep werd verworpen omdat de staat van terugkeer zelf aan het Verdrag van Istanbul gebonden is (België), of, net als Nederland, partij is bij het Verdrag van Istanbul, het EVRM en het IVRK (Portugal).[164] In de Belgische zaak verwierp het hof ook het argument van de moeder dat de restrictieve uitleg van artikel 13 lid 1 sub b op zichzelf onverenigbaar is met het Verdrag van Istanbul.
- **Eerst moeten de feiten vaststaan.** Waar het geweld niet is komen vast te staan, komen de bepalingen van het Verdrag niet in beeld.[165] In een Spaanse zaak verwierp het hof een beroep op artikel 31 van het Verdrag van Istanbul met de overweging dat teruggeleiding "aldus geen schending van de internationale verdragen [zal] opleveren", omdat de moeder met het kind kon terugkeren, er in Spanje adequate voorzieningen bestonden en de Raad de Spaanse autoriteiten zou inlichten.[166]
- **Een interpretatiekader.** In 2026 merkte de rechtbank ambtshalve op dat artikel 20 *"moet worden gezien in samenhang met het Verdrag van Istanbul dat staten verplicht om geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld te voorkomen, slachtoffers te beschermen en daders te vervolgen"* , terwijl zij vaststelde dat de zaak niet uitzonderlijk was.[167]

De laatste van deze benaderingen wijst op de meerwaarde die het Verdrag van Istanbul in teruggeleidingsprocedures kan bieden – niet als zelfstandige weigeringsgrond, maar als interpretatiekader voor de beoordeling onder artikel 13 lid 1 sub b. De artikelen 31 en 51 van het Verdrag van Istanbul vragen erom dat bij beslissingen over gezag en omgang rekening wordt gehouden met geweldsincidenten, en om een individuele beoordeling van het risico op herhaald geweld. Het feit dat de staat van terugkeer aan dezelfde verplichtingen gebonden is, biedt een solide basis voor wederzijds vertrouwen; de nadruk die het Verdrag van Istanbul legt op individuele risicotaxatie, suggereert dat dit vertrouwen het best concreet inhoud kan krijgen door te kijken naar de bescherming die voor de betrokken ouder en het betrokken kind daadwerkelijk beschikbaar zal zijn (paragraaf 10.4).

12.4 Positieve verplichtingen en secundaire victimisatie

Of terugkeer de terugkerende ouder of het kind zou blootstellen aan hernieuwde victimisatie – onder meer via strafvervolging van een ouder die voor geweld is gevlucht – werd in drie uitspraken uitdrukkelijk, gedeeltelijk, overwogen: de Franse zaak, waarin de moeder arrestatie riskeerde en de vader geen garanties bood, en de Israëlische zaak, in beide instanties, waarin het risico van hernieuwd geweld zonder effectieve rechtsbescherming werd overwogen.[168] In zes uitspraken werd het argument

[163] Ingeroepen door een partij: Hof Den Haag 6 november 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3878; Hof Den Haag 15 september 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1738; Rb. Den Haag 22 juli 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:14296; Hof Den Haag 8 september 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:1827; Hof Den Haag 5 februari 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:188; Hof Den Haag 16 juli 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:2622. Ambtshalve door de rechter genoemd: Rb. Den Haag 27 mei 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:17375.

[164] Hof Den Haag 15 september 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1738; Hof Den Haag 16 juli 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:2622.

[165] Hof Den Haag 8 september 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:1827.

[166] Hof Den Haag 5 februari 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:188, r.o. 5.17.

[167] Rb. Den Haag 27 mei 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:17375.

[168] Hof Den Haag 27 november 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:3229; Rb. Den Haag 25 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18246; Hof Den Haag 13 november 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2410.

aangevoerd zonder te worden aanvaard; in een Spaanse zaak bijvoorbeeld wees de moeder op het risico van hertraumatisering van haarzelf en het oudste kind.[169] In de overige uitspraken kwam de vraag in de motivering niet aan de orde. De voorkoming van secundaire victimisatie is een centraal aandachtspunt van het Verdrag van Istanbul, en uitdrukkelijke aandacht daarvoor in de risicobeoordeling zou helpen de teruggeleidingsbeslissing te verbinden met de positieve verplichtingen van de staat jegens slachtoffers van geweld.

[169] Hof Den Haag 5 februari 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:188.

13 Toetsing in hoger beroep

13.1 Uitkomsten in hoger beroep

Tweeënveertig procedures bereikten het Gerechtshof Den Haag. Een vergelijking van de uitkomst in eerste aanleg – zoals gepubliceerd, of zoals weergegeven in de uitspraak in hoger beroep wanneer de beslissing in eerste aanleg niet beschikbaar is – met de uitkomst in hoger beroep geeft het beeld van Tabel 14. Het hof bekrachtigde de uitkomst in 31 hoger beroepen en draaide haar in 11 om (26%).

Tabel 14. Uitkomst in eerste aanleg en uitkomst in hoger beroep (paren, n = 42)

Eerste aanleg	Hoger beroep: teruggeleiding gelast	Hoger beroep: teruggeleiding geweigerd	Totaal
Teruggeleiding gelast	24	**7**	31
Teruggeleiding geweigerd	**4**	7	11
Totaal	28	14	42

Omkeringen vetgedrukt. De bekrachtigde beslissingen omvatten er vier met wijzigingen (kosten, datum van teruggeleiding, voogdij, of op andere gronden).

13.2 Het patroon van omkeringen

De elf omkeringen laten een duidelijk patroon zien. Alle zeven omkeringen van *teruggeleiding gelast* naar *teruggeleiding geweigerd* gingen samen met een nieuwe beoordeling van het geweld, het risico of de adequaatheid van de bescherming; bij geen van de vier omkeringen van *teruggeleiding geweigerd* naar *teruggeleiding gelast* was dat het geval (Tabel 15).

Tabel 15. De elf omkeringen in hoger beroep

Uitspraak in hoger beroep (staat van terugkeer)	Richting	Wat veranderde in hoger beroep
Hof Den Haag 18 mrt. 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:586 (Bulgarije)	Gelast → geweigerd	Naar aanleiding van het rapport van de Raad stelde het hof vast dat het kind bang was voor zijn vader en van zijn moeder gescheiden zou worden; adequate voorzieningen konden niet worden vastgesteld
Hof Den Haag 15 jun. 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1714 (België)	Gelast → geweigerd	Een nieuw rapport van de Raad; de kwetsbaarheid van de kinderen, blootstelling aan ruzies tussen de ouders, en het ontbreken van huisvesting of hulpverlening
Hof Den Haag 22 aug. 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2254 (Duitsland)	Gelast → geweigerd	Een nieuw rapport van de gecertificeerde instelling; het kind ernstig aangedaan en het huishouden van de moeder onveilig
Hof Den Haag 10 apr. 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990 (Marokko)	Gelast → geweigerd	Anders dan de rechtbank achtte het hof de verhalen van de kinderen authentiek; risico van detentie van de moeder
Hof Den Haag 24 feb. 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:467 (België)	Gelast → geweigerd	Het kind opnieuw gehoord; acute psychische nood en doodswensen
Hof Den Haag 27 okt. 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:2066 (Algerije)	Gelast → geweigerd	De kinderen gehoord door de voltallige kamer; het verhaal van het oudste kind over slagen authentiek bevonden

Uitspraak in hoger beroep (staat van terugkeer)	Richting	Wat veranderde in hoger beroep
Hof Den Haag 30 apr. 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:893 (Polen)	Gelast → geweigerd	De psychische crisis van de moeder en de hechting van het jonge kind (beslissing in eerste aanleg niet gepubliceerd)
Hof Den Haag 12 sep. 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2625 (Iran)	Geweigerd → gelast	De integratie-uitzondering (art. 12 lid 2) niet van toepassing; de stellingen van de vader (dat de moeder het kind had geslagen; risico's verbonden aan de bekering van het kind) onvoldoende geacht om een ernstig risico aan te tonen
Hof Den Haag 3 apr. 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:758 (Spanje)	Geweigerd → gelast	De gewone verblijfplaats van de zuigelingen geacht in Spanje te liggen
Hof Den Haag 9 feb. 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:213 (Polen)	Geweigerd → gelast	De bezwaren van de kinderen niet gehonoreerd; het gestelde geweld niet bevestigd door onafhankelijke bronnen; art. 27 lid 3 Brussel II-ter (beslissing in eerste aanleg niet gepubliceerd)
Hof Den Haag 3 dec. 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2718 (Thailand)	Geweigerd → gelast	Nieuw materiaal van de Thaise rechter: de vader had gezamenlijk gezag (art. 3)

Twee mechanismen verklaren de omkeringen richting weigering. Het eerste is **nieuwe informatie**: een nieuw rapport van de Raad voor de Kinderbescherming of van de gecertificeerde instelling, of nieuwe rapporten van de bijzondere curator. Omdat het hoger beroep een herbeoordeling *ex nunc* is, kunnen ontwikkelingen na de beslissing in eerste aanleg – waaronder een verslechtering van de toestand van het kind – in aanmerking worden genomen. Het tweede is **het horen van het kind**: in verschillende omkeringen hoorde het hof de kinderen zelf, in sommige gevallen met de voltallige kamer, en kwam het tot een ander oordeel over de authenticiteit van hun verhalen.[170] De omkeringen richting teruggeleiding draaiden daarentegen om drempelvragen – gewone verblijfplaats, gezagsrechten, de integratie-uitzondering – of om de bezwaren van de kinderen, en niet om een ander oordeel over het gestelde geweld.

Bescherming zelf speelt een rol in drie van de zeven omkeringen richting weigering. In elk daarvan oordeelde het hof dat niet was komen vast te staan dat adequate voorzieningen in de zin van artikel 11 lid 4 Brussel II-bis waren getroffen: in een Bulgaarse zaak uit 2015, nadat de poging van de Raad om via de Centrale Autoriteit zijn Bulgaarse tegenhanger te bereiken geen samenwerking had opgeleverd; in een Belgische zaak uit 2016, nadat de gezinsvoogd had vastgesteld dat moeder en kinderen niet voor huisvesting waren aangemeld en dat een plaats in de crisisopvang onzeker was; en in een zaak uit 2018, omdat er geen contact was geweest tussen de Nederlandse en de buitenlandse jeugdzorg en in de staat van terugkeer geen maatregel was genomen. In twee van de drie had de rechtbank op bescherming in de staat van terugkeer vertrouwd – een brief van de Bulgaarse instantie voor maatschappelijke bijstand samen met de veronderstelde overdracht van een Nederlandse ondertoezichtstelling, en de bereidheid van het Duitse Jugendamt om op te treden, doorgegeven via de advocaat van de verzoeker; in de derde had zij de vraag niet besproken.[171] In deze hoger beroepen berustte de beoordeling van bescherming op concrete informatie over de staat van terugkeer (zie ook paragraaf 10.2).

[170] Hof Den Haag 10 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990; Hof Den Haag 24 februari 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:467; Hof Den Haag 27 oktober 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:2066.

[171] Hof Den Haag 18 maart 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:586, r.o. 20 en 24 (eerste aanleg: ECLI:NL:RBDHA:2015:1822); Hof Den Haag 15 juni 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:1714, r.o. 13 (eerste aanleg: ECLI:NL:RBDHA:2016:4758); Hof Den Haag 22 augustus 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2254, r.o. 17–18 (eerste aanleg: ECLI:NL:RBDHA:2018:8810).

13.3 Reikwijdte van de toetsing

De toetsing in hoger beroep neemt drie vormen aan, in ongeveer vergelijkbare verhoudingen: een volledige herbeoordeling, vaak *ex nunc* en op basis van nieuw materiaal (17 hoger beroepen); een eigen beoordeling die tot dezelfde conclusie komt als de rechtbank (9); en de overname van de motivering van de rechtbank, vaak in de formule dat het hof *"de gronden overneemt en deze tot de zijne maakt"* (16).[172] De beoordeling van het geweld, het risico of de beschikbare bescherming veranderde in hoger beroep in 9 zaken: de zeven omkeringen richting weigering, één hoger beroep waarin het hof een weigering op andere en uitgebreidere gronden bekrachtigde, en één waarin het hof een strengere opvatting over de feiten had dan de rechtbank – het achtte huiselijk geweld niet vastgesteld waar de rechtbank voldoende aanwijzingen daarvoor had gevonden – zonder dat de uitkomst veranderde.[173]

13.4 Het hof en de rechtsontwikkeling

De rechtspraak in hoger beroep vormt de dogmatische ruggengraat van de Nederlandse benadering: het steunen op de rechtspraak van de Hoge Raad, de restrictieve uitleg van artikel 13 lid 1 sub b, het vereiste van een verband tussen het geweld en een risico voor het kind, en de redenering op de veronderstelling dat het geweld vaststond, zijn op het niveau van het hof stevig verankerd (Tabel 6). Tegelijkertijd functioneert het hoger beroep als een werkelijk correctief in de richting van bescherming wanneer nieuwe feiten aan het licht komen of wanneer de stem van het kind opnieuw wordt gehoord.

Omdat cassatie in teruggeleidingsprocedures op grond van het Verdrag in beginsel is uitgesloten, is het Gerechtshof Den Haag in de praktijk het gerecht dat de rechtsontwikkeling op dit terrein vormgeeft. Verschillende vragen die in dit rapport naar voren komen – hoe blootstelling aan geweld moet worden beoordeeld, hoe dwingende controle binnen een summiere procedure kan worden vastgesteld, welke mate van verificatie van beschermende maatregelen is vereist, en welke rol artikel 27 lid 5 Brussel II-ter en het HKBV kunnen spelen – lenen zich voor richtinggevende overwegingen op het niveau van het hof, die de consistentie en voorspelbaarheid van beslissingen in eerste aanleg verder zouden bevorderen.

[172] Bijv. Hof Den Haag 31 mei 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1666; Hof Den Haag 10 augustus 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2098; Hof Den Haag 6 november 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3878 (over art. 13 lid 1 sub b).

[173] Hof Den Haag 25 maart 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:710; Hof Den Haag 15 september 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1738.

14 Het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996: een instrument met onbenut potentieel

14.1 Wat het HKBV biedt in teruggeleidingszaken

Het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 is mede ontworpen als aanvulling op het HKOV. Vier groepen bepalingen zijn rechtstreeks relevant voor teruggeleidingsprocedures waarin huiselijk geweld speelt:[174]

- **Bevoegdheid.** De bevoegdheid ten gronde inzake ouderlijke verantwoordelijkheid blijft na een ongeoorloofde overbrenging bij de staat van de gewone verblijfplaats (artikel 7), zodat de teruggeleidingsrechter niet over het gezag beslist.
- **Spoedeisende beschermende maatregelen.** In alle spoedeisende gevallen kunnen de autoriteiten van de staat waar het kind zich bevindt de noodzakelijke beschermende maatregelen nemen (artikel 11). Zulke maatregelen vervallen zodra de autoriteiten van de staat van de gewone verblijfplaats de door de situatie vereiste maatregelen hebben genomen.
- **Erkenning en tenuitvoerlegging.** Maatregelen die op grond van artikel 11 zijn genomen, worden in alle andere verdragsstaten van rechtswege erkend (artikel 23), hun erkenning kan vooraf worden vastgesteld (artikel 24), en zij kunnen in de staat van terugkeer uitvoerbaar worden verklaard (artikel 26).
- **Samenwerking.** Centrale Autoriteiten werken samen en vergemakkelijken de communicatie (artikelen 30–31); bij de staat van de gewone verblijfplaats kan een rapport over de situatie van het kind worden opgevraagd (artikel 32); autoriteiten die een maatregel overwegen, kunnen een andere staat om relevante informatie verzoeken (artikel 34); en wanneer een kind aan ernstig gevaar is blootgesteld, moeten de autoriteiten de andere staat inlichten over het gevaar en de genomen maatregelen (artikel 36).

Artikel 50 bepaalt dat het HKBV het HKOV onverlet laat, maar dat niets eraan in de weg staat dat de bepalingen ervan worden ingeroepen om de terugkeer van een kind te verkrijgen of omgang te regelen. De HCCH Guide to Good Practice wijst uitdrukkelijk op de artikelen 11, 23 en 26 als middel om de spoedige en veilige terugkeer van het kind door middel van beschermende maatregelen te vergemakkelijken.[175] Beschermende maatregelen op grond van het HKBV waren een sessieonderwerp op beide HCCH-fora over huiselijk geweld (2024 en 2025).[176]

Tussen EU-lidstaten (behalve Denemarken) heeft de Verordening Brussel II-ter voorrang op het HKBV. Het functionele equivalent is artikel 27 lid 5 juncto artikel 15 Brussel II-ter: de rechter die de teruggeleiding beveelt, kan voorlopige, met inbegrip van beschermende, maatregelen nemen om het kind tegen het ernstige risico te beschermen, en zulke maatregelen circuleren op grond van de Verordening. Voor terugkeer naar verdragsstaten buiten de EU en naar Denemarken is het HKBV rechtstreeks van toepassing.[177]

[174] Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 (hiervoor), art. 7, 11, 23, 24, 26, 30–36 en 50.

[175] *Guide to Good Practice*, par. 48; zie ook par. 5.

[176] HCCH-Forum 2024, programma, sessie 7 ('Risk assessment and protective measures (incl. benefits of the 1996 Convention)'), https://assets.hcch.net/docs/ea0289ae-5164-4e21-9a17-b2870e209050.pdf; Tweede HCCH-Forum 2025 (hiervoor).

[177] Brussel II-ter (hiervoor), art. 2 lid 1, 15, 27 lid 5 en 97.

14.2 Beschikbaarheid in de onderzochte procedures

De rechtsgrondslag voor grensoverschrijdende beschermende maatregelen was in de grote meerderheid van de onderzochte procedures beschikbaar. Van de 59 procedures betroffen er 43 een staat van terugkeer die partij is bij het HKBV. Daarvan betroffen er 38 EU-lidstaten, waar het regime van Brussel II-bis of II-ter van toepassing was, en vijf verdragsstaten van het HKBV buiten de EU – Australië (twee), Servië, Marokko en Denemarken – waar het HKBV rechtstreeks van toepassing was. Dertien procedures betroffen staten die geen partij zijn bij het HKBV (Iran, de Verenigde Staten, Chili, Suriname, Israël, Thailand, Algerije, Gambia en de Verenigde Arabische Emiraten).[178]

14.3 Het HKBV in de uitspraken

Naar het HKBV wordt in drie van de 93 uitspraken verwezen (Tabel 16). In alle drie werd het voor hetzelfde doel toegepast: om op grond van artikel 16 het recht te bepalen dat de ouderlijke verantwoordelijkheid beheerst, en daarmee of de overbrenging of achterhouding ongeoorloofd was in de zin van artikel 3 HKOV. De bepalingen ervan over bevoegdheid, spoedeisende beschermende maatregelen (artikel 11), erkenning en uitvoerbaarheid (artikelen 23–26) en samenwerking hebben in de motivering van de uitspraken tot nu toe geen rol gespeeld.

Tabel 16. Verwijzingen naar het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 in de uitspraken

Uitspraak	Bepaling	Gebruik
Rb. Den Haag 31 jan. 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:1032 (Tsjechië; teruggeleiding geweigerd)	Art. 16	Door de rechtbank toegepast om vast te stellen dat Tsjechisch recht bepaalt wie het gezag heeft: *"Artikel 16 van het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996 (HKV), waarbij Tsjechië partij is, bepaalt dat de vraag wie belast is met het gezag (…) moet worden beantwoord aan de hand van het Tsjechisch recht"*.
Rb. Den Haag 26 jun. 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:7335 (Australië; teruggeleiding gelast)	Art. 16	De rechtbank merkte op dat art. 16 HKBV *"niet tot een ander oordeel leidt"*: Australisch recht beheerst de vraag naar het gezamenlijk gezag.
Hof Den Haag 19 okt. 2020, ECLI:NL:GHDHA:2020:2020 (uitgaande zaak uit de Verenigde Arabische Emiraten; teruggeleiding gelast)	Art. 16 lid 4	Door het hof toegepast (r.o. 5.10): toen de gewone verblijfplaats van de kinderen naar Nederland verhuisde, verkreeg de moeder naar Nederlands recht gezamenlijk ouderlijk gezag, zodat de vader zich niet op Syrisch recht kon beroepen om eenhoofdig gezag te claimen.

Fragmenten overgenomen uit de gepubliceerde uitspraken.

14.4 Het potentieel van het HKBV

Het HKBV biedt een antwoord op een van de centrale vragen uit hoofdstuk 10: hoe bescherming in de staat van terugkeer concreet, verifieerbaar en afdwingbaar kan worden gemaakt. In een zaak waarin een ernstig risico verdedigbaar is maar mogelijk kan worden ondervangen, zou artikel 11 de Nederlandse rechter in staat stellen spoedeisende maatregelen te nemen – bijvoorbeeld een maatregel die contact met of benadering van de terugkerende ouder en het kind verbiedt, of die bepaalt dat het kind in afwachting van een beslissing van de rechters van de staat van de gewone verblijfplaats onder de zorg van de terugkerende ouder blijft. Zulke maatregelen worden in de staat van terugkeer van rechtswege erkend en kunnen daar uitvoerbaar worden verklaard. Het Verdrag voorziet ook in de kanalen waarlangs de Nederlandse rechter of de Raad voor de Kinderbescherming een rapport over de situatie van het kind (artikel 32) of informatie die relevant is voor de bescherming van het kind (artikel 34) kan opvragen, en waarlangs een ernstig gevaar voor het kind formeel aan de autoriteiten van de andere staat kan worden gemeld (artikel 36). Dat laatste biedt een stevige rechtsgrondslag voor de bestaande praktijk van zorgmeldingen.

[178] HCCH-statustabel van het HKBV (geraadpleegd op 28 september 2026).

Drie kanttekeningen zijn op hun plaats. Ten eerste zijn maatregelen op grond van artikel 11 tijdelijk en vervallen zij zodra de autoriteiten van de staat van de gewone verblijfplaats de door de situatie vereiste maatregelen hebben genomen; zij overbruggen de overgangsperiode, en dat is juist de periode van het grootste risico voor een ouder die terugkeert nadat zij voor geweld is gevlucht. Ten tweede garandeert erkenning op zichzelf geen effectieve tenuitvoerlegging, die blijft afhangen van de autoriteiten van de staat van terugkeer. Ten derde loopt voor terugkeer binnen de EU de overeenkomstige route via artikel 27 lid 5 juncto artikel 15 Brussel II-ter (paragrafen 10.5 en 10.6). Het HKBV is dus geen volledig antwoord, maar het biedt de juridische infrastructuur waarlangs beschermende voorzieningen met het kind kunnen meereizen – en, waar zulke voorzieningen onnodig of ongeschikt worden geacht, een kader om uit te leggen waarom.

De internationale agenda beweegt in dezelfde richting. In maart 2026 heeft de HCCH Council on General Affairs and Policy een werkgroep ingesteld over een mogelijk toekomstig verdrag inzake de grensoverschrijdende erkenning en tenuitvoerlegging van beschermingsbevelen, en een aanbevolen modelformulier voor samenwerkingsverzoeken op grond van het HKBV goedgekeurd.[179] Met zijn gespecialiseerde rechters, zijn Centrale Autoriteit en de Raad voor de Kinderbescherming is Nederland goed toegerust om ten volle gebruik te maken van de instrumenten die al bestaan.

[179] HCCH, CGAP, *Conclusions & Decisions* (maart 2026) (hiervoor), C&D nrs. 22–25 (REPO-werkgroep); zie ook de conclusies over het HKBV in hetzelfde document.

15 De Nederlandse praktijk en de HCCH Guide to Good Practice

15.1 De Guide als gemeenschappelijk referentiepunt

De HCCH Guide to Good Practice over artikel 13 lid 1 sub b, gepubliceerd op 9 maart 2020, is ontwikkeld door een werkgroep van rechters, deskundigen van Centrale Autoriteiten en andere specialisten uit een breed scala aan rechtsstelsels. Zij beoogt een consistente toepassing van de uitzondering wegens ernstig risico in de verdragsstaten te bevorderen, en was het referentiepunt waaraan het Forum van Fortaleza in 2025 vijf jaar rechterlijke praktijk toetste.[180] De Guide is niet bindend en laat uitdrukkelijk ruimte voor de procedurele tradities van elke staat. Haar waarde ligt in het bieden van een gedeeld vocabulaire en een gedeelde analytische structuur voor een vraag die elke verdragsstaat in dezelfde verdragstermen moet beantwoorden.

De Nederlandse uitspraken plaatsen hun motivering primair binnen het kader dat de Hoge Raad heeft ontwikkeld – vooral zijn beschikkingen van 20 januari 2006 en 9 december 2011 – en, in sommige gevallen, het Toelichtend Rapport van Pérez-Vera en de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en het Hof van Justitie van de Europese Unie. Geen van de 93 uitspraken verwijst bij naam naar de Guide. Elders is de Guide een vast referentiepunt geworden: in Engeland en Wales werd er tussen 2020 en 2025 in 58 gepubliceerde zaken naar verwezen, en de rechters daar volgen haar stapsgewijze analyse; in Argentinië maken rechters er in toenemende mate gebruik van.[181] Veel van deze motivering is in lijn met de Guide. Een meer uitdrukkelijk gebruik van de Guide – bijvoorbeeld in standaardoverwegingen over de opbouw van de beoordeling onder artikel 13 lid 1 sub b – zou die overeenstemming zichtbaar maken, de Nederlandse rechtspraak verbinden met de internationale rechtsontwikkeling, en een gereed kader bieden voor de vragen waarover de rechtspraak nog in ontwikkeling is.

15.2 Vergelijking per onderdeel

Tabel 17 zet de belangrijkste aanbevelingen van de Guide naast de Nederlandse praktijk zoals die in dit rapport is gedocumenteerd.

Tabel 17. De HCCH Guide to Good Practice en de Nederlandse praktijk

Aanbeveling van de Guide	Par. Guide	Nederlandse praktijk	Beoordeling
Het risico moet 'ernstig' zijn; de uitzondering wordt restrictief toegepast	34	Consequent restrictief, op basis van de rechtspraak van de Hoge Raad; sommige uitspraken verwijzen naar 'extreme situaties'	In lijn
De bewijslast voor de uitzondering rust op degene die zich tegen teruggeleiding verzet	51	Toegepast als onderbouwing tegenover een gemotiveerde betwisting	In lijn
Stap 1: nagaan of de stellingen van zodanige aard en voldoende gedetailleerd en inhoudelijk zijn dat zij een ernstig risico *zouden kunnen* opleveren	40	Terug te zien in uitspraken die redeneren op de veronderstelling dat het geweld vaststond (Tabel 6), en in uitspraken die betwiste feiten in het midden laten; in veel uitspraken begint de analyse met de vraag of de feiten vaststaan	Grotendeels in lijn; ruimte voor een meer uitdrukkelijke structuur

[180] HCCH, Tweede Forum 2025 (hiervoor), programmasessies over de toepassing van de Guide to Good Practice gedurende vijf jaar.
[181] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 119 en 155.

Aanbeveling van de Guide	Par. Guide	Nederlandse praktijk	Beoordeling
Stap 2: vaststellen of het ernstig risico is aangetoond, gelet op het geheel van de omstandigheden, met inbegrip van beschermende maatregelen	41–42	Beschermende maatregelen worden in de regel in algemene termen beoordeeld wanneer de teruggeleiding wordt gelast en concreet wanneer zij wordt geweigerd	Ruimte voor verdere ontwikkeling
Schade aan de ontvoerende ouder kan een ernstig risico voor het kind opleveren wanneer zij het vermogen van de ouder om voor het kind te zorgen aanzienlijk aantast	33	Functioneel aanwezig in uitspraken die zich richten op de scheiding van het kind van de primaire verzorger (arrestatie, detentie, verblijf, psychische gezondheid); minder vaak verwoord in verband met geweld	Gedeeltelijk in lijn
Huiselijk geweld kan het kind rechtstreeks schaden of via blootstelling aan geweld tegen de ouder	57	Blootstelling gesteld in 34 uitspraken en in 21 als feitelijke vraag behandeld	Ruimte voor verdere ontwikkeling
Bewijs van huiselijk geweld alleen is niet voldoende; het gaat om het effect op het kind na terugkeer	58	Sterk terug te zien in het vereiste van een verband tussen geweld en risico voor het kind	In lijn; een uitdrukkelijke beoordeling van blootstelling en zorgcapaciteit zou dit vervolledigen
Waar geweld vaststaat, nagaan of rechtsbescherming en politie- en sociale diensten beschikbaar en adequaat zijn, bijv. gelet op eerdere overtredingen van beschermingsbevelen	59	Beschikbaarheid doorgaans afgeleid uit EU-lidmaatschap, verdragsverplichtingen of het bestaan van diensten	Ruimte voor verdere ontwikkeling
De uitzondering wegens ernstig risico is toekomstgericht; gedrag in het verleden informeert de voorspelling	35–37	De waarschijnlijkheid van voortgezet geweld in 6 uitspraken uitdrukkelijk en in 13 gedeeltelijk besproken	Ruimte voor verdere ontwikkeling
Beschermende maatregelen in ruime zin: juridisch, huisvesting, financieel, gezondheid, opvang, politie	43	Maatregelen bestaan vooral uit toezeggingen, zorgmeldingen en Nederlandse voogdij om de teruggeleiding veilig te stellen	Gedeeltelijk in lijn
Maatregelen moeten beschikbaar en direct toegankelijk zijn; zij moeten mogelijk vóór de terugkeer worden getroffen	44	Toegankelijkheid beoordeeld in 5 uitspraken; uitvoering vóór terugkeer vastgelegd in 1	Ruimte voor verdere ontwikkeling
Doeltreffendheid hangt af van afdwingbaarheid; vrijwillige toezeggingen zijn niet gemakkelijk afdwingbaar	47	Toezeggingen doorgaans aanvaard zoals gedaan; afdwingbaarheid besproken in 1 uitspraak	Ruimte voor verdere ontwikkeling
Het HKBV kan de spoedige en veilige terugkeer van het kind door middel van beschermende maatregelen vergemakkelijken (art. 11, 23, 26)	48	Tot nu toe alleen toegepast om het recht te bepalen dat de ouderlijke verantwoordelijkheid beheerst (art. 16)	Onbenut potentieel
Bewijs beperkt tot wat relevant is; voortvarende procedure; informatie over de sociale achtergrond van het kind via de Centrale Autoriteit	50–53	Voortvarende procedure met intensieve participatie van het kind; informatie uit de staat van terugkeer een enkele keer ingewonnen	Grotendeels in lijn; ruimte voor meer gestructureerde informatieverzoeken

Paragraafnummers verwijzen naar de Guide to Good Practice.

15.3 Beoordeling

Uit de vergelijking komen drie conclusies naar voren. Ten eerste is de Nederlandse praktijk wat betreft **de drempel en de bewijslast** volledig in lijn met de Guide. Ten tweede is de overeenstemming wat betreft **de opbouw van de analyse** gedeeltelijk. Het tweestappenmodel van de Guide is erop gericht te waarborgen dat de rechter, waar stellingen voldoende gedetailleerd en ernstig zijn, overgaat tot een concrete beoordeling van de beschikbare bescherming, in plaats van de zaak te beslissen op feiten die binnen de summiere procedure niet kunnen worden opgehelderd. Verschillende Nederlandse uitspraken volgen deze weg – bijvoorbeeld door betwiste feiten in het midden te laten en zich te richten op de situatie van het kind na terugkeer – terwijl andere de zaak beslissen in het stadium van de vaststelling van de feiten of van het verband met het kind, zodat beschermende maatregelen alleen in algemene termen aan de orde komen. Ten derde bieden, wat betreft **beschermende maatregelen**, de nadruk van de Guide op toegankelijkheid, afdwingbaarheid en doeltreffendheid, haar aanwijzingen over toezeggingen en haar verwijzing naar het HKBV aanzienlijke ruimte voor verdere ontwikkeling van de Nederlandse praktijk.

Verschillende recente uitspraken wijzen in de richting die de Guide en de internationale fora zijn ingeslagen: de Israëlische zaak uit 2025, waarin beide instanties de concrete aanbiedingen voor de bescherming, het verblijf en de huisvesting van de moeder onderzochten en uitlegden waarom die niet effectief zouden zijn; de uitdrukkelijke aandacht voor dwingende controle en het gebruik van een gestructureerd risicotaxatie-instrument (paragraaf 6.5); en teruggeleidingsbeslissingen waarin de Raad voor de Kinderbescherming een concrete overdracht aan benoemde diensten regelde. Door de Guide tot een uitdrukkelijk referentiepunt te maken – in de motivering van uitspraken en in praktijkgerichte publicaties zoals die welke binnen dit project zijn ontwikkeld – zouden deze ontwikkelingen kunnen worden bestendigd en deel kunnen gaan uitmaken van een consistente benadering.

16 Verdere patronen in de rechtspraak

De rechtspraak maakt verschillende verdere observaties mogelijk die buiten de onderzoeksvragen van het project vallen, maar daarop wel rechtstreeks betrekking hebben.

16.1 De strafrechtelijke dimensie van teruggeleiding

In ten minste 14 van de 59 procedures speelde het strafrecht een rol: een door de achtergebleven ouder ingediende strafklacht wegens ontvoering, een Europees aanhoudingsbevel, een verwachte arrestatie of detentie na terugkeer, een door de ontvoerende ouder verzochte voorwaarde van niet-vervolging, of een toezegging van de achtergebleven ouder om een klacht in te trekken. In 13 van deze procedures was de ontvoerende ouder de moeder.[182] In één zaak was de moeder tijdens de teruggeleidingsprocedure in Nederland aangehouden op verzoek van de Franse autoriteiten; in een andere was de inverzekeringstelling van de moeder in Nederland geschorst onder de voorwaarde dat zij het land niet zou verlaten.[183]

De strafrechtelijke dimensie werkt in twee richtingen. Waar arrestatie of detentie na terugkeer waarschijnlijk is, behoort dat tot de omstandigheden die het meest consequent tot een weigering leiden, omdat het kind daardoor van de primaire verzorger zou worden gescheiden (paragraaf 6.7). Waar de achtergebleven ouder aanbiedt een klacht in te trekken, wordt het aanbod doorgaans als beschermende voorziening behandeld – hoewel, zoals de Marokkaanse zaak laat zien, een dergelijke toezegging het risico van vervolging niet noodzakelijkerwijs wegneemt, omdat dat afhangt van het openbaar ministerie.[184] Voor een moeder die voor geweld is gevlucht, is het risico van vervolging tegelijk een gevolg van de vlucht en een praktische belemmering voor een veilige terugkeer. Het verdient uitdrukkelijke aandacht in de risicobeoordeling en, waar relevant, bij de keuze van beschermende maatregelen en in de communicatie met de autoriteiten van de staat van terugkeer. Dezelfde zorg werd geuit op het Tweede HCCH-Forum, waar een vertegenwoordiger van het Permanent Bureau opmerkte dat achtergebleven ouders en bevoegde autoriteiten rekening zouden moeten houden met het nadelige effect dat strafprocedures kunnen hebben op de ontvoerende ouder en diens gevoel van veiligheid, en een Schotse rechter verwees naar een beslissing uit 2025 waarin de teruggeleiding werd geweigerd omdat een aanhoudingsbevel tegen de ontvoerende ouder het kind in een ondraaglijke toestand zou brengen.[185]

16.2 Wanneer vaders het kind meenemen

In de acht procedures waarin de vader de ontvoerende ouder was, betroffen de stellingen mishandeling of verwaarlozing van het kind door de moeder, haar nieuwe partner of haar familie, of het gestelde onvermogen van de moeder om voor het kind te zorgen. In zeven daarvan werd de teruggeleiding gelast. De enige weigering betrof een Duitse zaak waarin het hof op basis van nieuwe informatie van de gecertificeerde instelling vaststelde dat het kind ernstig was aangedaan en het huishouden van de moeder, met een agressieve nieuwe partner, onveilig was.[186] De enige zaak met een omgekeerde

[182] Bijv. Hof Den Haag 20 januari 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:67; Hof Den Haag 6 februari 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:246; Hof Den Haag 18 oktober 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:3025; Hof Den Haag 27 november 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:3229; Hof Den Haag 10 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990; Hof Den Haag 25 juli 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:1400; Hof Den Haag 3 december 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2718; Rb. Den Haag 6 augustus 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:25713.

[183] Hof Den Haag 27 november 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:3229; Hof Den Haag 16 februari 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:259.

[184] Hof Den Haag 10 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3990.

[185] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 133 en 139.

[186] Hof Den Haag 22 augustus 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:2254.

constellatie is leerzaam: de vader had het kind in Nederland achtergehouden nadat de moeder bij de Duitse politie aangifte van huiselijk geweld had gedaan en naar een vrouwenopvang was gegaan. Zijn stelling dat de moeder niet voor het kind kon zorgen, werd verworpen, en de teruggeleiding werd gelast met voorlopige voogdij en een zorgmelding aan de Duitse jeugdbeschermingsautoriteiten.[187] De maatstaven die op de stellingen van vaders worden toegepast – onderbouwing tegenover een gemotiveerde betwisting en het gewicht van onafhankelijke waarnemingen – zijn dezelfde als die welke op de stellingen van moeders worden toegepast. In deze zaken wees het onafhankelijke materiaal, zoals de waarneming door de Raad van een warme relatie tussen het kind en de moeder, en schoolrapporten, in de regel van de stellingen af.

16.3 Staten die geen partij zijn bij het Verdrag

Zeven inkomende procedures betroffen staten die geen partij zijn bij het HKOV: Iran (drie), Suriname, Gambia, Algerije en de Verenigde Arabische Emiraten. De rechters pasten de criteria van het Verdrag naar analogie of als oriëntatiepunt toe en hanteerden inhoudelijk dezelfde maatstaven als in verdragszaken. Argumenten die specifiek voor deze staten golden – de rechtspositie van gescheiden vrouwen, religieuze druk, het risico van arrestatie van de moeder, de veiligheidssituatie – werden aangevoerd, soms onder artikel 20. Zij leidden tot weigering wanneer zij samengingen met een authentiek bezwaar van een kind en de scheiding van broers en zussen.[188] In deze zaken is de beoordeling van bescherming in de staat van terugkeer bijzonder veeleisend: noch de samenwerkingsmechanismen van het HKOV en het HKBV noch EU-instrumenten zijn beschikbaar, en informatie over de rechtspositie van de terugkerende ouder kan moeilijk te verkrijgen zijn.

16.4 Broers en zussen

Relaties tussen broers en zussen speelden een doorslaggevende rol in een opmerkelijk deel van de weigeringen. In zes uitspraken leidde het honoreren van het bezwaar van een ouder kind tot weigering van de teruggeleiding van een jonger broertje of zusje om hen niet te scheiden, en in één zaak was de scheiding van een kind van een autistische halfbroer die niet kon terugkeren doorslaggevend (paragraaf 6.7). Omdat bijna de helft van de uitspraken (46 van de 93) twee of meer kinderen betreft, biedt de dimensie van broers en zussen een belangrijke route naar weigering die losstaat van de stelling van geweld.

16.5 Expertise op het gebied van huiselijk geweld in teruggeleidingsprocedures

De meest recente uitspraken laten zien dat expertise op het gebied van huiselijk geweld uit het Nederlandse stelsel haar intrede doet in teruggeleidingsprocedures: meldingen van Veilig Thuis, een MASIC-risicoscreening door een gespecialiseerde instelling voor huiselijk geweld, deskundigenrapporten over dwingende controle en trauma, en de signalenwijzer femicide en intieme terreur.[189] De reacties van de rechters lopen uiteen, van het gebruik van het instrument om de beoordeling te structureren tot het toekennen van beperkt gewicht aan screenings en rapporten omdat die op de informatie van één ouder berusten. Deze ontwikkeling is veelbelovend. De volle waarde ervan kan worden benut als zulke instrumenten worden gebruikt op een wijze die het contradictoire karakter van de procedure respecteert

[187] Hof Den Haag 26 april 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:1012.

[188] Hof Den Haag 27 oktober 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:2066 (Algerije); Hof Den Haag 13 oktober 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:2221 (Iran). Voor teruggeleidingsbeslissingen zie bijv. Rb. Den Haag 8 januari 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:96 (Iran) en Rb. Den Haag 20 mei 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:9894 (Verenigde Arabische Emiraten).

[189] Hof Den Haag 8 september 2025, ECLI:NL:GHDHA:2025:1827; Rb. Den Haag 25 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18246; Hof Den Haag 5 februari 2026, ECLI:NL:GHDHA:2026:188; Rb. Den Haag 9 juli 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:22227.

– bijvoorbeeld door de andere ouder de gelegenheid te geven te reageren, en door de instrumenten te combineren met informatie uit de staat van de gewone verblijfplaats.

16.6 Andere weigeringsgronden

Toestemming of berusting werd in 39 uitspraken aangevoerd en in beide instanties van één procedure aanvaard; de gewone verblijfplaats van het kind werd in verschillende zaken betwist en was doorslaggevend in één omkering in hoger beroep; en de integratie-uitzondering werd één keer in eerste aanleg toegepast en in hoger beroep teruggedraaid.[190] In zaken met huiselijk geweld zijn deze drempelvragen van bijzonder belang, omdat zij de uitkomst kunnen bepalen voordat de stellingen van geweld worden onderzocht.

[190] Rb. Den Haag 30 juni 2016, ECLI:NL:RBDHA:2016:7893 en Hof Den Haag 31 augustus 2016, ECLI:NL:GHDHA:2016:2675 (toestemming); Hof Den Haag 3 april 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:758 (gewone verblijfplaats); Rb. Den Haag 28 juli 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:8480 en Hof Den Haag 12 september 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2625 (integratie).

17 Conclusies en aanbevelingen

17.1 Antwoorden op de onderzoeksvragen

Hoe leggen Nederlandse rechters artikel 13 lid 1 sub b uit en passen zij het toe? Nederlandse rechters passen artikel 13 lid 1 sub b restrictief toe en in lijn met de kern van de HCCH Guide to Good Practice: huiselijk geweld levert op zichzelf geen ernstig risico op, en de beoordeling is op het kind gericht. Geweld wordt in een beperkt aantal uitspraken (13 van de 93) geheel of gedeeltelijk vastgesteld geacht, en waar het wordt verondersteld, wordt het verband met een ernstig risico voor het kind vaak onvoldoende geacht; ten minste acht uitspraken redeneren uitdrukkelijk dat het gestelde geweld, *ook als* het zou vaststaan, niet zou volstaan. De blootstelling van het kind aan geweld tegen een ouder wordt niet vaak als feitelijke vraag behandeld, en patronen van dwingende controle hebben sinds 2025 hun intrede gedaan in de rechtspraak. Weigeringen worden het vaakst bereikt via de scheiding van het kind van de primaire verzorger of van broers en zussen.

Komt het begrip beschermende ontvoering in de rechtspraak voor? Het begrip wordt, in overeenstemming met de opbouw van het Verdrag, niet als juridische categorie gebruikt. Een beschermend motief, aangevoerd in 56 uitspraken, heeft gewicht waar het onderliggende geweld vaststaat en met het kind verband houdt; het werd in vier uitspraken als onderdeel van de motivering aanvaard, alle weigeringen; in drie daarvan was het geweld doorslaggevend en in één bijdragend. In de praktijk wordt beschermende ontvoering erkend als achtergrond waartegen de gevolgen van terugkeer voor de relatie van het kind met de primaire verzorger worden beoordeeld.

Hoe worden stellingen van huiselijk geweld binnen de summiere procedure beoordeeld? Bewijs dat onafhankelijk is van de eigen verklaringen van de ouders, is doorslaggevend. Waar het de stelling ondersteunde, werd artikel 13 lid 1 sub b in 11 van de 14 uitspraken aanvaard; waar het in tegengestelde richting wees, in geen van de 18; waar het ontbrak, in 4 van de 44, telkens op andere gronden dan het geweld. De instrumenten voor feitenonderzoek in de Nederlandse procedure – de bijzondere curator en de Raad voor de Kinderbescherming – zijn goed geschikt om de mening en het welzijn van het kind vast te stellen, en minder geschikt om geweld tussen de ouders in het buitenland vast te stellen.

Hoe wordt rekening gehouden met het perspectief van het kind? Kinderen worden in hoge mate betrokken: in 63 uitspraken werd een bijzondere curator benoemd, en in 49 werd het kind rechtstreeks gehoord. Op de eigen mening van het kind werd in 48 uitspraken in de motivering ingegaan; in 32 vermeldt de beslissing geen mening van het kind, meestal omdat de kinderen zeer jong waren. De verhalen van kinderen over geweld worden zorgvuldig afgewogen tegen de mogelijkheid van een loyaliteitsconflict; een rechtstreeks verhoor door de appelkamer heeft er meermaals toe geleid dat zulke verhalen als authentiek werden aanvaard en tot een andere uitkomst.

Hoe worden beschermende maatregelen gebruikt, en wordt hun effectiviteit in de staat van de gewone verblijfplaats beoordeeld? Beschermende maatregelen worden vaak besproken, maar hun beschikbaarheid, toegankelijkheid, afdwingbaarheid en grensoverschrijdende werking worden in een klein aantal uitspraken geverifieerd. De meest volledige beoordelingen van effectiviteit zijn te vinden in uitspraken waarin de teruggeleiding werd geweigerd; waar de teruggeleiding wordt gelast, wordt in de regel in meer algemene termen op bescherming vertrouwd. Teruggeleidingsbeslissingen zijn niet afhankelijk gesteld van specifieke maatregelen, en de voorzieningen waarop wordt vertrouwd, bestaan vooral uit vrijwillige toezeggingen en zorgmeldingen. In de meeste van de 36 teruggeleidingsbeslissingen die op bescherming vertrouwden, was al geoordeeld dat een ernstig risico niet was aangetoond en werd de bescherming in algemene termen besproken; zij is vastgelegd in de overwegingen en niet in het

dictum, en de vraag naar de erkenning of tenuitvoerlegging ervan in de staat van terugkeer is nog niet aan de orde gekomen. Verschillende voorzieningen die als adequate voorzieningen worden aangeduid, zijn naar hun functie praktische voorzieningen voor de reis en de aankomst. De bescherming waarop wordt vertrouwd, wordt dus geboden in vormen (nationale maatregelen, in de overwegingen vastgelegde toezeggingen, zorgmeldingen) die het kind niet over de grens vergezellen; artikel 27 lid 5 Brussel II-ter biedt de vorm die dat wel doet, maar de koppeling ervan aan een ernstig risico dat de teruggeleidingsbeslissingen niet vaststellen, heeft ertoe geleid dat de bepaling niet is gebruikt.

Worden samenwerkings- en communicatie-instrumenten gebruikt om de veiligheid na terugkeer te beoordelen? Het kanaal van de Centrale Autoriteit wordt routinematig gebruikt voor de doorzending van verzoeken en beslissingen. Informatieverzoeken aan de staat van terugkeer over de beschikbaarheid van bescherming, en rechtstreekse rechterlijke communicatie, komen in de motivering zelden voor. De 36 teruggeleidingsbeslissingen die op bescherming vertrouwen, vermelden geen verzoek aan de autoriteiten van de staat van terugkeer om informatie over bescherming; in drie uitspraken in hoger beroep waarin de teruggeleiding werd geweigerd, behoorde de via zulke contacten verkregen informatie, of het ontbreken daarvan, tot de redenen waarom adequate voorzieningen niet vastgesteld werden geacht.

Welke rol spelen artikel 20, het EVRM, het IVRK en het Verdrag van Istanbul? Artikel 20 functioneert als restwaarborg en heeft niet als zelfstandige weigeringsgrond gediend. Argumenten op grond van het EVRM en het IVRK worden in de beoordeling onder artikel 13 lid 1 sub b geïntegreerd. Het Verdrag van Istanbul werd in zeven uitspraken ingeroepen; zijn belangrijkste potentieel ligt in het bieden van een interpretatiekader voor een individuele beoordeling van het risico op herhaald geweld.

Hoe toetst de appelrechter de beoordeling van huiselijk geweld, risico en beschermende maatregelen? Het hof draaide ongeveer een kwart van de uitkomsten in eerste aanleg om. Omkeringen richting weigering worden gedreven door nieuwe informatie en door het horen van het kind; omkeringen richting teruggeleiding draaien om drempelvragen. Omdat cassatie in beginsel is uitgesloten, speelt het hof een centrale rol in de rechtsontwikkeling op dit terrein.

Hoe verhoudt de Nederlandse praktijk zich tot recente internationale ontwikkelingen? De Nederlandse praktijk sluit wat betreft de drempel en de bewijslast nauw aan bij de HCCH Guide. De stapsgewijze analyse van de Guide en haar aanwijzingen over beschermende maatregelen, evenals de beschermingsinstrumenten van het HKBV en artikel 27 lid 5 Brussel II-ter, bieden aanzienlijke ruimte voor verdere ontwikkeling – in lijn met de richting van de HCCH-fora van 2024 en 2025. Ontwikkelingen elders – de gestructureerde benadering van het Supreme Court van het Verenigd Koninkrijk, de Australische regelgeving over familiegeweld, de aanbevelingen van de VN-Speciaal Rapporteur en Richtlijn (EU) 2024/1385 – wijzen in dezelfde richting (paragraaf 2.9).

17.2 Algemene beoordeling

De Nederlandse rechters passen artikel 13 lid 1 sub b zorgvuldig toe, binnen een procedure die kinderen in hoge mate betrekt en die voorziet in betekenisvolle toetsing in hoger beroep. De rechtspraak laat zien dat stellingen van huiselijk geweld kunnen leiden, en ook leiden, tot weigering van de teruggeleiding: in gepubliceerde zaken met partnergeweld werd de teruggeleiding in 41% van de procedures geweigerd. De route naar bescherming loopt echter vaak *langs* het geweld en niet erdoorheen – via de scheiding van het kind van de primaire verzorger, via het bezwaar van het kind, via het ontbreken van adequate voorzieningen. Het geweld zelf wordt vaak niet vastgesteld geacht, of niet in verband gebracht met een risico voor het kind. Tegelijkertijd wordt de bescherming waarop een teruggeleiding steunt, vaak in algemene termen beschreven.

De twee vragen die voor de veiligheid van een terugkerend kind het meest wegen – *wat is er gebeurd, en is het waarschijnlijk dat het voortduurt?* en *wat beschermt het kind en de verzorger na terugkeer?* – worden in de motivering dus niet altijd uitdrukkelijk beantwoord. Een weigering die berust op een duidelijke beoordeling van het geweld en het effect ervan op het kind, en een teruggeleiding die gepaard gaat met concrete, geverifieerde en afdwingbare bescherming, zijn beide volledig in overeenstemming met het Verdrag en zijn doel. De aanbevelingen hieronder betreffen de ruimte tussen deze twee uitkomsten.

17.3 Aanbevelingen

De aanbevelingen hieronder zijn gericht tot allen die bij Nederlandse teruggeleidingsprocedures betrokken zijn – de Rechtbank en het Gerechtshof Den Haag, de Raad voor de Kinderbescherming, de Centrale Autoriteit, bijzondere curatoren en advocaten – en, waar aangegeven, tot de wetgever en de betrokken autoriteiten. Zij bouwen voort op praktijken die al in de onderzochte rechtspraak aanwezig zijn, en worden aangeboden als bijdrage aan de verdere ontwikkeling van een praktijk die artikel 13 lid 1 sub b zorgvuldig toepast (paragraaf 17.2).

1. **Een gestructureerde beoordeling naar het model van de HCCH Guide.** De stapsgewijze analyse van de Guide – eerst de vraag of de stellingen, indien juist, een ernstig risico zouden kunnen opleveren, ook via de blootstelling van het kind aan geweld en het effect daarvan op het vermogen van de verzorger om voor het kind te zorgen, en vervolgens een concrete beoordeling van de beschikbare bescherming – biedt een kader voor zaken waarin de feiten binnen de summiere procedure niet kunnen worden opgehelderd. Verschillende uitspraken zetten de eerste stap al, door te redeneren op de veronderstelling dat het gestelde geweld vaststaat (Tabel 6). Een verwijzing naar de Guide in standaardoverwegingen zou deze structuur zichtbaar maken, de consistentie bevorderen, de Nederlandse rechtspraak verbinden met de internationale praktijk en de rechtsontwikkeling ondersteunen op de open vragen die in dit rapport naar voren komen. De Guide is beschikbaar in alle officiële talen van de Europese Unie, waaronder het Nederlands (paragraaf 2.9).
2. **Het geweld, het effect ervan op het kind en het risico na terugkeer.** Waar de blootstelling van het kind aan geweld tegen een ouder wordt gesteld, zou een uitdrukkelijk oordeel over die blootstelling, en over het waarschijnlijke effect ervan op het kind na terugkeer, dit deel van de beoordeling transparanter maken (paragrafen 6.4, 9.3 en 10.2). Een uitdrukkelijke vermelding of, en op welke grond, geweld, bedreigingen of controle na terugkeer waarschijnlijk zullen voortduren, zou het risico benoemen waaraan de bescherming waarop wordt vertrouwd wordt getoetst (paragrafen 6.6 en 10.2). Waar de ontvoerende ouder na terugkeer vervolging of arrestatie riskeert, zou uitdrukkelijke aandacht voor dat risico in de beoordeling van het ernstig risico, bij de keuze van maatregelen en in de communicatie met de autoriteiten van de staat van terugkeer een van de omstandigheden adresseren die het meest consequent tot een weigering leiden (paragraaf 16.1).
3. **Dwingende controle en het verhaal van het kind over geweld.** Gestructureerde risicotaxatie-instrumenten kunnen helpen patronen van controle te herkennen; het gebruik ervan kan worden gecombineerd met de gelegenheid voor de andere ouder om te reageren en met informatie uit de staat van de gewone verblijfplaats. Een onderscheid tussen de beoordeling van het bezwaar van het kind onder artikel 13 lid 2 en de bewijswaarde van het verhaal van het kind over geweld zou dat verhaal een eigen plaats in de motivering geven.
4. **De bescherming waarop wordt vertrouwd.** Waar de teruggeleiding wordt gelast in een zaak met verdedigbare stellingen van geweld, zou de motivering de specifieke maatregelen waarop wordt vertrouwd kunnen benoemen en ingaan op hun beschikbaarheid, toegankelijkheid,

afdwingbaarheid en grensoverschrijdende werking, rekening houdend met de opmerkingen van de Guide over vrijwillige toezeggingen. Een onderscheid naar functie tussen adequate voorzieningen in de staat van terugkeer, maatregelen van de teruggeleidingsrechter en praktische voorzieningen, en het opnemen van de maatregelen en toezeggingen waarop wordt vertrouwd in het dictum – wat er moet gebeuren, wie het moet doen, wanneer het ingaat, en wat er volgt als het niet plaatsvindt – zou hun een duidelijkere juridische status geven.[191]

5. **De bestaande rechtsinstrumenten en communicatiekanalen.** Spoedeisende beschermende maatregelen op grond van artikel 11 HKBV (verdragsstaten buiten de EU en Denemarken) en op grond van artikel 27 lid 5 juncto artikel 15 Brussel II-ter (EU-lidstaten) staan de rechter ter beschikking, en de artikelen 32, 34 en 36 HKBV en artikel 86 Brussel II-ter bieden kanalen om informatie te verkrijgen en risico's te melden. Waar bescherming het kind moet vergezellen, kan de werking ervan in de staat van terugkeer worden verzekerd via het certificaat van bijlage IV Brussel II-ter, via de artikelen 23 en 26 HKBV of – voor staten die geen partij zijn bij dat Verdrag – via een spiegelbeslissing of een erkenningsprocedure in de staat van terugkeer voordat de teruggeleiding plaatsvindt. Partijen en hun advocaten kunnen de rechter verzoeken van deze instrumenten gebruik te maken.[192] Rechtstreekse rechterlijke communicatie via het International Hague Network of Judges is een verder middel om informatie te verkrijgen over bescherming in de staat van terugkeer; het vastleggen van de uitkomst ervan in de uitspraak zou die informatie zichtbaar maken voor partijen en voor de rechters van de staat van terugkeer. Bij terugkeer naar een andere EU-lidstaat kan ook worden overwogen of een civielrechtelijke beschermingsmaatregel voor de terugkerende ouder – die al bestaat of kan worden verkregen – de teruggeleiding kan vergezellen op grond van Verordening (EU) nr. 606/2013. De verplichting uit artikel 32 van Richtlijn (EU) 2024/1385 om informatie over huiselijk geweld waarbij kinderen betrokken zijn beschikbaar te stellen in civiele procedures die hen betreffen, is ook relevant voor teruggeleidingsprocedures; de implementatie ervan is een zaak voor de wetgever en de betrokken autoriteiten.
6. **Een Nederlandse factsheet over beschermende maatregelen.** Op het Tweede HCCH-Forum presenteerde Lord Justice Cobb (Engeland en Wales) de recent gepubliceerde factsheet over beschermende maatregelen van de rechterlijke macht van Engeland en Wales, die is bedoeld om wie in ontvoeringszaken beslist snel toegang te geven tot juiste en praktische informatie over beschermende maatregelen, waaronder hun erkenning en tenuitvoerlegging, wetgeving inzake huiselijk geweld en de rol van lokale overheden, en hij moedigde de deelnemers aan factsheets voor hun eigen rechtsstelsels te ontwikkelen; in oktober 2025 werd een Schotse factsheet gepubliceerd. Een vergelijkbare factsheet over de beschermende maatregelen die in Nederland beschikbaar zijn, en over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse maatregelen hier, zou buitenlandse rechters helpen in uitgaande zaken – 137 in 2025. Om bij buitenlandse rechters gewicht te hebben, zou zij het best kunnen worden opgesteld of onderschreven door de Centrale Autoriteit of de rechterlijke macht.[193]

17.4 Publicaties bij dit rapport

De bevindingen van dit rapport worden toegankelijk gemaakt in twee publicaties, elk beschikbaar in het Engels en het Nederlands en samen met dit rapport gepubliceerd op nadiarusinova.com/research. Beide zijn uitsluitend gebaseerd op de bevindingen in dit rapport.

[191] Paragrafen 10.2–10.5; Guide to Good Practice, par. 43–47 en 59; N. Rusinova, Practical Handbook on EU Family Law, Part 2 (hiervoor), hoofdstukken 5.9 en 6.1.D.

[192] Paragraaf 10.6; art. 15, 27 lid 5, 30, 34 en 36 lid 1 onder c en bijlage IV Brussel II-ter; art. 11, 23 en 26 HKBV; S v Q [2025] EWHC 2381 (Fam), par. 48–50.

[193] HCCH, Forumverslag 2025 (hiervoor), bijlage, par. 30 en 133; Centrum IKO, *Jaarverslag 2025* (hiervoor).

- *Huiselijk geweld in Nederlandse teruggeleidingsprocedures: bevindingen uit de gepubliceerde rechtspraak onder het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980, 2015–2026* (Engels: *Domestic violence in Dutch return proceedings: Findings from the published case law under the 1980 Hague Child Abduction Convention, 2015–2026*). Deze publicatie is primair geschreven voor advocaten die voor een van beide ouders optreden, in Nederland en in het buitenland, en voor de professionals die materiaal voor de rechter voorbereiden; zij zet per onderwerp uiteen wat de gepubliceerde uitspraken laten zien – over het vaststellen van het geweld, het verband tussen het geweld en het kind, dwingende controle, de route via scheiding, het kind, beschermende maatregelen, informatie uit de staat van terugkeer, artikel 20 en het hoger beroep – met cijfers en citaten uit de uitspraken en een selectie van kernuitspraken per onderwerp.
- *Beschermende maatregelen in Nederlandse teruggeleidingsprocedures: beoordeling, vorm en grensoverschrijdende werking in de rechtspraak onder het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980, 2015–2026* (Engels: *Protective measures in Dutch return proceedings: Assessment, form and cross-border effect in the case law under the 1980 Hague Child Abduction Convention, 2015–2026*). Deze onderzoeksnotitie zet voor elk onderdeel van het kader inzake beschermende maatregelen de toepasselijke internationale en Europese normen naast de bevindingen uit de gepubliceerde uitspraken: bescherming binnen de beoordeling van het ernstig risico, de drie mechanismen van adequate voorzieningen, maatregelen van de teruggeleidingsrechter en praktische voorzieningen, toezeggingen en het dictum, grensoverschrijdende werking en informatie uit de staat van terugkeer. Zij sluit af met observaties die van nut kunnen zijn bij de werkzaamheden binnen de Haagse Conferentie over de grensoverschrijdende erkenning en tenuitvoerlegging van beschermingsbevelen.

Bijlage A — Analysekader

Elke uitspraak is geanalyseerd aan de hand van 79 variabelen, gegroepeerd in elf thema's. Het kader maakt consequent onderscheid tussen wat partijen stelden en wat de rechter vaststelde of besliste, en tussen een uitdrukkelijk negatief oordeel en het ontbreken van een oordeel in de motivering.

Tabel 18. Thema's en variabelen van het analysekader

Thema	Variabelen
Identificatie en procedure	ECLI en link naar de gepubliceerde uitspraak; procedure; zaaknummer; gerecht; datum van de uitspraak; instantie; plaats van de uitspraak in de procedure; eindbeslissing in de procedure; samenhangende uitspraken; procedurele verhouding; soort zaak (inkomend verdrag, inkomend niet-verdrag, uitgaand)
Context van de zaak	Relevantie van huiselijk geweld (categorieën A–E); staat van terugkeer; toepasselijk kader (Brussel II-bis/II-ter, HKOV, niet-verdrag); aantal en leeftijden van de kinderen; ontvoerende ouder; tijdlijn van overbrenging en verzoek
Stellingen	Gestelde vormen van geweld; gestelde slachtoffers; rechtstreekse mishandeling van het kind; blootstelling van het kind aan geweld tussen de ouders; gesteld patroon en gestelde duur; beschermend motief voor de overbrenging
Oordeel van de rechter over het geweld	Besproken vormen van geweld; feitelijke conclusie over het geweld; feitelijke conclusie over blootstelling; patroon en duur zoals door de rechter gekarakteriseerd; beoordeling van de ernst; juridische relevantie van het geweld; verband tussen geweld en risico voor het kind; voortzetting of herhaling; reactie op het beschermende motief; dwingend of controlerend gedrag
Bewijs en feitenonderzoek	Soorten bewijs; onafhankelijke onderbouwing (en de richting ervan); waardering van het bewijs; aanvullend feitenonderzoek; uitdrukkelijk genoemde beperkingen van de summiere procedure
Artikel 13 lid 1 sub b	Ingeroepen; resultaat; gewicht van het geweld voor het resultaat; grondslag van aanvaarding of redenen voor verwerping
Beschermende maatregelen	Besproken maatregelen; soort maatregel of voorziening; reeds geldende maatregelen; beschikbaarheid geverifieerd en bron; toegankelijkheid en tijdigheid; erkenning en tenuitvoerlegbaarheid; grensoverschrijdende werking; effectiviteit beoordeeld in het concrete geval; vertrouwen op maatregelen; uitvoering vóór terugkeer; teruggeleiding afhankelijk van uitvoering; praktische voorzieningen voor de terugkeer
Samenwerking en communicatie	Gebruik van samenwerkingsinstrumenten; mechanisme, doel en resultaat
Het perspectief van het kind	Rechtstreeks verhoor door de rechter; benoeming van een bijzondere curator; via andere routes verkregen mening; gebruik van de mening van het kind in de motivering; bezwaar onder artikel 13 lid 2
Mensenrechten en andere gronden	Artikel 20; EVRM, IVRK en Verdrag van Istanbul; positieve verplichtingen en secundaire victimisatie; aangehaalde richtsnoeren en rechtspraak; toestemming of berusting; andere gronden en drempelvragen
Uitkomst en hoger beroep	Uitkomst in deze instantie; doorslaggevende rechtsgrond; voorwaarden en waarborgen bij teruggeleiding; beslissing in hoger beroep; verandering in de beoordeling van het geweld in hoger beroep; uitkomst in eerste aanleg; reikwijdte van de toetsing in hoger beroep; samenvatting van de motivering; verwijzingen naar rechtsoverwegingen

Bijlage B — Bronnen

Verdragen en wetgeving

- Verdrag inzake de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, 's-Gravenhage, 25 oktober 1980.
- Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, 's-Gravenhage, 19 oktober 1996.
- Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), Rome, 4 november 1950.
- Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind, New York, 20 november 1989.
- Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul), CETS nr. 210, Istanbul, 11 mei 2011.
- Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid (Brussel II-bis).
- Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering (herschikking) (Brussel II-ter).
- Verordening (EU) nr. 606/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013 betreffende de wederzijdse erkenning van beschermingsmaatregelen in burgerlijke zaken.
- Richtlijn 2011/99/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende het Europees beschermingsbevel.
- Richtlijn (EU) 2024/1385 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.
- Family Law (Child Abduction Convention) Amendment (Family Violence) Regulations 2022 (Australië), F2022L01611.
- Uitvoeringswet internationale kinderontvoering, zoals herzien bij de wet gepubliceerd in Staatsblad 2011, 530.
- Besluit selectiecriteria uitsprakendatabank Rechtspraak.nl 2024 (zoals laatstelijk vastgesteld op 23 juni 2026), https://www.rechtspraak.nl/uitspraken/selectiecriteria.

Rechtspraak

- De 93 uitspraken van de Rechtbank Den Haag en het Gerechtshof Den Haag die in dit rapport zijn geanalyseerd, beschikbaar op https://uitspraken.rechtspraak.nl.
- HR 20 januari 2006, ECLI:NL:HR:2006:AU4795.
- HR 28 september 2007, ECLI:NL:HR:2007:BB3193.
- HR 17 juni 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ4833.
- HR 9 december 2011, ECLI:NL:HR:2011:BU2834.
- HR 5 juli 2019, ECLI:NL:HR:2019:1085.
- EHRM (GK) 6 juli 2010, *Neulinger en Shuruk t. Zwitserland*, nr. 41615/07.

- EHRM (GK) 26 november 2013, *X t. Letland*, nr. 27853/09.
- EHRM 19 juli 2016, *G.N. t. Polen*, nr. 2171/14.
- EHRM 9 september 2025, *M.P. e.a. t. Griekenland*, nr. 2068/24.
- EHRM 21 mei 2019, *O.C.I. e.a. t. Roemenië*, nr. 49450/17.
- HvJ EU 11 juli 2008, C-195/08 PPU, *Rinau*; HvJ EU 1 juli 2010, C-211/10 PPU, *Povse*; HvJ EU 22 december 2010, C-491/10 PPU, *Aguirre Zarraga*.
- HvJ EU 8 juni 2017, C-111/17 PPU, *OL t. PQ*; HvJ EU 17 oktober 2018, C-393/18 PPU, *UD t. XB*; HvJ EU 16 februari 2023, C-638/22 PPU, *Rzecznik Praw Dziecka e.a.*
- UK Supreme Court, *Re E (Children) (Abduction: Custody Appeal)* [2011] UKSC 27.
- US Supreme Court, *Golan v. Saada*, 596 U.S. 666 (2022).

HCCH-documenten

- E. Pérez-Vera, *Explanatory Report on the 1980 Hague Child Abduction Convention*, Den Haag: HCCH 1982.
- HCCH, *Guide to Good Practice under the Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction – Mediation*, Den Haag 2012.
- HCCH, *1980 Child Abduction Convention: Guide to Good Practice. Part VI – Article 13(1)(b)*, Den Haag 2020, https://assets.hcch.net/docs/225b44d3-5c6b-4a14-8f5b-57cb370c497f.pdf.
- HCCH, Forum on Domestic Violence and the Operation of Article 13(1)(b) of the 1980 Child Abduction Convention, Sandton (Zuid-Afrika), 18–21 juni 2024, https://www.hcch.net/en/news-archive/details/?varevent=980.
- HCCH, Second Forum on Domestic Violence and the 1980 Child Abduction Convention – with a focus on the Operation of Article 13(1)(b), Fortaleza (Brazilië), 27–30 oktober 2025, https://www.hcch.net/en/news-archive/details/?varevent=1114.
- C. Bernasconi, openingswoord, Second Forum on Domestic Violence and the 1980 Child Abduction Convention, Fortaleza 2025, https://assets.hcch.net/docs/e70eea3d-8025-418b-b92a-0e18c6ae2110.pdf.
- HCCH, Council on General Affairs and Policy, *Conclusions & Decisions*, maart 2026, https://assets.hcch.net/docs/02477490-2f8a-47ff-b17c-fed725e6ff3b.pdf.
- HCCH, statustabel van het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996, https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=70.
- HCCH, *Conclusions & Recommendations of the Eighth Meeting of the Special Commission on the Practical Operation of the 1980 Child Abduction Convention and the 1996 Child Protection Convention*, 10–17 oktober 2023, https://assets.hcch.net/docs/5b48f412-6979-4dc1-b4c1-782fe0d5cfa7.pdf.
- HCCH, *Report on the Second Forum on Domestic Violence and the Operation of Article 13(1)(b) of the 1980 Child Abduction Convention*, *October 2025*, *Brazil*, Prel. Doc. No 8B van januari 2026, CGAP 2026 (beperkte toegang).
- HCCH, Prel. Doc. No 9 van december 2023, *1980 Child Abduction Convention and 1996 Child Protection Convention: Follow up on the 2023 Special Commission meeting*, https://assets.hcch.net/docs/49692b50-29de-4a57-b005-1cf8ba6fc6d0.pdf.
- HCCH, statustabel van het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980, https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=24.

Nederlandse literatuur over internationale kinderontvoering

- M.R. Bruning e.a., *Kind in proces: van communicatie naar effectieve participatie. Het hoorrecht en de procespositie van minderjarigen in familie- en jeugdzaken*, Den Haag: WODC 2020.
- F. Ibili (red.), *Handboek internationale kinderontvoering*, 2e druk, Deventer: Wolters Kluwer 2024.
- F. Ibili, L.A.J. Brouwer & A.J. Nederveen, *Rechtspraak internationale kinderontvoering*, Deventer: Wolters Kluwer 2025.
- M. Jonker, M. Abraham, C. Jeppesen de Boer, W. van Rossum & K. Boele-Woelki, *Internationale kinderontvoering. De uitvoeringspraktijk van inkomende zaken in Nederland, Engeland & Wales, Zweden en Zwitserland*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2015.
- G. Ruitenberg, *De toepassing van het Haags Kinderontvoeringsverdrag in Nederland en het belang van het kind* (diss.), Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2015.
- Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht, *Knelpunten bij de uitvoering van het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980 in Nederland*, advies van 10 augustus 2008, Kamerstukken II 30072, nr. 15, bijlage.
- C. Verwers, L.M. van der Knaap & L. Vervoorn, *Internationale kinderontvoering. Onderzoek naar de uitvoering van het Haags Kinderontvoeringsverdrag vanuit Nederlands perspectief* (WODC Cahier 2006-1), Den Haag: WODC 2006.

Overige bronnen

- P. Álvares, 'Exclusive: The 1980 Hague Convention's rapporteur proposes "to reinterpret" the treaty, considering GBV', *la diaria*, 10 februari 2024.
- C. Benini, 'Child Abduction Caused by Domestic Violence: How Private International Law Makes the Best of both the Child Abduction Convention/Brussels II-ter Regulation and the Istanbul Convention', *The Italian Review of International and Comparative Law* 2025/2, p. 167.
- Centrum Internationale Kinderontvoering, *Jaarverslag 2025*, Hilversum, juni 2026.
- Europese Commissie, Verslag over de toepassing van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad, COM(2014) 225 final, 15 april 2014.
- Europese Commissie, Voorstel voor een verordening van de Raad (herschikking van Brussel II-bis), COM(2016) 411 final, 30 juni 2016.
- Europees Parlement, resolutie van 6 oktober 2021 over de gevolgen van partnergeweld en voogdijrechten voor vrouwen en kinderen (2019/2166(INI)).
- J.L. Edleson, T. Lindhorst, G. Mehrotra, W. Vesneski, L. Lopez & S. Shetty, *Multiple Perspectives on Battered Mothers and Their Children Fleeing to the United States for Safety: A Study of Hague Convention Cases*, Final Report, National Institute of Justice 2010.
- GREVIO, *Baseline Evaluation Report: Netherlands*, GREVIO/Inf(2019)19, Straatsburg: Raad van Europa 2020.
- V. Lazić, 'Recognition and enforcement of decisions in the revised Brussels IIbis Regulation', *Nederlands Internationaal Privaatrecht (NIPR)* 2021, p. 729.
- N.V. Lowe & V. Stephens, 'Global Trends in the Operation of the 1980 Hague Abduction Convention: The 2021 Statistics', *Family Law Quarterly* 59(1) (2025).
- N. Rusinova, *Practical Handbook on EU Family Law, Part 2: Litigating International Child Abduction Cases under the 1980 Hague Convention in the EU*, 2026 (ISBN 978-619-93392-1-3).

- K. Trimmings, A. Dutta, C. Honorati & M. Župan (red.), *Domestic Violence and Parental Child Abduction. The Protection of Abducting Mothers in Return Proceedings*, Intersentia 2022.
- VN-Mensenrechtenraad, *Custody, violence against women and violence against children. Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem*, A/HRC/53/36, 2023.
- M.H. Weiner, 'International Child Abduction and the Escape from Domestic Violence', *Fordham Law Review* 69 (2000), p. 593.

OVER DIT RAPPORT

Dit rapport onderzoekt hoe Nederlandse rechters omgaan met stellingen van huiselijk geweld in teruggeleidingsprocedures onder het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980. Het analyseert alle 93 gepubliceerde uitspraken van de Rechtbank Den Haag en het Gerechtshof Den Haag, gewezen tussen januari 2015 en augustus 2026, waarin huiselijk geweld of kindermishandeling werd aangevoerd, en zet de bevindingen af tegen de HCCH Guide to Good Practice over artikel 13 lid 1 sub b, de Verordening Brussel II-ter en het Haags Kinderbeschermingsverdrag 1996.

OVER HET ONDERZOEK

Dit rapport is de hoofdpublicatie van het onderzoeksproject *Domestic Violence and the Protection of the Child in Dutch Return Proceedings under the 1980 Hague Child Abduction Convention*, uitgevoerd van januari tot en met november 2026 met een onderzoeksbeurs van de MoGa Foundation en met ondersteuning van het Centrum Internationale Kinderontvoering (Centrum IKO).

Bijbehorende publicaties

Huiselijk geweld in Nederlandse teruggeleidingsprocedures — bevindingen uit de gepubliceerde rechtspraak onder het Haags Kinderontvoeringsverdrag 1980, 2015–2026

Beschermende maatregelen in Nederlandse teruggeleidingsprocedures — onderzoeksnotitie over beoordeling, vorm en grensoverschrijdende werking

Het onderzoeksrapport en alle projectpublicaties: **nadiarusinova.com/research**